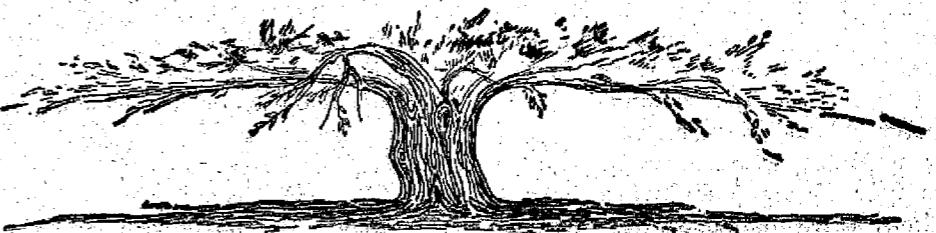

Ο ΚΑΠΝΙΣΤΗΣ

ΕΡΓΟΝ Γ. ΙΑΚΩΒΙΔΟΥ

*Από την "Έκθεση του Παρασσού.

ΠΑΝΔΘΗΝΑΙΔ

ΕΤΟΣ Δ'

15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1903

ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ*

ΤΑ ΤΕΜΠΗ

Φεύγων ἐκ Λαρίσσης, είχον κατά νοῦν νὰ μὴν ἀποπειραθῶ τὴν ἀπεικόνισιν τῶν Τεμπῶν. Ἀνέγνωσα ὅμως τὴν περιγραφὴν τοῦ Fallmerayer, τὸν ἔλαβον ὡς ἐπίκουρον καὶ παρητήμην τῆς ἴδεας ταύτης. Ὁ γερμανὸς συγγραφεὺς, ὁ παρουσιάσας τοὺς Ἐλληνας ὡς σλαυογεννήματα, δὲν ἡδυνήθη νὰ μυωπήσῃ ὡς πρὸς τὴν ἑλληνικὴν φύσιν. Τοὺς Ἐλληνας δὲν τοὺς ἔνδειν ἵσως ὡς τοὺς ἐφαντάζετο. Αἱ ποικιλίαι διασταυρώσεις τῶν φυλῶν διέφερειαν τὸν ἀρχαῖον τύπον καὶ παρήγαγον νέαν φυλήν. Τοῦτο βεβαίως δὲν ἔβλαψε ταύτην. Τὸ νέον χρθὲν αἷμα ἀνεζωγόνησε τὴν μεγάλην φυλήν, ητις ἔβαινεν εἰς τὴν παρακμὴν τῆς. Οἱ χρόνοι ὅμως καὶ αἱ βιοβαρικαὶ εἰσιθολαὶ δὲν ἴσχυσαν νὰ μεταβάλωσι τὴν ἑλληνικὴν φύσιν. Ἔμεινεν αὕτη δύος ἥτο καὶ τὴν ἐποχήν, καθ' ἣν οἱ γιγάντιοι βραχίονες τοῦ Διός, κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ πρὸς τοὺς Τιτᾶνας ἀγῶνος, διέρρηξαν εἰς δύο τὸν δύκον τοῦ δρους, ἐσχημάτισαν τὸν Ὄλυμπον καὶ τὴν Ὅσσαν καὶ ἔδωσαν διέξοδον εἰς τὰ ὄντα τοῦ Ηγειοῦ. Ἡ φύσις τῆς Ἐλλάδος δὲν ἥλλαξεν ἔκτοτε. Ὁ αὐτὸς οὐρανὸς στεγάζει τὴν χώραν, ἡ αὐτὴ χάρις τὸν ἀγλαΐζει, ὁ αὐτὸς δὲ ένθυμοτιασμὸς καταλαμβάνει καὶ σήμερον καὶ αὐτὸς τὰς ἔηροτέρας καὶ πεζοτέρας ἀκόμη φύσεις.

Τὰ ιερὰ Τέμπη ἔμειναν ἐκεῖ ἀμετάβλητα, διασώζοντα ἀκόμη καὶ τὸ ἀρχαῖον τῶν ὄντων μεταξὺ τῶν περιοίκων ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ὄ-

βιδίου καὶ τοῦ Αἴλιανοῦ, δστις ἀπαραμέλλως εἰκόνισε τὴν εἰδυλλιακὴν καλλονὴν αὐτῶν, «ὅπου διαρρέουσι κρῆναι συχναὶ καὶ ἐπιφρεῖ νάματα ὑδάτων· ψυχρῶν καὶ πιεν ἡδιστῶν καταβούσι δὲ ὄρνιθες ἄλλος ἄλλη διεσπαρμένοι καὶ μάλιστα οἱ μουσικοὶ, καὶ ἔστιῶσιν εὖ μάλα τὰς ἀκοὰς, καὶ παραπέμπουσιν ἀπόνως καὶ σὺν ἡδονῇ διὰ τοῦ μέλους τῶν κάματον τῶν παριόντων ἀφανίσαντες».

Απὸ τῆς περιγραφῆς ταύτης ἀφαιρέσται τὸν ἀρχαῖον μανδύαν καὶ ἔχετε τὴν αὐτὴν ἀμετάβλητον εἰκόνα τῶν Τεμπῶν. Ἐκεῖ ἀκόμη αἰωνόβιοι παμμέγισται, βαθύσκοι κατὰ χιλιάδας φυσόμεναι πλάτανοι ἀναδύονται εἰς τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων. Πρὸς τὰς πλατάνους δὲ ταύτας διμηλλώμεναι, λέγει ὁ Fallmerayer, βλαστάνονται ἐν τῇ κοιλάδι ἡ τερέβινθος, ἡ φοιά, ὁ λαστός, ἡ μελία, ἡ ἵτεα, ἡ δρῦς, ἡ πρῖνος, ἡ κότυνος, ἡ δαφνοκέρασος καὶ τέλος ἡ Πηγεῖς δάφνη, ἀτινα κατακοσμοῦσι τὴν κοιλάδα δι' ἀμφάραντον χλωρότητος καὶ περιβαλλόμενα ὑπὸ οἰνάδος καὶ κληματίδος σχηματίζουσιν ἀδιαπέραστον εἰς τὰς ἥλιακας ἀκτίνας σκιάδα, ὑπὸ τὴν δοπίαν δὲ εὐρὺς ποταμός, πολλαχοῦ κεκαλυμμένος ἀπὸ τὴν σφριγώσαν βλάστησιν, προκυλινδεῖ τὸ ἥρεμον αὐτοῦ ρεῦμα.

Καὶ αἱ μὲν πλάτανοι τὸν χειμῶνα ἀποβάλλουσι τὸν ἐκ τῶν φύλλων κόσμον, ἀλλὰ τὰ λοιπὰ δειμαλῆ δένδρα καὶ αἱ εὐοσμίαν ἀποπνέουσαι λόχμαι διατηροῦσι τὴν ἐντύπωσιν αἰώνιου ἐν τῇ κοιλάδι ἔαρος.

* Παναθηναϊα Τόμ. Ε'. σ. 226. Τόμ. ΣΤ. σ. 559.

ἥτις θὰ ἡτο ὀχρὰ καὶ ἐστερημένη τῆς ποιητικῆς χάριτος τοῦ γερμανοῦ συγγραφέως, ἔλαβον ἐκ τῶν ἐντυπώσεων ἐκείνας, τὰς δόπιας τόσον προχείρους ἔχω, ἵνα κοσμήσω τὰς ἀχρόδους ταύτας ἐντυπώσεις μου. Εἶνε θαυμασία ὅντως ἡ βλαστήσις, ἀλλὰ θαυμασιωτέρα αὐτῆς εἶνε ἡ ἐν τῷ στενῷ ἀφθονίᾳ τῶν πηγαίων ὑδάτων, ἀτινα ἀπροσδοκήτως ἀναβλύζουσιν ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ διαβάτου ἡ τοῦ παρακειμένου βράχου ἡ ἐκ τῆς φύσης τῶν πλατάνων καταρρέοντα καθαρὰ ὡς ἀδάμαντες, καὶ κατάψυχρα ὡς οὐδαμοῦ ἀλλοῖ, εἰς τὸν παραρρόντα Πηνειόν μεταξὺ τῶν βουνῶν ὅχθῶν τῶν ονακίων διαφαίνεται μέσῳ τῶν διαυγῶν ὑδάτων ἡ κατάλευκος, ἡ μαρμαρώδης κοίτη αὐτῶν. Όποιος πλεῦτος, δοπιά δροσερότης παρέρχεται ἐνταῦθα ἀχρηστος καὶ ἀφανῆς! Καὶ ἐν μὲν τῇ Ὁση ἐπὶ τῆς δόπιας φέρει ἡ δδός, παρατηροῦνται ἀειθαλεῖς νάπαι κατάρρυτοι καὶ ὀνθοστόλιστοι, ἐν δὲ ἡ πλευρὰ τοῦ Ολύμπου καθ' ἄπασαν τὴν ἔκτασιν τῆς κοιλάδος καταπίπτει ἀπότομος καὶ ὡς δι' ἀνθρώπην κειρὸς διαποιθεῖσα ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, ἀλλ' οὐχὶ παντοῦ ἐστερημένη τοῦ ἐκ τῆς βλαστήσεως κόσμου.

Οὕτω βαίνει ἡ δδός, εἰς μὲν τὴν εἰσόδον χθαμαλή, βαθυμηδὸν δὲ ἀνέρχεται καὶ φθάνει τὸ μέσον τοῦ αὐλῶνος εἰς τὸ ὑψίστον σημεῖον. Ἐκεῖνην νέα σπηνογραφία διανοίγεται εἰς τὰ δύματα τοῦ δδίτου. Αἱ πλευραὶ τοῦ Ολύμπου καὶ τῆς Ὁσης κολοσσαῖαι ἀντικρύζουσιν ἀλλήλας τὸ εἰδυλλιακὸν δὲ ἐκλείπει καὶ ἀγρία καταπλήσσουσα θέα ἄλλα αἰσθήματα καὶ ἄλλας ἐντυπώσεις γεννᾷ. Δὲν κρυφολαλοῦν πλέον ἐδῶ τὰ πτηνά, οὐδὲ διηγοῦνται αἱ ἀγριοβιολέται «εὑδαιασμένα παραμύθια πρὸς ἀλλήλας» κατὰ τὴν ποιητικὴν ἔκφρασιν τοῦ Χάινε.

Ἐδῶ πνοιαὶ ψυχραὶ διασέουσι τὰς πεύκας καὶ τὰς ἐλάτας, αἱ δοπιαὶ περιστέφουσι τὰς ἀγρίας πλευρὰς τῶν δύο ἐριζόντων ὁρέων. Νέφη καλύπτοντας καρυφὰς αὐτῶν καὶ χάσμα σκοτεινὸν καὶ βαθὺ διακρίνεται ὑψηλά, ἔνθα δὲ μακρόπτερος τοῦ Δίος ἀετὸς περιμπταται. Διὰ μέσου τοῦ στενοῦ διακρίνεται τὸ ἐκ τῆς Θεσσαλίας πανόραμα. Κατάρυτοι λειμῶνες, λόφοι, πράσινα δάση πυκνά, ἀργυρᾶται τανίαι ονακίων, χωρία ἐρυθροκέφαμα ἀναρριχώμενα ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῶν βουνῶν, ναΐσκοι λευκοὶ καὶ ἥρεμοι, ὡς μειδιάματα βρεφῶν, ποίμνια βόσκοντα, νησῖδες σμαράγδιναι τοῦ Πηνειοῦ, ἀποτελοῦσι ποικίλα συμπλέγματα ὀνειρῶδους καλλονῆς, φανταστικῶν συνδυασμῶν, ποιητικῶν εἰκόνων.

τὰς δόπιας μόνον ποιητής, ζωγράφος καὶ μουσουργὸς ἐν ταῦτῷ ἀναμιγνύων τὰ τοία ταῦτα στοιχεῖα τῆς τέχνης, μὲ στίχους, μὲ χρώματα, μὲ ἀρμοίαν δύναται ν' ἀποτυπώσῃ, καὶ νὰ ἀναπαραστήσῃ ὅλην ἐκείνην τὴν μαγείαν τὴν διαπλουμένην ἐκεῖ, τὴν λουομένην ἀπὸ τὸν ὄραιότερον ἥλιον, τὴν δροσιζομένην ἀπὸ τὰς λεπτότερας αὐλός, τὴν βρεχομένην ἀπὸ τὸν μᾶλλον ἀργυροδίνην ποταμὸν τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὰς δύχας τοῦ δοιού φύεται ἀκόμη ἡ δάφνη, βρεχομένη ἀπὸ τὰ ὑδάτα, δπως τὴν ἡμέραν καθ' ἣν φεύγουσα τὸν ἔρωτα τοῦ Ἀπόλλωνος μετεμορφώθη εἰς δένδρον καὶ στέφει σῆμασον μὲ τοὺς κλάδους του τὰς κόμας τῶν νικητῶν καὶ τῶν ραψῳδῶν.

Τὰ ἀτελείητα ταῦτα γραφικὰ θέλγητρα ἀναφινόμενα εἰς πᾶν βῆμα ἐκβαχεύοντο τὰς αἰσθήσεις, καὶ ἀρχῆς τις γὰλ αἰσθάνεται διατί ἐπὶ τῶν κορυφῶν τοῦ δρούς ἐκείνου ἐστησαν τὸν θρόνον τῶν οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες, εἰς δὲ τὰς ἀγρίας χαράδρας παρὰ τὰς κελαργούσας κορήνας, ἐντὸς τῶν δασῶν τῶν ἐλατῶν ἐτοποθέτησαν τὰς Μούσας καὶ κατέστησαν τὸ ἀπροστέλλοντον εἰς κάλλος καὶ εἰς μεγαλοπρέπειαν δρος, τὸ ἐνδιαιτήμα δὲ τῶν προσωποποιηθεισῶν δυνάμεων τῆς φύσεως εἰς τὰ δύναματα τῶν Θεῶν καὶ τῶν Θεαιγῶν των.

Ἡ ἐντυπώσις ἡ παραχθεῖσα ἐκ τοῦ δρούς ἐκείνου εἰς τοὺς ποιητικοὺς κατοίκους τῆς Θεσσαλίας ἡτο τοιαύτη, ὡστε τὸ δύνομα του καὶ εἰς ἔτερα δρη τῆς Βιδυνίας καὶ τῆς Πελοποννήσου ἔδωσαν καὶ ἐξ ἐνθουσιασμοῦ καὶ λατρείας μετέφερον ἐκ γέου τοὺς Θεούς των εἰς τὰς νέας χώρας ἀς κατόκησαν οἱ ἀποσπασθέντες τῆς θεσσαλικῆς πεδιάδος πρῶτοι κατοικούσι τῆς θεσσαλεύτικὸν τοῦτον ἐνθουσιασμὸν τὸν μετέωσαν παντοῦ τῆς Ἑλλάδος· ἡ δὲ ἐλληνικὴ φαντασία καλλιτεχνικῶς πλέον διέπλασε τοὺς θεούς της, ἀφαιρέσασα πᾶν τὸ ἀγριόν καὶ τερατῶδες τῶν πρώτων χρόνων καὶ πλησιάσασα τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὴν θεότητα. Ἐκ τῆς προσεγγίσεως ταύτης διεσπάρησαν τόσοι μῆνοι ἐρῶτων τῶν ἀθανάτων πρὸς τὰς λυγῆς νεάνιδας, αἴτινες εἰς τὰς πεδιάδας πλανώμεναι καὶ παρὰ τοὺς ποταμοὺς βρέχουσαι τὰ σφυρὰ τῶν εὐπλάστων ποδῶν των, ἐξηπτὸν ἔρωτας εἰς τὰ στήμη τῶν κατοίκων τοῦ Ολύμπου, οἵτινες διὰ νὰ ἀπολαύσωσι τὰ ἀντικείμενα ταῦτα τῆς λατρείας των, ἥναγκαζοντο νὰ μεταβάλλωνται πότε εἰς ταύρους καὶ πότε εἰς κύκνους.

Εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ διερχομένου τὴν κο-

λάδα ἐκείνην δλοι αὐτοὶ οἱ μῆνοι τῶν ἐκτοπισθέντων θεῶν ἐπανέρχονται· δὲ Ὁμηρος καὶ Ησίοδος ἀναζητοῦν. Η ἐκ τῶν καλλονῶν τῆς πέριξ βλαστήσεως καὶ ἡ ἐκ τῆς θέου τοῦ Ολύμπου ἐντυπώσις εἶνε τοιαύτη, ὡστε πιστασθῆται δὲ δοιοπόρος, καὶ ἐν τῇ φύσῃ τοι βλέπει τὰ ἔνανθα φαντάσματα τοῦ μυθολογικοῦ κόσμου περιπτάμενα ἐκεῖ καὶ ἐκλαμβάνει τὸν μόριμον τῶν ὑδάτων καὶ τῶν φύλλων τὸν φύσιρον ὡς φυδόγονος τῶν. Μουσῶν, ἐρχομένους ἀπὸ τὰς δασοφύτων ἐκείνας ράχεις, ἔνθα ἐπλάνησαν ποτὲ τοὺς φοδολεύκους αὐτῶν πόδας.

Μὲ τοιαύτας ἐντυπώσεις ἔχοντες πετληρωμένας τὰς κεφαλάς μας κατερχόμεθα πρὸς τὴν Λάρισσαν. Οἱ σημερινοὶ καιροὶ ἔχηφαντες τὸ δημιούργοντο δημιούργοντο καὶ μαρτάν διακρινόμεναι καράδρες περιεκαλπίτοντο ἀπὸ δηλαίνοντον λεπτότατον πέπλον ἀχλύος, δστις καθίστα μιστηριωδέστερον τὸ θελατικὸν θέαμα. Πρὸς τὰς πλευράς τῶν βουνῶν ἐπικνοῦτο τὸ θεριφίβολον φῶς τῆς δυνούσης ἡμέρας, ἐν δὲ αἱ χιονώδεις κορυφαὶ πατήστραπτον ἀναδεικνύμεναι ὡς παμμέγισοι στιλβαδάμαντες. Ἡ ὥρα, ἡ ἥρεμία, αἱ θωπείαι τῆς αὔρας συντελοῦν εἰς τὸ νὰ ἐξάπτουν πλειότερον τὴν φαντασίαν

μας, δτε ἀπὸ τὴν κορυφὴν ὑπεγειρομένου λοφίσκου, ὃς διὰ νὰ ἔξαφαντος δλον τὸν φανταστικὸν ἐκείνον κόσμον, ἱκούσθη στεναγμὸς φλογέρας καὶ ἐπειτα γλυκεῖα φωνὴ φερομένη μέχρις ἡμῶν ὡς μελαγχολικὸν παράπονον:

«Κλαίει τὰ δένδρα, κλαίει, κλαίει τὰ κλαριά,
Κλαίει καὶ τὰ λημέρια ποὺ λημέριαζαν,
Κλαίει τὰ μονοπάτια ποὺ περιπάταγαν,
Κλαίει καὶ ἡ βρυσούλες μὲ τὸ κρυό νερό.

Οἱ ἄποι μας ἐποχώδουν καὶ δὲν ἀφινον νὰ ἀκούσωμεν τὴν συνέχειαν τοῦ ἀσματος· Ἀλλὰ οἱ ἀρμονικοὶ ἐκείνοι στεναγμοὶ μας ἐφαίνοντο ὡς τὸ μελαγχολικὸν παράπονον τῆς φύσεως, διότι ἔφυγεν ἐκεῖθεν δὲ κόσμος τὸν δποῖον ἔψαλεν δὲ Ὁμηρος καὶ ἐλάτευτεν διηγαλεύτερος λαὸς τοῦ ἀρχαίου κόσμου.

Οταν εἰσήλθομεν εἰς τὴν Λάρισσαν, ἦτο πλέον νίξ. Η πόλις ἐκοιμάτο· Ἡσυχία νεκρώσιμος ἐκυριάρχει παντοῦ μόγενον οἱ πελαργοὶ ἐκροτάλιζον ἀπὸ τοῦ ὑψούς τῶν μιναρέδων καὶ δύο κοιμώμενοι Ἀθίγγαγοι ἔρεγχον ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου.

ΘΕΟΔ. Α. ΒΕΛΛΙΑΝΗΣ

ΑΠ' ΤΑ ΣΟΝΝΕΤΑ ΤΟΥ ΣΑΙΕΠΗΡ

XLVI

Τὸ μάτι μου εἶνε καὶ ἡ καρδιὰ σὲ πόλεμο μεγάλο πῶς νὰ μοιράσουν τὴν καλὴ τῆς ωμορφιᾶς σου θέα, τὸ μάτι θέλει ἀπ' τὴν καρδιὰ σὲ φράξῃ τὴν ώραία εἰκόνα σου, μὰ καὶ ἡ καρδιὰ τὸ ὕδιο ζητᾷ ἀπὸ τ' ἄλλο.

Κ' ὑπερασπίζεται ἡ καρδιὰ καὶ λέει στὰ παλάτια πῶς στὰ δικά της βρίσκεσαι — ποὺ προνταλλέντα μάτια τέτοιον κονυμιῶνα δὲν περνοῦν — μὰ κεῖνο πάλι ἀφίνεται καὶ λέει πῶς μέσα του ἡ θωρὰ ἡ ωμορφή σου κλειέται.

Καὶ γιὰ ν' ἀποφασίσουντες καλοῦνται δικαστάδες οἱ λογισμοί, καὶ δοίζουντες σοφά σὲ δυὸ ἀράδας τὸ μέρος πούντε τοῦ ματιοῦ καὶ τῆς καρδιᾶς τὸ μέρος.

Κι εἶπαντε: ἀς εἶνε τοῦ ματιοῦ δικό του τὸ κορμί σου — κορμί χονάτο — καὶ ἡ καρδιὰ ἀς ἔχῃ τὴν χονσῆ σου καρδούλα, ποὺ ἐφώλιασε σ' αὐτὴ γιὰ μένα δὲ Ἔρως!

Μ. Δ. ΦΡΑΓΚΟΥΔΗΣ

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΝΕΚΡΟΙ

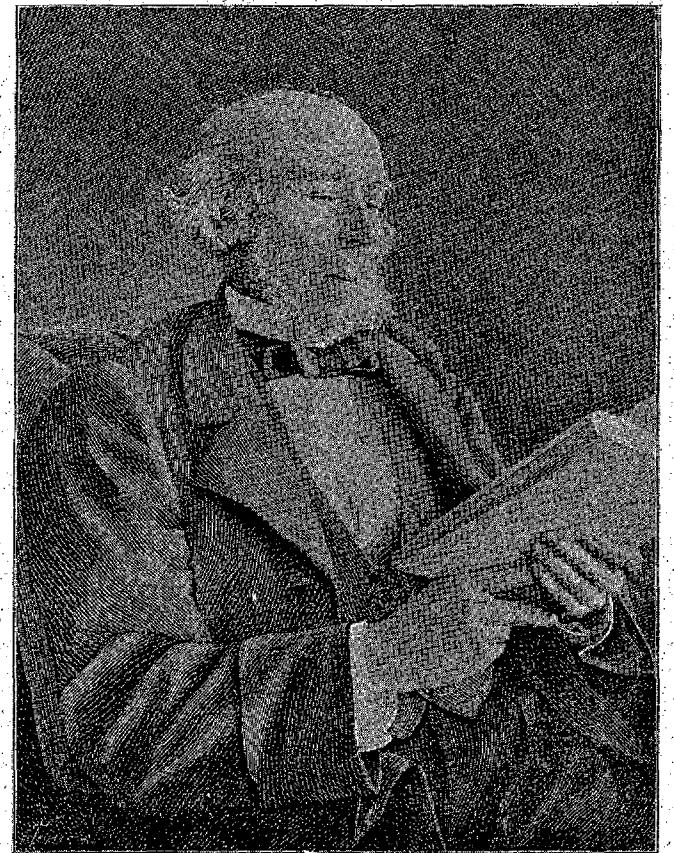
ΕΡΒΕΡΤ ΣΠΕΝΣΕΡ

Μέγα πένθος διὰ τὴν σκεπτομένην ἀνθρωπότητα ἐσημείωσαν αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τοῦ λήγοντος ἔτους. Μαζὶ μὲ τὴν βρετανικήν πατρίδα, ἢ μεγάλην ὑφήλιος πατρὸς τῆς σκέψεως θηγεῖ τὸ ἔνδοξον βασίλευμα ἐνὸς ἥρωος, τοῦ ὅποιου ἡ διάνοια κατέκησε μὲ τόσην ἐνδύτητα καὶ τόσην ἐλευθερίαν καὶ τόσην δύναμιν τὴν φύσιν καὶ τὸν ἀνθρωπότον, εἰς τὰς ἡμέρας μας. Καὶ μὲ τὴν πολιάν, τὴν ἀριστοκρατικὴν αὐτὴν μορφὴν τοῦ πρεσβύτου, τὴν ἀντανακλᾶσαν ὅλην τὴν γλυκύτητα καὶ τὸ φῶς τῶν μεγάλων εὐγενειῶν καὶ ἡ ὅποια ἀπεσβέσθη ἔξαφνα μὲ τὸ θλιβερὸν ἀλλ' ὑπέροχον σύμπιον τῶν μεγάλων λαμπάδων τῆς ζωῆς, κατὶ τι ἀπὸ τὴν ψυχὴν τῆς ἀνθρωπότητος φανερεῖ ὡς νὰ βινθίζεται καὶ νὰ ἔξαφνίζεται εἰς τὸ μηδέν, καὶ τὸ πένθος ποῦ ἀπλώνεται τριγύρω, δμοιάζει μὲ τὸ πένθος, ποῦ σκεπάζει τὴν φύσιν εἰς τὴν μελαγχολικὴν στιγμὴν τῶν βασιλευμάτων.

Ο μεγάλος βρετανὸς φιλόσοφος δὲν ὑπάρχει πλέον μεταξὺ μας. Οἱ κραταιοὶ καὶ ἀδέκαστοι νόμοι τῆς ζωῆς, ἡ μελέτη καὶ ἔρευνα τῶν ὅποιων ὑπῆρξε τὸ ἔργον ὅλης τῆς ἐντονού καὶ ἰσχυρᾶς του ζωῆς, ἐπετέλεσαν ἀτεγκτοὶ καὶ σκληροὶ τὸ ἔργον των ἐπὶ τοῦ μεγάλου ἔρευνητοῦ τῶν μυστηρίων των, καὶ ἡ ζωὴ ἐπρόδωσε τὸν μέγαν δαμαστὴν τῆς, ὅπως προδίδει τὸ τελευταῖον τῆς πλάσμα. Ἀλλὰ δὲν ἡξεύρω διατί, ἐνῷ φεύγει πρὸς τὸ ἄγνωστον ὁ φιλόσοφος, ἔνας δρόμος διαφορετικὸς μοῦ φαίνεται ὅτι ἀνοίγει ἐμπρὸς του. Καὶ νεκρὸς ἀκόμη θαρρῶ πῶς διευθύνεται πρὸς ἔνα φωτεινὸν δρόμον· καὶ γνωρίζει ποῦ βαδίζει καὶ ποῦ πόρευεται. Ποῖος ἡξεύρει ἀνὴρ ζωῆς, ἡ ὅποια ἔχεισεν ἄφθονον φῶς τριγύρω τῆς, δὲν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ φωτίζῃ ἀκόμη καὶ τὸν ζωφερὸν δρόμον, τὸν ὅποιον ἀντικρίζομεν δλοι μὲ τὴν φρίκην τοῦ μελανοῦ ἀγνώστου;

Ωρισμένως δὲν εἶμεθα τέκνα μιᾶς οἰκογένειας οἱ ἀνθρωποί. Καὶ ίσως αἱ τύχαι μας νὰ ἔνει διαφορετικαὶ πέραν τοῦ κόσμου, ὅπως καὶ εἰς τὴν ζωήν. Καὶ ὁ φιλόσοφος, διτις ἀπέθανε τὸν γλυκὺν θάνατον τῶν εὐγενῶν λαμπάδων, δὲν ἀνήκει εἰς τὴν οἰκογένειάν μας. Τὸ ἔξεφρασεν ὥραῖς ὁ γάλλος φιλόσοφος

ἀναλυτικῆς μεθόδου πρὸς τὸ μέγα δῶον τῆς συνθέσεως, πρὸς τὰς εὐρείας ἐνατενίσεις, πρὸς τὰς ἀμφόρας συλλήψεις τῶν πραγμάτων καὶ τῶν φαινομένων, πρὸς τὴν δύναμιν τῆς γενικεύσεως, πρὸς τὴν ἀναγωγὴν τῶν φαινομένων εἰς τοὺς ἀπλοῦς καὶ θεμελιώδεις νόμους, τοὺς διέποντας τὴν φύσιν καὶ τὴν ζωὴν, πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς μεθόδου καὶ τῆς συστηματοποιήσεως, ἐν συνόλῳ πρὸς μίαν δημιουργίαν, ὁ Σπένσερ δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἔνει μαθητής κανενός. Ἀνήκει εἰς τὴν μεγάλην οἰκογένειαν τῶν διδασκάλων. Ο ἔνδοξος συμπατριώτης του, ὁ Στούαρτ Μίλλ, δὲν ἔδιστασε νὰ τὸν κατατάξῃ ίσον καὶ ἀντιμέτωπον τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς φιλοσοφίας, τοῦ ὅποιου ἡθέλησαν ἄλλοι νὰ τὸν χαρακτηρίσουν ὡς μαθητήν. Κατὰ τῆς προλήψεως αὐτῆς εἶχεν ἔξανταῖη ὁ ἴδιος Σπένσερ. «Συνήθης πλάνη εἶνε, λέγει, νὰ συγχέωνται οἱ ἀκολουθούντες τὴν μέθυδον τῶν ἐπιστημῶν πρὸς τοὺς θετικούς καὶ να-ποκαλοῦνται μαθηταὶ τοῦ Αὐγούστου Κόντ...» Υπὸ τὴν ἔποψιν αὐτὴν ὁ θετικισμὸς προϋπῆρχε τοῦ Αὐγούστου Κόντ καὶ θὰ ὑπάρχῃ ἐφ' ὅσον ἡ ἀνθρωπότην ἐπιτημή διαρκέσῃ. Ἀλλ' ὁ ἐπιστημονικὸς θετικισμὸς δὲν εἶναι καθόλου ταυτόσημος μὲ τὴν θετικιστικὴν φιλοσοφίαν. Καὶ κατωτέρῳ δρῖζων τὰς σχέσεις μεταξὺ μαθητῶν καὶ διδασκάλου, προσθέτει. «Υπάρχουν ἄλλοι, οἵτινες ἀπορρίπτοντες ὅλα τὰ δόγματά του, εἰμποροῦν νὰ δογματοῦν ἀντίπαλοι του. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι κατὰ βάθος ενδίσκωμεν μέχρι τοῦ Σταγειρίτου φιλόσοφου, διὰ νὰ τὴν συναντήσωμεν εἰς τὴν ἐπισημοτέραν καὶ λαμπρότεραν αὐτῆς ἐκδήλωσιν. Εἶνε ἡ ἴδιοτης, ἡ ἀπορρέουσα ἀπὸ τὸν δύσκολον καὶ σπάνιον γάμον τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ τοῦ συνθετικοῦ πνεύματος. Δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἔνει κανεὶς μεγάλος φυσιοδιφῆς χωρὶς τὸ πνεῦμα τῆς ἀναλύσεως, ἀλλὰ δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἔνει κανεὶς φιλόσοφος χωρὶς τὸ πνεῦμα τῆς συνθέσεως. Εἶνε τὸ πνεῦμα αὐτὸν ποῦ κάμνει τοὺς μεγάλους φιλόσοφους νὰ δμοιάζουν μὲ τοὺς μεγάλους ποιητὰς καὶ τὸ δόποιον δίδει εἰς τὰ μεγάλα φιλόσοφικά συστήματα τὴν θεωρίαν τῶν μεγάλων ποιημάτων. Ο Σπένσερ ἐνόνων τὴν βαθεῖαν παρατήρησιν, τὴν δύναμιν τῆς

Ἐρβερτ Σπένσερ.

ἔνδυτεον καὶ πνευματικῶτερον φιλοσοφίκον δρῖζοντα. «Ἡ τελειοποίησις τοῦ θετικιστικοῦ συστήματος, λέγει ὁ Αὐγούστος Κόντ, ἔγκειται εἰς τὸ νὰ θεωρηθῇ ἀπολύτως ἀπαράδεκτος καὶ κενή σημασίας πᾶσα ἔρευνα ἐπὶ τῶν ἀρχικῶν καὶ τελικῶν αἰτίων». Ο Σπένσερ ἀντικαίωνται εἰς τὴν ίδιαν θέσιν εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ θετικιστικοῦ προϋπήρχοντος καθόλου διότι τὸ προστιθέμενον μὲ τὴν θετικιστικὴν φιλοσοφίαν. Καὶ κατωτέρῳ δρῖζων τὰς σχέσεις μεταξὺ μαθητῶν καὶ διδασκάλου, προσθέτει. «Υπάρχουν ἄλλοι, οἵτινες ἀπορρίπτοντες ὅλα τὰ δόγματά του, εἰμποροῦν νὰ δογματοῦν ἀντίπαλοι του. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι κατὰ βάθος ενδίσκωμεν μέχρι τοῦ Σταγειρίτου φιλόσοφου, διὰ νὰ τὴν συναντήσωμεν εἰς τὴν ἐπισημοτέραν καὶ λαμπρότεραν αὐτῆς ἐκδήλωσιν. Εἶνε ἡ ἴδιοτης, ἡ ἀπορρέουσα ἀπὸ τὸν δύσκολον καὶ σπάνιον γάμον τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ τοῦ συνθετικοῦ πνεύματος. Δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἔνει κανεὶς μεγάλος φυσιοδιφῆς χωρὶς τὸ πνεῦμα τῆς συνθέσεως. Εἶνε τὸ πνεῦμα αὐτὸν ποῦ κάμνει τοὺς μεγάλους φιλόσοφους νὰ δμοιάζουν μὲ τοὺς μεγάλους ποιητὰς καὶ τὸ δόποιον δίδει εἰς τὰ μεγάλα φιλόσοφικά συστήματα τὴν θεωρίαν τῶν μεγάλων ποιημάτων. Ο Σπένσερ ἐνόνων τὴν βαθεῖαν παρατήρησιν, τὴν δύναμιν τῆς

ἔνδυτεον καὶ πνευματικῶτερον φιλοσοφίκον δρῖζοντα. «Ἡ τελειοποίησις τοῦ θετικιστικοῦ συστήματος, λέγει ὁ Αὐγούστος Κόντ, ἔγκειται εἰς τὸ νὰ θεωρηθῇ ἀπολύτως ἀπαράδεκτος καὶ κενή σημασίας πᾶσα ἔρευνα ἐπὶ τῶν ἀρχικῶν καὶ τελικῶν αἰτίων». Ο Σπένσερ ἀντικαίωνται εἰς τὴν ίδιαν θέσιν εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ θετικιστικοῦ προϋπήρχοντος καθόλου διότι τὸ προστιθέμενον μὲ τὴν θετικιστικὴν φιλοσοφίαν. Καὶ κατωτέρῳ δρῖζων τὰς σχέσεις μεταξὺ μαθητῶν καὶ διδασκάλου, προσθέτει. «Υπάρχουν ἄλλοι, οἵτινες ἀπορρίπτοντες ὅλα τὰ δόγματά του, εἰμποροῦν νὰ δογματοῦν ἀντίπαλοι του. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι κατὰ βάθος ενδίσκωμεν μέχρι τοῦ Σταγειρίτου φιλόσοφου, διὰ νὰ τὴν συναντήσωμεν εἰς τὴν ἐπισημοτέραν καὶ λαμπρότεραν αὐτῆς ἐκδήλωσιν. Εἶνε ἡ ἴδιοτης, ἡ ἀπορρέουσα ἀπὸ τὸν δύσκολον καὶ σπάνιον γάμον τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ τοῦ συνθετικοῦ πνεύματος. Δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἔνει κανεὶς μεγάλος φυσιοδιφῆς χωρὶς τὸ πνεῦμα τῆς συνθέσεως. Εἶνε τὸ πνεῦμα αὐτὸν ποῦ κάμνει τοὺς μεγάλους φιλόσοφους νὰ δμοιάζουν μὲ τοὺς μεγάλους ποιητὰς καὶ τὸ δόποιον δίδει εἰς τὰ μεγάλα φιλόσοφικά συστήματα τὴν θεωρίαν τῶν μεγάλων ποιημάτων. Ο Σπένσερ ἐνόνων τὴν βαθεῖαν παρατήρησιν, τὴν δύναμιν τῆς

ένδει νέου ιδανισμού, άνευρίσκει εἰς τὸ ἔργον τοῦ Σπένσερ τὰς τάσεις τῆς ίδιας της ψυχῆς. Οταν δὲ χρόνος ἐπιτελέσῃ τὸ ἔργον τοῦ καθαρισμοῦ καὶ τῆς διακρίσεως, τὸ φιλοσοφικὸν μηνημένον, τὸ δποῖον ἥγειρεν ἡ σκέψις τοῦ βρετανοῦ φιλοσόφου, θάνατειχῆ ἀκόμη μεγαλοπρεπέστερον καὶ ἀκόμη κραταιότερον, παρ' διτι φαίνεται εἰς τοὺς δρθαλμοὺς τῶν συγχρόνων του. Διότι εἶνε ἀπὸ τὰ μνημεῖα, τὰ δποῖα δὲν φιβοῦνται τὸν χρόνον. Εξ ἑναντίας τὸν προκαλοῦν καὶ τὸν προσμένον. Αἱ «Πρῶται Ἄρχαι», αἱ δποῖαι ἀποτελοῦν δπως ἐλέχθη, τὰ προτούλαια τοῦ μεγαλοπρεποῦς τούτου φιλοσοφικοῦ μηνημένου, μᾶς δίδουν τὰς χρυσᾶς αὐτοῦ κλεῖδας καὶ μᾶς εἰσάγουν εἰς τὴν τολμηρὰν καὶ εὔρειαν σκέψιν τοῦ φιλοσόφου, δὲ δποῖος ἥθελησεν, δπως λέγει δι Ριμπώ, νὰ θέσῃ ἐπὶ νέου ἐδάφους τὴν παλαιὰν ἔριδα θρησκείας καὶ ἐπιστήμης, νὰ δεῖξῃ δτι πέραν τῆς ἐπιστήμης ὑπάρχει μοῖρα ξένη πρὸς τὰ μέσα καὶ τὰς μεθόδους τῆς, πέραν τοῦ γνωστοῦ τὸ ἄγνωστον καὶ δτι μεταξὺ θρησκείας καὶ ἐπιστήμης δὲν ὑπάρχει τίποτε κοινόν, καὶ νἀποπειραθῆ διὰ μιᾶς συνθέσεως τολμηρᾶς, στηριζομένης ἐπὶ τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, νὰ ἐπαναγάγῃ τὸ πᾶν εἰς τὸν νόμον τοῦ Ισοδυνάμου καὶ τῆς σχέσεως τῶν δυνάμεων, δεικνύων τὴν σχέσιν τῶν φαινομένων πρὸς ἄλληλα, ἀπὸ τῶν φυσι-

κῶν ἐκδηλώσεων, μέχρι τῆς ζωῆς, τῆς σκέψεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς ιστορίας, καταδικάζων οὗτον σπιριτουαλισμὸν καὶ ὄλισμὸν καὶ ἀπορίτων ἀμφοτέρους δις ματαίας λύσεις καὶ δημιουργῶν, οὗτος εἰπεῖν, κατὰ τὸν γάλλον φιλόσοφον, τὴν μεταφυσικὴν τοῦ θετικισμοῦ.

Ίσως δὲν εἶχα ἀπολύτως ἀδικὸν νὰ μνημονεύσω τὸ δνομά τοῦ μεγάλου Σταγειρίτου, παρὰ τὸν ὑπὸπτον τάφον τοῦ βρεττανοῦ φιλοσόφου. Σπανίως ἡ θετικὴ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα, ἡ μάχη καὶ ὑπομονητικὴ ἀνάλυσις, ἡ μελέτη τῶν λεπτομερειῶν, συνηνώθη εἰς μίαν φιλοσοφικὴν ψυχὴν πρὸς τὰς γενικὰς ἀπόψεις, τὰς εὑρείας συνθέσεις, τὴν βαθεῖαν συστηματικότητα, τὴν δύναμιν τῆς ἀναδημιουργίας, καὶ τὴν ὀπτικὴν ἔντασιν πρὸς τὰς χώρας τοῦ ἄγνωστου, τόσον, δσον εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ μεγάλου βρεττανοῦ φιλοσόφου, δστις ἔκλεισε τὸν δρθαλμοὺς εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος αὐτοῦ, ἀφοῦ ἐπλήρωσε μὲ φῶς τὸν παρελθόντα. Καὶ δὲν ἡξεύρω διατί, ἐνῷ δι ζωὴ του σβύνει μὲ τὸ ὑπέροχον οἰστύσιμον τῶν λαμπάδων καὶ δι σκέψις του βασιλεύει μέσα εἰς τὸ χρυσοπόρφυρον πένθος τῶν ὁραίων δύσεων, δι μέγας νεκρὸς μοῦ φαίνεται πάντοτε διει βαδίζει ἀκόμη καὶ πορεύεται εἰς τὸν δρόμον τοῦ ἄγνωστου, φωτιζόμενον ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ίδιας του ζωῆς.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΒΑΝΑΣ

ΣΤΙΓΝΕΦΙΑ

ΕΡΓΟΝ ΣΩΦΙΑΣ ΛΑΣΚΑΡΙΔΟΥ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΙΝ ΤΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ.

ΕΡΒΕΡΤ ΣΠΕΝΣΕΡ

Η ΚΑΛΛΩΝΗ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΜΟΡΦΗΣ

Συχνὰ λέγεται δτι μεταξὺ τῆς φραιστήτος τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς φυσικῆς καλλονῆς δὲν ὑπάρχει οὔτε. Τὴν γνώμην αὐτὴν δὲν ἡμπόρεσε ποτὲ νὰ συμμεροισθῇ. Η ἀλήθεια εἶνε δτι, καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ δποῖοι τὴν ὑποστηρίζουν, περιορίζουν πολὺ τὴν ἔννοιαν, διότι παρὰ τὴν θεωρίαν των αὐτήν, δὲν ἡμποροῦν νὰ συγχρατήσουν τὴν ἔκπληξιν των, δπως κοινές ἡμπορεῖ νὰ τὸ παρατηρήσῃ, δταν ἀντιληφθοῦν δτι εὐτελῆς πρᾶξις δι έργον εὑειδοῦς ἀνθρώπου. Φανερά δπόδειξε εἶνε τοῦτο δτι ὑποστηρίζει τὸ παρατηρήσῃ, καὶ ἐναφανοῦν εἰς τὰ τέκνα, ὃς τυπικὰ πλέον χαρακτηριστικά; Συντόμως, δὲν ἡμπορεῖ νὰ εἰπῃ κάνεις δτι ἡ ἔκφρασι εἶνε τὸ πρόσωπον ἐν ἐνεργείᾳ καὶ δτι ἔννοιαν, δηλαδὴ εἶπεις εἶνε τὰ καρακτηριστικά;

Ίσως, χάριν τῆς ἀντιροήσεως, παρατηρήσῃ κάνεις, δτι οἱ μετασχηματισμοὶ εἰς τὴν ἔκφρασιν τοῦ προσώπου, ἐπενεργοῦν μόνον εἰς τοὺς μῆς καὶ τὸ δέρμα. Καὶ δτι ἐάν ἀφήνουν διαφορὴν ἔχη, τὰ ἔχη αὐτὰ δὲν εἰσχωροῦν βαθύτερον· ἡ καλλονὴ δτεν τοῦ προσώπου βασίζεται κυρίως εἰς τὸν δστεώδη αὐτοῦ σκελετόν, ὃστε ὑπὸ τὴν ἐποψιν αὐτήν, καὶ τοῦτο εἶνε κύριον, δὲν χωροῦν μετασχηματισμοὶ ἀπὸ ἐκείνους διὰ τοὺς δποίους ἔγεινε πρὸ διλίγου λόγος. Καὶ τέλος, ἡ ἀναλογία μεταξὺ τοῦ ἔξωτερον καὶ τοῦ ἥθικον ἡμπορεῖ νὰ ὑπάρχει δὲν ἐπεκτείνεται εἰς τὸ σύνολον.

Άπαντησις: Εἶνε γεγονός δτι καὶ ἡ κατασκευὴ αὐτὴ τοῦ προσώπου ἐπηρεάζεται ἀπὸ τοὺς μετασχηματισμοὺς τῶν Ιστῶν οἱ δποῖοι τὸ περικαλύπτον. Δόγμα καθιερωμένον τῆς φυσιολογίας, ἐφαρμοζόμενον εἰς πάντα σκελετόν, δρίζει δτι τὰ δστα ἀναπτύσσονται σύμφωνα μὲ τὴν ἀνάπτυξιν, δηλαδὴ τὴν ἀσκήσιν τῶν μυῶν τῶν προστηρομόσμενων ἐπὶ αὐτῶν. Επομένως δτι μεταβάλλει κατὰ τρόπον διαρκῆ τὴν προσαρμογὴν τῶν μυῶν τοῦ προσώπου, θὰ μεταβάλλῃ ἐπιστημονικῶς τὸν δστεώδη σκελετόν.

Άλλ' ἐπειδὴ δὲν πρέπει νὰ ἐπιμένῃ κάνεις εἰς τὰς γενικότητας, αἱ δποῖαι ἔχουν διλίγην βαρύτητα διὰ τοὺς πολλοὺς ἀνθρώπους, θὰ ἀναφέρω περιπτώσεις τινάς, εἰς τὰς δποίας κα-

ταφάίνεται δὲ σεμιδές μεταξὺ τῆς φυσικῆς ἀσχήματος καὶ τῆς ἡθικῆς εὐντελείας· καὶ, ἀντιθέτως, μεταξὺ τῆς φυσικῆς καὶ λογικῆς καὶ τῆς σχετικῆς τελειότητος τοῦ πνεύματος.

Ἐξέχουσα σιαγών (διαφορικὸν σῆμεῖον κατωτέρων ἀνθρωπίνων φυλῶν) εἶνε, ἀναντιοργήτως ἔλαττωμα τοῦ προσώπου, χαρακτηριστικόν, τὸ δύποιον οὐδεὶς γίλατης θάξειδεν εἰς ίδεωδη καταπομήν. Ἀφ' ἑτέρου ή ἔξοχὴ τῆς σιαγόνος; ὡς ἐξηκριβώθη, ἀνταποκρίνεται γενικῶς εἰς τὰ μαστοφόρα, πρὸς ἀσθενεστέραν διάνοιαν. Ἀναμφιβόλως ή σχέσις αὐτὴ δὲν εἶνε πάντοτε ἀληθῆς. Δὲν εἶνε εὐθεία, ἀλλ' ἔμμεσος καὶ διὰ

τούτο παρουσιάζει έξαιρέσεις. Οὐχ ἡπτὸν είνε
ἀληθῆς δι' ὅλα τὰ ἀνώτερα εἰδῆ καὶ ἀν-
τευνῶντες θὰ εὑδωμεν διατί συμβαίνει τοῦτο.
Μέγας νόμος τῆς φυσιολογίας είνε ὅτι τὰ δο-
γανα ὀνταπτύσσονται ἀναλόγως τῆς ἀσκήσεως
των, ἐπομένως αἱ σιαγόνες είνε ἰσχυρότεραι,
ὅταν ἔξασκῶνται πεφισσότερον, καὶ πεφιστέλ-
λονται κατ' ὅγκον ἐφ' ὅσον ἡ λειτονργία των
είνε μικροτέρα καὶ ὀλιγώτερον ἐπίπονος. Εἰς
ὅλα τὰ κατωτέρου εἰδους ζῶα, αἱ σιαγόνες είνε
τὸ μόνον ὅργανον διὰ τὸν χειρισμὸν τῶν ἀν-
τικειμένων. Δὲν χρησιμοποιοῦνται ἀποκλειστι-
κῶς διὰ τὴν μάστησιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πα-
ραλαβήν, τὴν μεταφοράν, τὴν θραῦσιν, εἰς μίαν
λέξιν, διὰ πᾶσαν κίνησιν καὶ πρᾶξιν ἐκτὸς τοῦ
βαδίσματος. Ἐὰν ἀνέλθωμεν τὴν ζωὴκήν κλί-
μακα, θὰ ἴωμεν τὰ ἄνω μέλη ἐρχόμενα εἰς
βοήθειαν τῶν σιαγόνων καὶ ὀλίγον κατ' ὀλί-
γον ἀπαλλάσσοντα αὐτὰς ἐν μέρει τῆς ἐπι-
πόνου ἐργασίας των. Ζῶα τινὰ μεταχειρίζονται
τὰ ἄνω αὐτῶν μέλη διὰ τὴν φυγήν, ἀλλὰ,
ὅπως τὰ αἴλουροιδῆ, διὰ τὴν ἐπίθεσιν, πολλὰ
ἄλλα διὰ τὸ κεφαλίσμα τῆς λείας των καὶ τὰ
τετράχειρα, τῶν ὅποιων τὰ ἄνω μέλη είνε τό-
σον κατάλληλα διὰ τὴν παραλαβήν τῶν πραγ-
μάτων, ἥμαρδοι, δχι μόνον νὰ ἀρπάσουν τὰ

ἀντικείμενα ἀλλὰ καὶ νὰ τὰ μεταφέρουν καὶ νὰ τὰ κομματιάσουν, μεταχειρίζόμενα τὰς σιαγόνας μόνον διὰ νὰ μαστήσουν τὴν τροφήν. Εἰς τὴν σειρὰν αὐτὴν τῶν μεταβολῶν, ἀντιστοιχεῖ διπλῆ μεταβολὴ τοῦ σχήματος τῆς κεφαλῆς. Πρῶτον, ἐπειδὴ τὰ μέλη εἶνε πολυπλοκώτερα ἢ ἐνέργειά των ποικιλοτέρα, οἱ συλλογισμοί τοὺς ὄποιους ἡ λειτουργία των προκαλεῖ πολυαριθμότεροι, ἀνάγκη ἵνα ὁ ἐγκέφαλος καὶ τὸ στενόδες περικάλυμμά του ἀναπτυχθοῦν. Συγχρόνως ὅμως τὸ μέγεθος τῶν σιαγόνων ἐλαττοῦται, βαθμιαίως, μὲ τὰς λειτουργίας των. Καὶ

νίου καὶ εἰσχωροῦντος τοῦ κάτω μέρους, ἡ κα-
λουμένη γωνία τοῦ προσώπου αὐξάνει.

Καὶ λοιπόν, αἱ μεταβολαὶ αὐταὶ αἱ ἐπερχόμεναι εἰς τὰς λειτουργίας καὶ τὸν σχηματισμόν, ἔξηκολούμθησαν μὲ τὴν πρόοδον τοῦ πολιτισμοῦ. Συγχρόνατε τὸν Εὑρωπαῖον καὶ τὸν Πατοῦ¹: διὸ ἔνας κόπτει εἰς δύο μὲ μαχαλοὶ καὶ πηροῦνι διὰ ὃ ἄλλος σχίζει μὲ τὰς σιαγόνας του· διὰ ὃ ἔνας τρυφεραίνει μὲ τὸ ψήσιμον, διὰ ἄλλος τὸ καταβροχθίζει ὀμιὸν καὶ ἀπαράσκευον. Τὰ κόκκαλα, τὰ δποῖα διὰ ἔνας χοησμοποιεῖ διὰ τὴν γενέσιν τοῦ ζωμοῦ, διὰ ἄλλος τὰ ροκανίζει. Καὶ ὑπάρχουν πολλαὶ μηχανικαὶ ἔργασίαι διὰ τὰς ὅποιας ὃ μὲν ἔχει ἔργαλεῖα καὶ ὃ ἄλλος τὰ δύντια του. Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ἐποχῶν μέχρι σήμερον, διὰνθρωπος ἥψησε καὶ ἐπολλαπλασίασε τὰ μέσα τῆς δράσεώς του. Ἐκτὸς τοῦ διὰ μεταχειριζόμενα τὰς χεῖρας διὰ νὰ ἐλαφρώσωμεν τὰς σιαγόνας μας, κατασκευάζομεν ἔργαλεῖα διὰ νὰ ἐλαφρώσωμεν τὰς χεῖρας μας. Εἰς τὰ μηχνουργεῖα μας ὑπάρχουν ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν ἔργαλείων τούτων. Ἡ πρόοδος αὐτὴ τῆς βιομηχανίας ἀναγκαῖαν συνέπειαν εἶχε τὴν διανοητικὴν πρόοδον. Κάθε νέα ἀποκάλυψις ἐγενήθη κατόπιν νέας διανοητικῆς ἀναπτύξεως, καὶ ἡ καθημερινὴ χοησίς τῆς ἀνακαλύψεως αὐτῆς προσάγει κατὰ ἔνα βαθμὸν τὴν διανοητικὴν δύναμιν δλῶν. Συνοψίζοντες παρατηροῦμεν διὰ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ κοινίου καὶ ἡ ὑποχρώσις τῶν σιαγόνων. δπως εἰς τὰ κατώτερα ζῶα παρηκολούμθησε τὴν πρόοδον εἰς ἵκανότητα καὶ νοημοσύνην, ἔξηκολούμθησεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα φυλὴν ἀπὸ τῆς βαρβάρου ἐποχῆς μέχρι τῶν χρόνων τοῦ πολιτισμοῦ. Οὕτως, δπως ἐκ τῶν ἀνωτέρων καταφαίνεται, ὑπάρχει ὁργανικὴ σχέσις μεταξὺ τῆς ἔξιγκώσεως αὐτῆς τῶν σιαγόνων, ἡ δποία μᾶς φαίνεται ἀσχημός, καὶ τῆς ὑποδεεστέρως φύσεως.

Ἐπίσης ή πλαγιά ἔξοχή τῶν μῆλων τῶν παρειῶν — χαρακτηριστικὸν ἐπίσης κατωτέρας φυλῆς ἀνθρώπων — ή δούια κατὰ τὴν ἐντύπωσίν μας διμοίως ἀντικείται εἰς τὴν καλλονήν, τηγάζει ἀπό συνηθείας καὶ πνέματικὴν κατάστασιν κατωτέρας. Αἱ σιαγόνες χλεισιν διὰ τῶν κροταφικῶν μυῶν, ἐπομένως οὗτοι ἔχουν σηματικὴν ἐνέργειαν εἰς τὴν λειτουργίαν των. “Οσον περισσότερον ἔχουν νὰ ἐργάσθουν αἱ σιαγόνες, τόσον περισσότερον είνε δύγκωδεις καὶ τόσον ισχυρότεροι είνε οἱ κροταφικοὶ μῆς.

Οἱ μῆνες αὐτοὶ περινοῦν μεταξὺ τοῦ κρανίου καὶ τῶν ξυγωματικῶν τόξων, τὰ δποῖσα ἀποτελοῦν τὰ πλάγια μέρη τῶν δστῶν τῶν μῆλων τῶν παρειῶν. "Οδεν, δταν οἱ κροταφικοὶ μῆνες εἶνες χονδροὶ ἢ ἀπόστασις μεταξύ τῶν ξυγωματικῶν τόξων καὶ τοῦ κρανίου πρέπει νὰ είνει μεγάλη καὶ μεγάλη ἐπίσης ἡ πλαγία προβολὴ τῶν ξυγωματικῶν τόξων. Τοῦτο παρατηρεῖται εἰς τοὺς Μογγόλους καὶ ἄλλας ἀπολιτίστους φυλὰς. "Οπως, λοιπόν, αἱ μεγάλαι σιαγόνες, οἵτινες καὶ τὰ πολὺ μεγάλα μῆλα τῶν παρειῶν (τὰ δύο αὗτά συμβαδίζουν) εἶνε συγχρόνως ἀσχημάτια καὶ σημείον ἀτελείας.

Υπάρχουν καὶ ἄλλα φυσικὰ ἐλαττώματα, τῶν δποίων η σχέσις μὲ τὰς πνευματικὰς ἐλλείψεις, δὲν εἶναι εὔκολον νὰ ἔξαρκιθωθῇ. Εν τούτοις ἔχει κάνεις τὸ δικαίωμα νὰ συμπεράνῃ δτι ὑπάρχει τοιαύτη σχέσις παρατηφῶν πόσον τὰ ἐλαττώματα ταῦτα εἶναι σταθερῶς συνδυασμένα μὲ τὰ προηγούμενα. Τοιαῦται παρατηρήσεις ἡμπορεῖ νὰ γίνονται εἰς τοὺς ἀγρίους καὶ εἰς τὰ παιδιά τῶν πολιτισμένων φυλῶν. Υπάρχουν Ἰδιορρυθμίαι τινὲς τοῦ προσώπου, αἱ δποῖαι σταθερῶς παρακολουθοῦσσν τὰ χαρακτηριστικά, τὰ δποῖα εἰδαμεν ἀνωτέρω, τῆς διανοητικῆς καταπτώσεως. Ἐξαφανίζονται δμοις δταν η βαρβαρότης μεταβάλλεται εἰς πολιτισμόν. Εἶναι λοιπὸν λογικὸν νὰ συμπεράνωμεν δτι καὶ αὐτὰ ἔχουν ψυχολογικὴν ἔννοιαν. Οὗτο η σιμή μνή εἶναι διακριτικὸν σημεῖον συγχρόνως τῶν ἀγρίων καὶ τῶν μικρῶν παιδιῶν μιας, καθὼς καὶ τὸ ἀνασήκωμα τῆς μύτης, μὲ τὸ δποῖον ἀνοίγονται καὶ διακρίνονται ἀπὸ τὸν ἀντιμέτωπον παρατηρητὴν τὰ πτερύγια, εἶναι χαρακτηριστικὸν καὶ τούτο σημεῖον τῶν πειδῶν, τῶν ἀγρίων καὶ τῶν πιθήκων. Τὰ αὐτὰ εἰμπορεῖ νὰ εἰπωμεν διὰ τὰ τεντωμένα πτερύγια, διὰ τὰ μακρυσμένα μεταξύ των μάτια, διὰ τὸ πλατύ στόμα καὶ τὰ παχέα χεῖλη δι' ὅλα τέλος τὰ σπουδαιότερά χαρακτηριστικά αὐτιά, τὰ δποῖα γενικῶς θεωροῦνται δσχημα.

Παρατηρήσατε ἀπ' ἐναντίας πῶς τὸ εἶδος τῆς μῷρῆς, τὸ κοινῶς θεωρούμενον ὡς τὸ δηραιότερον, δὲν είνει μόνον ἀπηλλαγμένον τῶν ιδιορυθμιῶν αὐτῶν, ἀλλὰ παρουσιάζει ἀκριβῶς ἄντιθετά χαρακτηριστικά. Εἰς τὴν ἰδεώδη κεφαλὴν τῶν Ἑλλήνων, τὸ μέτωπον ἔξεχει καὶ ἡ σιαγῶν διαφεύγει κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὃστε ἡ γωγία τοῦ προσώπου ἅπερβαίνει ὅλας δσας ἀνενεργίσκομεν εἰς τὴν πραγματικότητα. Τὰ μῆλα, τῶν παρειῶν εἴνει τόσον ἀσθενῆ, ὃστε μόλις τὰ μαντεύει κάνεις. Ἡ γραμμὴ τῆς μύ-

τὰ πλεονεκτήματα τῆς θέσεώς μας πρὸς τὴν θέσιν ἑκείνης, — δὲν ἔχομεν τότε ἴσχυροτέρους ἀκόμη λόγους νὰ συμπεράνωμεν, διὰ τὰ κύρια συστατικά τῆς καλλονῆς καὶ τῆς ἀσχημίας, ἔχουν καθὲν σχέσιν πρὸς τὴν τελειότητα τῆς φύσεως; Καὶ ὅταν τέλος ἐνθυμηθῶμεν διὰ αἱ ποικιλίαι τοῦ προσώπου, ὅποθεν γεννᾶται ἡ ἔκφρασις, εἴνει, κατὰ κοινὴν ὅμολογίαν, σημεῖα τοῦ χαρακτῆρος καὶ διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τείνουν νὰ ἀποβούν δργανικά καὶ νὰ ἐπιδράσουν, ὅχι μόγον εἰς τὸ δέρμα καὶ τοὺς μῆσ,

¹⁾ Μαῦρος, κάτοικος της Νέας Γουϊνέας.

ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν σκελετὸν τοῦ προσώπου, καὶ νὰ μεταβιθαιοῦν διὰ τῆς κληρονομικότητος, — διὰ τούτου βλέπωμεν ὅτι δὲ τὰ πράγματα αὐτὰ ἔχουν ψυχολογικὴν ἔννοιαν, τόσον αἱ στιγμαῖαι μεταβολαὶ τῶν χαρακτηριστικῶν, ὃσον καὶ τὰ ἴχνη τῶν συνήθων μορφασμῶν καὶ τῶν ἐκ κληρονομικότητος, καθὼς τέλος καὶ δι γενικὸς σχηματισμὸς τῶν δοτῶν καὶ τῶν ὑμένων τοῦ προσώπου, δι καθορίζων τὸν τύπον τῆς φυλῆς, — τὸ συμπέρασμα, τὸ ἀναγκαστικὸν σχέδον, δὲν εἶναι, ὅτι δὲ τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτὰ τοῦ προσώπου συνδέονται πρὸς τὰ ἡθικὰ χαρακτηριστικὰ καὶ δι εἴναι ἀποκαλοῦμεν ἔκεινα θαυμάσια ἢ δι ποσού δηποτε ἀλλως, τοῦτο συμβαίνει διότι καὶ τὰ ἡθικὰ χαρακτηριστικά, τῶν δοτῶν εἶναι ἐκδηλώσεις, μᾶς φαίνονται θαυμάσια ἢ ἄξια οἰσουδήποτε ἄλλου χαρακτηρισμοῦ;

Αἱα τὰς ἀκρας περιπτώσεις ἢ σχέσις αὐτῇ ἡμιπορεῖ νὰ ἀποδειχθῇ. Αἱ διαβάτικαι ἐκφάνσεις τοῦ προσώπου συνοδεύουν τόσας διαβάτικὰς καταστάσεις τῆς ψυχῆς Ενθίσκομεν ἀσχήμους ἢ ἡ ὠραίας τὰς ἐκφάνσεις αὐτάς, ἐφ' ὃσον συνοδεύουν πνευματικὰς καταστάσεις ἀσχήμους ἡ ὠραίας. Οὐδεὶς ἀμφισβῆτε τοῦτο. Τώρα, αἱ ἐκφράσεις τοῦ προσώπου αἱ σταθεραί, αἱ βαθέως χαραγμέναι, αἱ προερχόμεναι ἀπὸ τὴν ἀρμογὴν τῶν δοτῶν, συνοδεύουν τὰς καταστάσεις ἔκεινας τοῦ πνεύματος, σταθερὰς καὶ βαθείας, τὰς δοπίας χαρακτηρίζει ἡ βάρβαρότης ἢ δι πολιτισμός. Όνομάζομεν ὠραίας δοσας συμβαίνουν πρὸς ἀνωτέραν πνευματικὴν κατάστασιν καὶ ἀσχήμους δοσας συμπίπτουν πρὸς κατώτεραν. "Οθεν ἐάν ἡ συνάφεια αὐτῇ εἶναι ἀναιμφίβολος διὰ τὰς ἀκρας περιπτώσεις, ἐάν, κρίνοντες ἐκ τοῦ συνόλου τῶν γεγονότων, καθὼς καὶ ἔξ ήμεμφύτων τινῶν πεποιημένων, θεωρήσωμεν ὅτι ἡ συνάφεια ὑπάρχῃ ἀκόμη, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον καταφάνης, εἰς τὰς μεσόλαβούς τας περιπτώσεις, ἰδοὺ ὅτι ἀκατασχέτως ὅδηγούμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὰ χαρακτηριστικά, τὰ δοπία μᾶς ἀρέσουν, εἶναι ἔξωτεραι ἐκδηλώσεις ἐσωτερικῶν τελειοτομήσεων καὶ τὰ χαρακτηριστικά τὰ δοπία δὲν μᾶς ἀρέσουν, εἶναι ἔξωτεραι ἐκδηλώσεις ἐσωτερικῶν ἀτελειῶν.

Δὲν λησμονῶ βεβαίως, ἐάν εἰσέλθωμεν εἰς λεπτομερεῖας, ὅτι τὸ συμπέρασμα τοῦτο δὲν εἶναι δικαιολογημένον. Γνωρῶ δι τὸ ὑπάρχουν μεγάλοι χαρακτῆρες διποθεν κοινῶν προσώπων καὶ ὅτι εὐειδές ἔξωτερικὸν εἶναι συνήθως ἡ προσωπὸς ταπεινῆς ψυχῆς. 'Αλλ' αἱ ἀνωμαλίαι αὐτὰ δὲν ἐμποδίζουν τὸν νόμον νὰ εἶναι κατὰ τὴν γενικότητα αὐτοῦ ἀληθής, διποτεῖς αἱ εἰσέλθουσεις τῆς φυλῆς αὐτῆς τὴν προσωπὸν ταπεινῆς ψυχῆς. 'Αλλ' αἱ ἀνωμαλίαι αὐτὰ δὲν ἐμποδίζουν τὸν νόμον νὰ εἶναι

ἀποκλίσεις τῶν πλανητῶν δὲν μεταβάλλουν εἰς τὸ σύνολον τὰς ἔλλειπτικὰς τροχιάς των.

Μερικαὶ ἀνθρακίαι προσπίπτουν ἀμέσως εἰς τὴν ἀντίληψιν. 'Εκεῖνο τὸ δικοῖον ἀσχημίζει πολὺ μορφάς τινας εἶναι ὅτι, παρά τινα κανόνικὰ καὶ τέλεια χαρακτηριστικά των, ἔχουν κατὰ τὰ ἄλλα ὑφος χριστικοῦς — ἄλλαι πορφαροὶ ἔχουν χαρακτηριστικὰ καθ' ἑαυτὰ καλά, ἄλλα χωρὶς ἀναλογίαν μεταξύ των ἄλλαι πάλιν ἔχουν ἐλαττώματα τοῦ δέρματος, ἐλαττώματα ἀποδικύοντα εἰς ἐλεύθερες εἰς τὸν δογανισμὸν τῶν σπλάγχνων ἀσχέτους προφανῶς πρὸς τὰς εὐγενεῖς ἴδιοτητας τῆς φύσεως. 'Επὶ πλέον, τὰ γεγονότα ἀπὸ τὰ δοποὶ τὰ ἐπρόκυψαν λόγοι πείθοντες ὅτι τὰ οὐσιώδη στοιχεῖα τῆς καλλονῆς τοῦ προσώπου ενδίσκονται εἰς ἄμεσον σχέσιν, ὅχι μὲ τὴν ἡθικὴν ἄλλα μὲ τὴν πνευματικὴν φύσιν, προηλθον ἀπὸ μακρὰν ἀσκησιν τοῦ πολιτισμοῦ, μακρὰν λήσθην τῆς βαρβαρότητος καὶ μακρὰν ἀνάπτυξιν τῆς χειροτεχνικῆς δεξιότητος. Η ἀλήθεια εἶναι ὅτι αἱ ὑψηλότεραι ἐκδηλώσεις τῆς διανοίας προϋποδέτουν ὅμιλην ισορροπίαν τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων· ἐπίσης δύμως μεγάλη εὐφροσύνη, μεγάλη δεξύνοια, εἰς τὰς συνήθεις ὑποθέσεις καὶ μεγάλη πρωτικὴ δεξιότης ἡμιπορεῖ νὰ ὑπάρξουν ὅπου τὰ αἰσθήματα αὐτὰ ἐλείπουν. Καὶ συμβαίνει τοῦτο πολὺ συχνά. Η καλλονὴ ἡ δεσπόζουσα εἰς τὴν Ιταλίαν δὲν συνυπῆρξε καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν καταστάσεως ἡθικῶς χαλαρᾶς;

"Υπάρχει ἐν τούτοις ἔχηγροις καλλιτέρου ὅλων τούτων καὶ ἡ δοπία, νομίζω, θὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ νὰ παραδεχθῶμεν, παραμένοντες πάντοτε πιστοὶ εἰς τὴν θεωρίαν, τὰς λεπτομερείας, αἱ δοπίαι φαίνονται ἀντικείμενα εἰς αὐτήν.

"Ολαὶ αἱ πολιτισμέναι φυλαί, ἵσως καὶ αἱ ἀπόλιτιστοι ἐπίσης, παρουσιάζουν ἀνάμιξιν ἀλιμάτος. Εἰς τὸν ἡθικὸν καὶ φυσικὸν δργανισμὸν των, ἐπομένως, ἐσυγχωνεύθησαν διάφοροι ἴδιοτυποι δργανισμοί, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον διάφοροι μεταξύ των. Η ἐτερογένεια αὐτῇ τοῦ δργανισμοῦ μοῦ φαίνεται δις ἡ μεγάλη αὐτία τῆς δυσαρμονίας, τὴν ὅποιαν παρατηροῦμεν καθ' ἡμέραν μεταξύ τοῦ ἔξωτερικοῦ τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ χαρακτηριστικῶν. Εἰς ἀνόθετον φυλήν, ὑπὸ τὸ αὐτὸν κλῆμα καὶ μὲ ἀμετάβλητον τροφὴν καὶ συνηθείας ζωῆς, εἶναι πολὺ εὔλογον νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι θὰ διπλήρει σταθερά συνάφεια μεταξύ τῶν ἔξωτερικῶν χαρακτηριστικῶν καὶ τῆς ἐσωτέρας φύσεως. 'Αναμίξατε τὴν φυλήν αὐτῆς μὲ ἄλλην ἐπίσης καθ' ἑαυτὴν ἀνόθετον, ζῶσαν εἰς ἄλλο

περιβάλλον καὶ διάφορον τῆς ἀλλῆς κατὰ τὴν φυσικὴν καὶ ἔθνικὴν σύνθετιν, διτι θὰ ἀναπαραχθῆ εἰς τοὺς ἀπογόνους δὲν θὰ εἶναι δημογενῆς μέσος δρος μεταξύ τῶν δύο φυλῶν, ἄλλα συνδυασμὸς φαινομενικῶς ἀνώμαλος χαρακτηριστικῶν δανεισμένων ἀπὸ τὴν μίαν καὶ τὴν ἄλλην ἀληθήν φυλὴν. Τὸ ἐν χαρακτηριστικὸν θὰ προέρχεται ἀπὸ τὴν μίαν, τὸ ἄλλο ἀπὸ τὴν ἄλλην καὶ ἄλλο θὰ συγχωνεύῃ τὰ δύο. 'Επίσης καὶ διὰ τὸν χαρακτηριστικὸν πουθενά δὲν ἔχουν μῆρα παρατηροῦνται πανθενά ἄλλοι. "Ολοὶ οἱ πτηνοτρόφοι γνωρίζουν ὅτι μετατρόπαι τινες τῆς ιδιοσυγκρασίας τῶν ζώων, ἀφοῦ ἔξαφανισθοῦν ἐπὶ γενεάς, ἀναφαίνονται πάλιν αἰφνιδίως. Εἰς ὅλα βλέπομεν ἀληθεύοντα τὸν γενικὸν αὐτὸν νόμον, ὅτι δογανισμὸς προελθων ἀπὸ δύο διαφόρους ἴδιοσυγκρασίας δὲν εἶναι δημογενῆς μέσος δρος, ἄλλα συγκροτεῖται ἀπὸ διακριτικὰ στοιχεῖα τῶν πρωτοτύπων κατ' ἐλλογὴν καὶ ἀναλογίαν μεταβλητήν.

Πρόγραμα τὰ ἔξωτερα γνωρίσματα καὶ αἱ ὑδιότητες παιδίου δὲν ἀποτελοῦν τὸν μέσον δρον τῶν γνωρισμάτων καὶ τῶν ὑδιότητων τῶν γονέων του, ἀλλ' εἶναι μῆρα. Τοῦτο παρατηρεῖται εἰς ὅλας τὰς οἰκογενείας. "Οταν βλέπῃ κανεὶς παιδίον, ἔχεται κάθε χαρακτηριστικὸν του καὶ τὸ ἀποδίδει εἰτε εἰς τὸν πατέρα εἰτε εἰς τὴν μητέρα. Η μύτη καὶ τὸ στόμα δομιάζουν τοῦ ἔρος, τὸ χρῶμα τῶν μαλλιῶν καὶ τῶν ματιῶν τοῦ ἄλλου, ἡ τάδε ἡθικὴ ὑδιότης προέρχεται ἀπὸ τὸν ἔνα καὶ ἡ τάδε πνευματικὴ ὑδιότηπαί ἀπὸ τὸν ἄλλον καὶ οὕτω καθεξῆς διὰ τὴν μορφὴν καὶ τὴν ὑδιότηταν προσωπικῆς τοῦ σώματος. Εἳναν πολλαὶ ἀπόπειραι διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν ἀσθενικῶν γαλλικῶν προβάτων διὰ τῶν ὁραίων ἀγγλικῶν. Επὶ πολὺν χρόνον αἱ προσπάθειαι ἔμεναν χωρὶς ἀποτέλεσμα. Οἱ ἀμνοὶ δὲν διετήρουν αὐτὸν ὑδιότηταν τῶν ἀγγλικῶν πατέρων ἀλλ' ἡσαν κοκκετικοὶ καὶ ἐλειποῦσι ὁς αἱ γαλλικαὶ μητέρες του. Τέλος κατενοήθη ἡ αἵτια τῆς ἀποτυχίας αὐτῆς. Καὶ ἡ αἵτια εἶναι ὅτι τὸ ἐν γένος ἔχει συγκριτικῶς ἐτερογενῆ σύντασιν καὶ τὸ ἄλλο δημογενῆ. Τὰ ἀγγλικὰ πρόβατα, τελειότερα, ἡσαν ἀναμίκτου γένους, τὰ γαλλικὰ δέ, ἀν καὶ κατώτερα, ἡσαν ἀνοθέτου γένους. "Οταν ἐτέθησαν εἰς ἐπάφην, τὸ ἐν γένος μὲ τὰ κακῶς συναφολογημένα στοιχεῖα του δὲν ἦδυνατο νὶ διατηρηθῆ ἀπέναντι τοῦ ἄλλου, τοῦ ἀτλουστάτου καὶ τελείως ὑδιότηταν τῶν δὲν ἔχει καμίαν σταθερότητα.

Κάτι, τὸ δοποὶ διαφωτίζει καλλιτέρον τὴν ἀτελειῶν τῆς συγχωνεύσεως τῆς ὑδιοσυγκρασίας τῶν γονέων εἰς τὴν φύσιν τοῦ παιδίου, εἶγε ἡ ἐπάνοδος χαρακτηριστικῶν τινῶν προερχομένων ἀπὸ περασμένας γενεάς. Μορφαί τινες, προδιαθέσεις ἡ ἀσθενεῖα τῶν προγόνων ἀναγεννῶνται συνήθως, κατὰ διαλείμματα, εἰς τοὺς ἀπογόνους. "Ἐν ἰδιόρυθμον χαρακτηριστικὸν διαφιλονεικούμενον ζήτημα τῶν γενῶν, εἰδῶν καὶ ποικιλῶν. Τόσον διὰ τὸ καθ' ἑαυτὸν ἐνδιαφέρον τοῦ ζητήματος τούτου, δοσον καὶ πρὸς διαφωτιστιν τοῦ κυριῶν ἡμῶν θέματος, θὰ κάμω μικρῶν παρέκβασιν.

Τὸ παραδεδεγμένον κριτήριον μεταξύ τῶν φυσιολόγων διὰ τὴν διάκρισιν δύο εἰδῶν εἶναι

ιδίας οἰκογενείας. Εἰς τὴν Στοάν τῶν εἰκόνων καὶ παντοῦ δπου διατηροῦνται εἰκόνες τῶν προγόνων, τὸ αὐτὸ γεγονός παρατηρεῖται.

Οἱ χαρακτηριστικοὶ μάλιστα τοῦτοι παρουσιάζουν πολλὴν ἐπιμονὴν εἰς τὴν ἀνάπταραγωγὴν τῶν. Παρόμοιον παραδίειμα ἀνευρίσκομεν εἰς τὴν Ἀμερικήν, δπου τὰ ἴχνη τοῦ μαύρου αἴματος ἀνευρίσκονται εἰς τοὺς δύναμας, ἐνῷ δὲν παρατηροῦνται πουθενά ἄλλοι. "Ολοὶ οἱ πτηνοτρόφοι γνωρίζουν ὅτι μετατρόπαι τινες οἰκογενείας τῶν ζώων, ἀφοῦ ἔξαφανισθοῦν ἐπὶ γενεάς, ἀναφαίνονται πάλιν αἰφνιδίως. Εἰς δόλα βλέπομεν ἀληθεύοντα τὸν γενικὸν αὐτὸν νόμον, νόμον δημογενῆς μέσος δρος προελθων ἀπὸ δύο διαφόρους ἴδιοσυγκρασίας δὲν εἶναι δημογενῆς μέσος δρος, ἄλλα συγκροτεῖται ἀπὸ διακριτικὰ στοιχεῖα τῶν πρωτοτύπων κατ' ἐλλογὴν καὶ ἀναλογίαν μεταβλητήν.

Ἐίς τελευταῖον φύλλον τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Γεωργικῆς Ἐταιρίας» ησαν δημοσιευμέναι παρατηρήσεις τινὲς περὶ τῆς ἀναμίξεως τοῦ γένους τῶν ἀγγλικῶν μεταξύ τῶν ἀγγλικῶν καὶ γαλλικῶν προβάτων, σχετικαὶ πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο. "Ἐγιναν πολλαὶ ἀπόπειραι διὰ τὸν μορφὴν καὶ τὴν ὑδιότηταν προβάτων διὰ τῶν ὁραίων ἀγγλικῶν. Επὶ πολὺν χρόνον αἱ προσπάθειαι ἔμεναν χωρὶς ἀποτέλεσμα. Οἱ ἀμνοὶ δὲν διετήρουν αὐτὸν ὑδιότηταν τῶν ἀγγλικῶν πατέρων ἀλλ' ἡσαν κοκκετικοὶ μητέρες του. Τέλος κατενοήθη ἡ αἵτια τῆς ἀποτυχίας αὐτῆς. Καὶ ἡ αἵτια εἶναι συγκριτικῶς ἐτερογενῆ σύντασιν καὶ τὸ ἄλλο δημογενῆ. Τὰ ἀγγλικὰ πρόβατα, τελειότερα, ἡσαν ἀναμίκτου γένους, τὰ γαλλικὰ δέ, ἀν καὶ κατώτερα, ἡσαν ἀνοθέτου γένους. "Οταν ἐτέθησαν εἰς ἐπάφην, τὸ ἐν γένος μὲ τὰ κακῶς συναφολογημένα στοιχεῖα του δὲν ἦδυνατο νὶ διατηρηθῆ ἀπέναντι τοῦ ἄλλου, τοῦ ἀτλουστάτου καὶ τελείως ὑδιότηταν τῶν δὲν ἔχει καμίαν σταθερότητα.

Τὸ παραδεδεγμένον κριτήριον μεταξύ τῶν φυσιολόγων διὰ τὴν διάκρισιν δύο εἰδῶν εἶναι

η στειρότης τῶν ἐκ τῆς ἑνώσεως τῶν δυντῶν. Εἶν τὸ γέννημά τον εἶνε ἵνανόν πρὸς ἀναπαραγώγην, τοῦτο ἀποτελεῖ, λέγουν, σημεῖον διτὶ οἱ γεννήτορες εἶνε δύμειδες, δύοιανδηποτε φαινομενικὴν διαφορὰν καὶ ἄν παρουσιάζουν ἀλλως, ὁ πατὴρ καὶ η μήτηρ, παρ' ὅλην τὴν ἔξωτερικὴν δυοιότητά των εἶνε ἑτεροειδεῖς. Εν τούτοις κατὰ τὰ τελείταια αὐτὰ ἔτη, ἐκ τῆς παρατηρήσεως πολλῶν γεγονότων ἐτέδη εἰς ἀμφιβολίαν τὸ ἔξαγόμενον τοῦτο. Οἱ κτηνοτρόφοι, οἱ ἐπιμελούμενοι τὴν τελειοποίησιν τῶν εἶδῶν, ἔθεσαν ὡς γενικὸν καγόνα, διτὶ οἱ ἀπόγονοι δύο διαφόρων γενῶν προβάτων η βοῶν περιπίπτουν εἰς παρακμὴν μετά τινας γενεάς, ἔτην ἀφεντούν μόνοι τῶν εἰς ἀναπαραγώγην καὶ διτὶ διά νὰ κατορθωθῇ καλὸν ἀποτέλεσμα πρέπει οἱ ἀπόγονοι νὰ ἀναμιχθῶν μὲ τὸ ἐν η τὸ ἄλλο ἀρχικὸν γένος. Τὸ αὐτὸ διαφόρων συμπερασμάτων τούτων παρατηρεῖται εἰς τὴν ἀνάμειν τῶν ἀνθρωπίνων φυλῶν. Αὐταὶ αἱ ἀναμίξεις δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ διατηρηθῶν δις σταθεραὶ παικίλαι, ἀλλὰ καταστρέφονται, ἔτην δὲν συγκρατηθῶν δι' ἑνώσεων μὲ τὰς ἀρχικὰς φυλὰς. Σύντομως, τὰ γέννηματα δύο διαφόρων γενῶν ζώων ἐκλείτουν εἰς τὴν πρώτην, δεύτεραν, τρίτην, τετάρτην, πέμπτην κ.τ.λ. γενεάν, καθόσον η διαφορὰ τοῦ δργανισμοῦ μεταξὺ τῶν δύο γενῶν εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον η ἥττον μεγάλη.

Τώρα, η μνημονεύεται πεῖρα τῶν γάλλων κτηνοτρόφων παρέχει τὴν δικαιολογίαν τῶν διαφόρων τούτων ἀποτελεσμάτων. Διότι ἔτην εἶνε ἀληθές, διτὶ δργανισμὸς προερχόμενος ἔξ ἀλλων διαφόρων, δὲν εἶνε δι μέσος δρος μεταξὺ οὔτῶν, ἀλλὰ μῆγα τῶν συστατικῶν τοῦ ἐνδὲ καὶ τοῦ ἄλλου, ἔτην εἶνε ἐπίσης ἀληθές διτὶ τὰ συστατικὰ αὐτά, δανεισμένα ἀπὸ δύο διάφορα συστήματα, εἶνε κατ' ἀνάγκην ἀτελῶς συνδυαμένα, τὸ φαινερὸν τότε ἔξαγόμενον εἶνε διτὶ ἐφ' δσον η διαφορὰ μεταξὺ τῶν γονέων εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον η ἥττον μεγάλη, τὰ ἔλαττώματα τοῦ σύνδυσμοῦ εἰς τοὺς ἀπογόνους θὰ εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον η ἥττον μεγάλα. Έκ τούτου ἔπειται διτὶ ἔνεκα τῶν διαφόρων βαθμῶν τῆς ἀνόμοιότητος τοῦ δργανισμοῦ τῶν γονέων θὰ ὑπάρχουν διαφόρων ἐπίσης βαθμῶν διαφοραὶ εἰς τὰ γεννήματα τῶν καὶ η ποικιλία αὐτῇ θὰ περιλαμβάνεται ἀπὸ συνδυασμοῦ μη δυναμέγουν νὰ εδδοικήσῃ μέχρι συνδυασμοῦ ἀρκετὰ τελείουν δπως ἀνθεξῇ καὶ ἔξασφαλίσῃ τὴν διαιώνισιν τοῦ εἶδους.

Τοῦτο παρουσιάζει η πραγματικότης. Μεταξὺ δργανισμῶν τῶν δροίων μεγάλως διαφέρουν

οἱ χαρακτῆρες, οὐδεὶς μεσάλων δργανισμὸς εἶνε δυνατὸν νὰ δοθῇ. Όταν η διαφορὰ εἶνε μικροτέρα, παράγεται γέννημα στείρον, δργανισμὸς τόσον κακὰ συναρμολογημένος διτὶ ἀτελῆ μόνον ζωὴν παρουσιάζει. Έάν ἔλαττων ἀκόμη η διαφορά, τὸ προϊόν ἔχει δργανισμὸν καταληλον πρὸς ἀναπαραγωγὴν ἀλλ' εἶνε ἀνίσχρονος μεταδώση εἰς τοὺς ἀπογόνους τον τελείαν καὶ ἔαντην ἴδιοσυγκρασίαν. Καὶ ἔτην κατὰ βαθμοὺς η διαφορὰ ἔξακολουθῇ ἔξασθεντίζοντα πάντοτε, η ἐποχὴ κατὰ τὴν δροίων θὰ ἀναφανῇ η ἀνικανότης αὐτῆ τοῦ δργανισμοῦ ἐπιβραδύνεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, μέχρις διτὸν φθάσωμεν εἰς τὰς δμοιειδεῖς αὐτὰς ποικιλίας, τῶν δροίων αἱ διαφοραὶ εἶνε ἀρκετὰ ἀσθενεῖς, διτὶ τὰ προϊόντα αὐτῶν νὰ παρουσιάζουν σχετικὴν τινὰ σταθερότητα ἀναπαραγωγῆς. Κατόπιν τῶν συμπερασμάτων τούτων ἐνδιαφέρον εἶνε νὰ ἀναζητήσωμεν ἔτην οἱ ἀμιγεῖς δργανισμοὶ εἶνε ἀνώτεροι τῶν μικτῶν κατὰ τὴν ἱκανότητα πρὸς διατήρησιν τῆς ἰσορροπίας τῶν ζωικῶν λειτουργιῶν καὶ ὑπὸ τὴν ἐνέργειαν ἀκόμη τῆς διαταράξεως αὐτῶν.

Δὲν εἶνε γεγονός, διτὶ τὰ ἀμιγῆ πρόβατα ἔχουν μεγαλειτέραν ἀντοχὴν τῶν ἐκ τῆς ἀναμίξεως τῶν γενῶν προερχομένων; Καὶ διτὶ τὰ τελείταια αὐτά μὲ ὅλην τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἀναστήματος, εἶνε ὀλιγώτερον ἵκανὰ δπως ἀνθέξουν εἰς δυσμενεῖς ἐπιδράσεις, διτὸς εἰς ἀτμοσφαιρικὰς μεταβολὰς η εἰς κακὴν τροφὴν κτλ.; Καὶ δὲν δύναται νὰ εἰπῃ κανεὶς τὸ αὐτὸ διὰ τὸ ἀνθρώπινον γένος;

Ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ θέμα μας. Εἶνε φανερὸν διτὶ τὰ γεγονότα καὶ οἱ συλλογισμοὶ αὐτοὶ χρησιμεύονταν πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς γενικῆς αὐτῆς ἀληθείας: Τὸ προϊόν δύο ἀνομοίων δργανισμῶν εἶνε ἐτερογενὲς μῆγα τῶν δύο καὶ ὅχι μέσος δρος δμογενῆς τῶν δύο ἀρχικῶν.

"Ἄς συγκρατήσωμεν εἰς τὴν μνήμην μας τὴν ἀλήθειαν αὐτῆν καὶ ἡς ἐνθυμηθῶμεν. διτὶ αἱ πολιτισμέναι ποιλὰ εἶνε προϊόντα ἀναμίξεως. Εἰς ήμας παραδείγματος χάριν, ὑπάρχει μῆγα Κελτῶν, Σαξωνῶν, Νορμανδῶν, Δανῶν καὶ ἀλλῶν φυλῶν ἀκόμη. Έάν ἔξετάσωμεν δροίοι πολύπλοκοι δργανισμοὶ ἐγεννήθησαν ἐκ τῆς ἑνώσεως τούτων, ἔτην ἀναπαραστήσωμεν εἰς τὴν φάντασίν μας διτὶ τοῦτο ἐπροκάλεσεν ἀσυμφωνίας, τῶν δροίων τὸ ἀποτέλεσμα εἶνε αἰσθητὸν εἰς κάθε ἀνθρώπων, θὰ ἴδωμεν διτὶ εἰς δλοὺς ημᾶς η ἀνταπόκρισις μεταξὺ τῶν φύσει ἀναλόγων μερῶν τοῦ δργανισμοῦ εἶνε ἀτελῆς.

Καὶ ἔτην τὸ πρᾶγμα ἔχη οὗτο, τὰ ἐμπόδια, τὰ δροῖα μᾶς ἀναχαιτίζοντα εἰς τὴν κλίσιν ἡμῶν τοῦ νὰ δεχθῶμεν, διτὶ η καλλονὴ τοῦ χαρακτῆρος ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν καλλονὴν τοῦ προσώπου, αἴρονται κατὰ τὸ πλεῖστον. Δυνάμεια ἔτην τούτοις νὰ δεχθῶμεν διτὶ χυδαῖον ὑφος δύναται νὰ συντάρεξῃ πρὸς εὐγενῆ χαρακτῆρα καὶ,

ὅδαῖα χαρακτηριστικὰ μὲ εὐτελῆ φύσιν καὶ νὰ ὑποστηρίζωμεν συγχρόνως διτὶ ὑπάρχει κατὰ βαθός σχέσις μεταξὺ τῆς διανοητικῆς τελείτητος καὶ τῆς τελειότητος τοῦ προσώπου καὶ διτὶ, αἵτιολογονυμένων ἀπαξ τῶν σημερινῶν αἰτίων τῆς ἀσυμφωνίας, η σχέσις αὐτῇ θὰ διαλάμψῃ χωρὶς ἔξαρεσιν.

Μετάφρασις Σ. ΛΟΒΕΡΔΟΥ

BYZANTINA ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΚΑΛΟΓΡΗ

Στὸν σοφὸν διδάσκαλον Κάρολον Κρουμπάχε τὸ ἀφερόντω μὲ τεβασμόν.

ευχὴ της, ἔργαλε τὸ ράσο της τὸ μαῦρο καὶ βούτηξε τ' ἀφρόπλαστο κορμί της μέσα στὸ κύμα, σὰν νεράσιδα ἔπαιε μὲ τὰ κύματα, πατοῦσε τὸν ἀπαλὸ ἄμμο, ἔπαιε πλακάκια μὲ τὰ καλίκια, καὶ εὐχαριστοῦσε τὸν Θεό, ποὺ τὴν ἔκαμε τόσῳ δροσερὴ τὴν θάλασσα.

Ἐρχάσθηκε η κόρη καὶ γλύτσισε ἐπάνω ο' ἔνα κύμα μακρὺν ἀλλ' τ' ἀφρογάλια μὲ τὰ κέρατα της καρφίσαντα τὴν χέρια. Η μοναχὴ Εὐφροσύνη, πόρη τοῦ Κωνσταντίνου ἔκτου, ποὺ τὸν τόφλωσε η ἀπογη μὰ ἐνδοξῇ μάνα του, ὁθαία καὶ δλόδροση μέσα στὸ τρίχινο ράσο, μὲ κούμενα τὰ μαῦρα μετάξινα μαλλιά, μέσα στὸν υγροὺς τούχους τοῦ μοναστηρίου, περοῦντε τὴν νιότη τὴν χουσῆ.

"Ενα πάληράρι φίχητε στὴ θάλασσα" ἀρτάξε τὸ ἀφρόπλαστο κορμί, κ' ἐνῷ η Εὐφροσύνη μισοπεθαμένη ὑδείχνει τὸ μοναστήρι, δινέος τὴν ἔφερε στὸ ἀφρογάλια καὶ μὲ λογισμοὺς τοιαφαγμένους, σεβάσθηκε τὴν τόση εῦμορφία, μὰ η μνηστὴ ἀλλού κόσμου, μὲ ἄλλον κόσμον γυμφίο, τὸν ἀφήκε μιὰ ἀνάμνησι παντοτεινή. "Η ἡγουμένη ἔκπνησε καὶ η Εὐφροσύνη, μέσα στὸ σφικτοδεμένο μὲ διπλὸ κομποστοῦντι φάσο της, κάθεται ἀφρημένη καὶ χλωμή. Τὰ κείλη της ψιθυρίζουν μιὰ προσευχή.

**

Πέρασαν χρόνια καὶ καιροί. Μὲ βασιλικὴ διαταγή, μὲ πατριαρχικὰ γράμματα, η ἡγουμένη μὲ πόνο, μὲ πέκρα, μὲ παράπονο, ἀνοίξε τὴ σιδερένια πύλη τοῦ μοναστηρίου, κ' ἔστειλε μὲ τὴν εὐχὴν καὶ μὲ τὴν εὐλογία της, τὴ μοναχὴ Εὐφροσύνη βασίλισσα στὸ Βιζάντιο.

"Ο νέος ποὺ τὴν ἔσωσε, σὰν νὰ ἐκδάτησε τὴ μοιρά την καλὴ στὴν ἀγκαλιά του, ὅλο ἐμπόδιο πήγαινε δόλο μετρός.

Καὶ η Εὐφροσύνη, ἀμα τελείωσε τὴν προσ-

Παντοεύθηκε μὲ μιὰ κόρη, χρόνια τώρα, καὶ καί τοῦ αὔρικε ἔνα γυιδ χαριτωμένο, καὶ πέθανε. Ἡ τύη τὸν ἔκαμε βασιλέα τοῦ Βυζαντίου, τῆς ἀπέραντης ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας.

Μὰ δὲ λαὸς τοῦ Βυζαντίου, ἀμα τὸν προσκύνησε γιὰ βασιλέα του, τὸν παρακαλοῦσε νά τοῦ χαρίσῃ καὶ μιὰ βασίλισσα. Γιατὶ δὲ βυζαντινὸς λαὸς ποὺν ἀγάπησε πάντα τῆς βασίλισσέ του, ἀπ' τὴ βασίλισσα τῶν οὐρανῶν ὡς τὴ βασίλισσα τὴν θυτερνή τῆς γῆς, τῆς ἔλεγε μάρες του, καὶ θαρροῦσε πῶς ἔμεινε δόφανὸς χωρὶς βασίλισσα.

Ο Μιχαήλ, στὴν ἀρχὴ δὲν ἤθελε μὲ στερα εξομολογήθηκε, σὰν κάτι ἀδύνατο:

— "Ἄν ἀπ' τὸ μοναστῆρι μοῦ δώσετε τὴ μοναχὴ Εὐφροσύνη; . . . αὐτὴ μονάχα θὰ δεχθῶ μάνα σας καὶ βασίλισσά μου."

Καὶ ἡ μοναχὴ ἦγινε αὐτοχράτειρα. Πορφύρα χρυσούφαντη σκέπασε τ' ἀφρόπλαστα κάλλη. Μάρκαιναν τὰ μετάξια μαλλιά καὶ τὰ στόλισε στέμμα καὶ κονδρὰ μαργαριτάρια μὲ διαμαντένιαις πόρκαις ἐκουμβώνουνταν.

Μὰ δὲ αὐτοχράτειρα, ἀφοῦ στὸν σκεπαστὸ ἴπποδρομο θαύμαζε τὰ ἵπποδρόμια, ἔτρεχε μὲ πλοῖο στὸ μοναστῆρι, ἀκούμποῦσε τὸ κεφάλι τῆς στὰ γόνατα τῆς ἡγουμένης, διάβαζε τὴν προσευχὴν, καὶ στόλιζε μὲ πλούσια ἀφιερώματα τὸ μοναστῆρι, καὶ ἀκριβοπλήρωνε ἀγυρυπνίαις, γιὰ νὰ συχωρεθῇ τὸ κρῖμά της, ἀπ' τὸν Θεό τῆς ἀγάπης — ποὺ ἔψυγε ἀπ' τὸ μοναστῆρι καὶ πῆγε στὸν κόσμο ν' ἀγαπήσῃ καὶ ν' ἀγαπηθῇ.

**

Μὰ ἥλθε πάλι μέρα μαύρη καὶ δὲ Μιχαήλ δ βασιλέας εἶπε Ὁ Θεόφιλος δ γυνός μου βασιλέας καὶ ἡ Εὐφροσύνη βασίλισσα. Τῶρα φτιψε μὲ κιννάβαρι, τὸ χρυσοβούλωσε καὶ πέθανε.

Μά . . . δ Θεόφιλος δὲν τὸ ἤθελε δὲν θέλησε τὴ μητριὰ βασίλισσα. Τῆς ἔκοψαν τὰ μετάξια μαλλιά, καὶ σὰν νὰ ἔξυπνησε ἀπὸ δύνειρο βαθύ, βρέθηκε μιὰ μέρα, μὲ μαύρο φάσο στὸ μοναστῆρι.

Καὶ ἐνῷ λέγει δυνατὰ τὴν προσευχὴν τῆς γιὰ νὰ τὴν ἀκούσῃ ἡ γοητὰ ἡγουμένη, ποὺ δὲν καλοκαρούει, δ νοῦς τῆς ταξειδιάρικο πούλι, πετῷ μὲ παράπονο στοῦ Βυζαντίου τὰ δλόχουσα

παλάτια ἀκούει τὴ μουσική, τοὺς πολυχρονισμούς, τὴ λειτουργία στὴν ἄγια Σοφία, καὶ βλέπει... βλέπει τ' ἀτελείωτα χρυσοενδυμένα πλήθη, ποὺ τὴν ὠνόμασαν βασιλίσσαν καὶ μάνα τους.

Δὲν μπορεῖ θέλει, μά... δὲν μπορεῖ ν' ἀφοσιωθῇ στὸν Θεό της σὰν πολύν. Ἀνάμεσα σ' ἑκείνην καὶ στὸν οὐρανό, χώρεσε ἔνας κόδωμος δλόχουσός, ἀξέχαστος κόσμος.

Πολλαὶ φοραὶ σταματᾷ στὰ χεῖλη τῆς ἡ προσευχὴν καὶ στέκεται ἀκίνητη, σὰν πέτρα, καὶ ἀκολουθεῖ τὸ νῆμα τῆς τρελῆς φαντασίας της, ποὺ τὴν σύρει αἰχμάλωτη ἐδῶ κ' ἔκει.

Τὸ κῦμα ποὺ τοῦ χρεωστοῦσε τὴν εὐτυχία καὶ τὸ σῶς τὴν δυστυχία τῆς, τὸ βλέπει πάντα μὲ ἀγάπη καὶ φίγνεται συχνὰ στὴ δροσερή του ἀγκαλιά, γιὰ νὰ δροσίσῃ τὸν πυρετὸ ποὺ τὴν λυώνει.

**

Μιὰ μέρα, ἀρχισε πάλι τὴν προσευχὴ τῆς δυνατά, ἐμπρὸς στὴν ἀπέραντη θάλασσα καὶ στὰ βουνά τῆς Ασίας ποὺ κυματίζουν . . . μὰ οὗτε ἔνας λογισμός τῆς χρυσόφτερος δὲν ἀνέβηκε στὸν Θεό.

Μὰ ἔσπειρνα, θεικὴ ὁργή, ἡ θεικὴ εὐλογία, ἡ μοναχὴ Εὐφροσύνη γένηκε μαύρη πέτρα καὶ φύλαξε τὴ στάσι τῆς προσευχῆς.

Χρόνια τὴ βρέχει τὸ κῦμα, χωρὶς νὰ τὴ λυώσῃ. Τὸ ἴδιο κῦμα ποὺ τὴν ἔκαμε βασίλισσα, τὴν ἔκαμε τώρα πέτρα.

Ἡ ἡγουμένη ἔκαμε μνημόσυνο καὶ μιὰ μοναχή, χάραξε ἐπάνω στὴν πέτρα. « Ὄποιος προσεύχεται χωρὶς νὰ προσέχῃ ἀμαρτάνει. » Μὰ τὸ κῦμα ἔσβισε γλείφοντας τὴν ἐπιγραφήν καὶ ἔμεινε ἡ πέτρα μαρτύριο.

Γιατὶ ποὺν πονοῦσε ἡ μοναχὴ μὲ τὸ κεφάλι βαρὺ ἀπ' τὴν δλόχυνση ἀνάμνησι... ποὺν πονοῦσε.

« Ἄν δηλη ἡ γαλήνη τοῦ ἀκρογιαλιοῦ τοῦ μαγευμένου, φανερώνη τὴ γαλήνη τῆς ψυχῆς της . . . τὴ λυπήθηκε δὲν θέρες μας. »

« Άλλοι δσφ ζούνε εἶναι πέτρες. Αὐτὴ ἀγάπησε καὶ εἶχε τρυφερὴ ἀνθρώπινη καρδιά, κ' ἔγινε πέτρα ἀφοῦ πένθε. Τὸ κῦμα τὴ φιλεῖ γλυκὰ γλυκά. »

Αὐτὴ εἶναι ἡ Ιστορία τοῦ βράχου ποὺ τὸν λένε Καλογερά.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΕΤΡΟΣ ΛΩΤΗΣ

ΕΡΓΟΝ ΛΕΒΥ ΕΥΔΗΜΕΡ

KNUT HAMSUN

ΠΑΝ *

Μνθιστρόημα

ΙΗ

Ἡ Ἐδουάρδα ἐπλήρωσε τῷ δόντι. Κάνει κάτι πράγματα ἔξοχα κάποτε· ἔχει εὐσπλαχνική καρδιά. Μά, δπως σᾶς βλέπω καὶ μὲ βλέπετε, περίμενε νὰ πληρώσω ἐγὼ γιὰ τὴν γυναῖκα καὶ τὸ μικρό της. . . Καὶ θέτερα; . . . "Υστερα ἡ γυναῖκα σηκώθηκε μὲ χλία εὐχαριστῶ. — « Μὴ μ' εὐχαριστήτε ἔμένα, νὰ εὐχαριστήτε τὸν κύριον ἀποδῶ » εἶπε ἡσυχα ἡ Ἐδουάρδα καὶ μὲ ἔδειξε μὲ τὸ δάκτυλο στὴν γυναῖκα. Πῶς σᾶς φαίνεται αὐτὸ τὸ πράγμα; 'Αναγκάσθηκα νὰ δεχθῶ τὰ εὐχαριστήρια τῆς φτώχειας. . . Θὰ μποροῦσα νὰ σᾶς διηγήθω πολλὰ ἄλλα χαρακτηριστικὰ τοῦ εἶδους αὐτοῦ. Τὸ πέντε

* Ιδε σελ. 115.

τάλληρα τάδωκε αὐτὴ στὸν κωπηλάτη. "Αν τάχατε δώσει ἐσεῖς, θά πεφτε στὸ λαϊκό σας . . .

Κοῦμα ποὺ δὲν φανήκατε δ μεγάλος κύριος, ποὺ μπορεῖ νὰ πληρώσῃ τόσο ἀκριβά ἔνα πατημένο γοβάκι! Μιὰ τέτοια γενναιοδωρία θὰ ἥτο σύμφωνη μὲ τὴν ίδεα ποὺ εἶχε σχηματίσει γιὰ σᾶς. Τόκαμε στὸ δικό σας δόνθιμα: Αὐτὸ ίσια ίσια χαρακτηρίζει τὴν Ἐδουάρδα, μὲ τὴν ἀσωτία της καὶ μὲ τοὺς υπολογισμούς τῆς στὸ καθετέι.

— Εἶνε λοιπὸν ἀδύνατο νὰ τὴν κατακτήσῃ κανένας;

— "Έχει ἀνάγκη ἀπὸ κάποιο σκληρὸ μάδημα, εἶπε δ γιατρός, διαφεύγων τὴν ἔρωτησί μου. Αὐτὴ δὲν ἀκούει παρὰ τὴν φαντασία της,

κάνει ότι της άρεσει, και πάντα βγαίνει νικήτρια. Τηγ προσέχουν πολύ, της δείχνουν ένδιαφέρον, πάντα βρίσκει κάποιον να μαγεύη με την παραξενή γοητεία της. Βλέπετε πώς της φέρνουμει έγω; Σάν να μην παιδί τού σχολείου, παλιούδιτσο την μαλλόνω, της διορθώνω τα λόγια της, δεν άφινω ευκαιρία πού να μην την ταπεινώνω. Ο τρόπος μου αντὸς την πληγήνει κατάκαρδα, και είνε τόσο υπερήφανη πού δὲν θέλει να τὸ ἀποδεῖη πῶς πειράζεται. Είσι της χρειάζεται. Είνε ένας χρόγος τώρα πον τὴν ἐπαίδευα μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον, και ή θεραπεία είχε άρχισει νὰ φέρνῃ σωτήρια αποτέλεσμα. Εκλαίει ἀπὸ τὸ πεῖσμα της κάποιες. Μὰ ήλθατε σεις και μᾶς τὰ χαλάσσατε δλα. Οταν τὴν ἀφίση κανείς, βρίσκει πολὺ γοήγορα δλλον. Υστερ ἀπὸ σᾶς θὰ ἔλθῃ δλλος.

— Ε! είπα μέσα μου, δι γιατρὸς κάποιο λόγο μνησικακίας έχει έναντιον της.

Επειτα είπα δυνατά:

— Δὲν μου λέτε γιατὶ κάνετε τὸν κόπον και μου τὰ διηγεῖσθε δλα αὐτὰ; Εχετε τὴν δξιῶσι νὰ σᾶς βοηθήσω κ' έγω νὰ βάλωμε σὲ θεογνωσία τὴν 'Εδουάρδα;

Έκείνος χωρὶς νὰ προσέξῃ καθόλου στὴν ἔρωτησι μου, ξεκοιλούνθησε:

— Κατὰ τὰ δλλα έχει φωτιὰ μέσα της, σὰν ήφαιστειο. Μ' ἔρωτάτε δὲν είνε ἀδύνατον νὰ τὴν κατακήσῃ κανείς; Γιατὶ ἀδύνατον; Αὐτὴ περιμένει τὸ βασιλόπουλό της πον δὲν παρουσιάσθηκε ἀκόμα πολλὲς φορὲς έως τώρα τὴν έχει πάθει. Μιὰ στιγμὴ φαντάσθηκε πῶς έσεις είσαστε τὸ βασιλόπουλο, ποῦ δνειρευότανε.. έξ αἰτίας πρὸ πάντων τοῦ ἀγριωποῦ βλέμματός σας. Ξενρετε, κύριε λοχαγέ, πῶς έπεσε νὰ φέρετε ἐδῶ τὴν στολὴ σας χωρὶς ἄλλο θὰ ξανε έντυπωσι. Τὴν είδα έγω νὰ σφίγγη τὸ ένα χέρι μὲ τάλλο νευρικά, μὲ τὴν προσδοκιὰ έκείνου, ποῦ θάρχότανε νὰ τὴν πάρῃ μακρινά, πολὺ μακρινά, γιὰ νὰ γίνη κύριος τῆς ψυχῆς και τοῦ σώματός της. Ο ἀνθρωπὸς αὐτὸς είνε ἀπαραίτητον νὰ μην ήνε ἀπὸ τὰ μέρη αὐτά, νὰ φανῇ ξειφνα σὰν οὐρανοκατέβατος και νὰ ήνε ξεχωριστὸ πλάσμα. Μαντεύω γιατὶ ξανε πάλι τὸ ταξίδι τοῦ δ. κ. Μάκ. Κι' δλλην μιὰ φορὰ ξέψυγε και γύρισε μ' ένα κύριον.

— Μ' ένα κύριον;

— Ναί, μα δὲν ήτο και τὴν φορὰν αὐτὴ έκείνος πον χρειάζεται, είτε δ. γιατρός, και άρχισε νὰ γελᾷ, ένα ψλιβερό γέλιο. Ήτον ένας ἀνθρωπὸς τῆς ήλικίας μου, κουτσός σὰν κ' έμένα. Δὲν ήτο τὸ βασιλόπουλο.

— Ποῦ μένει αὐτὸς δι κύριος; Ο γιατρὸς ταράχθηκε.

— Ποῦ μένει; Δὲν ξέρω καθόλου... Άρκετὰ δμως εἴπαμε γιὰ τὸ ζήτημα αὐτό! Σὲ δκτὸ ημέρες θὰ μπορέσετε νὰ πατήσετε τὸ ποδάριο σας.. Καλὴν άνταμψω.

ΙΘ

Ακούω στὴ θύρα μου μιὰ γυναικεῖα φωνή. Ενα κύμα αίματος μοῦ ἀνεβαίνει στὸ κεφάλι.. Είνε ή φωνὴ τῆς 'Εδουάρδας.

— Γκλάν! Γκλάν είσαι άρρωστος!

— Η πλύστρα μου ἀπαντᾷ, ἀπέξω ἀπὸ τὸ καλύβι μου:

— Κοντεύει νὰ γίνῃ καλά.

Η φωνὴ αὐτὴ «Γκλάν! Γκλάν!» μὲ κτύπησε ίσα στὴν καρδιά. Συγκινήθηκα νάκουσσω έτοι δυὸ φορὲς τόνομά μου, μὲ τὴν παθητικὴ και λαμπρότατην αὐτὴ φωνή.

Χωρὶς νὰ κτυπήσῃ τὴ θύρα, έμπηκε δομητικὴ κ' ξειφνα τὴν ξαναείδα πάλι, δπως δλλοτε: μὲ τὴν ξαναβασιμένη ζακέτα της μὲ τὴν ποδιά της τραβηγμένη στὴν κοιλιὰ γιὰ νὰ φαίνεται μακρύτερη ἀπ' τὴ μέση κ' ἐπάνω ξαναείδα τὸ βλέμμα της, τὸ μελαχροινό της πρόσωπο, τὰ καμαρωτὰ φρύδια της, τὰ χέρια της, ποῦ είχαν κάποια τρυφερότητα ἀνεξήγητη γιὰ μένα. Ολ' αὐτὰ μαζὶ μὲ μάγευσσαν και μὲ ξάλισαν. — «Τὴν έχω φιλημένη!» ξεκέφθηκα. Σηκώθηκα και στάθηκα δρμιος μπροστά της.

Σηκωθήκατε καλέ, στέκεσθε δρμιος! φωναξε. Καθήστε κάπω, τὸ πόδι σας είνε άρρωστο, είσθε πληγωμένος!.. Ω! θεέ μου πῶς έγινε αὐτὸ τὸ πρᾶγμα; Τώρα μόλις τὸ έμαδα. Κ' έλεγα μέσα μου: Τί γίνεται δ. Γκλάν; Δὲν φαίνεται πια... Δὲν ήξειδα τίποτε. Είνε τόσες έβδομαδες, ποῦ πληγωθήκατε και νὰ μην τὸ ξεύρω έγω!.. Πῶς τηγανετε τώρα; Κιτονήσατε πολύ, γινήκατε ἀγνώσιος.. Και τὸ πόδι σας; Είνε φόβος νὰ κουτσαθήτε; Ο γιατρὸς λέει πῶς δὲν είνε φόβος: Χαίρομαι τόσο πολὺ ποῦ δὲν κουτσαθήκατε, εύχαριστῶ τὸν θεδ μὲ δλη μου τὴν καρδιά.. Μὲ συγχωρείτε ποῦ ήλθα έτσι, άνω - κάτω ήλθα τρεχάτη δλο τὸ δρόμο.

Ήτον σκυμμένη ἐπάνω μου, ξνοιωθα τὴν ἀναπνοή της στὸ πρόσωπο μου. Εκαμα νὰ τὴν πιάσω. Έκείνη τραβηγμένη. Τὰ μάτια της ήσαν δακρυσμένα. Έγω ἐτραύλισα:

— Νὰ τὶ ξτρεξε ήθελα νὰ βάλω τὸ τουφέκι μου στὴ γωνιά, τὸ κρατοῦσα ἀσχημα, μὲ

τὴν κάνα πρὸς τὰ κάτω. Ξειφνα πήρε φωτιὰ - χωρὶς νὰ τὸ καταλάβω.

— Χωρὶς νὰ τὸ καταλάβετε! είπε σκεπτική. Αφήστε με νὰ ιδω. Είνε τὸ ἀριστερὸ πόδι. Γιατὶ τὸ ἀριστερὸ; Και αὐτὸ τυχαίον;

Ναι τυχαίον. Πῶς είμπορδν νὰ ξένωρ γιατὶ αὐτὸ τὸ πόδι και δχι τὸ ἄλλο; Τὸ βλέπετε και μόνη σας, κρατοῦσα τὸ τουφέκι μου έτσι, και ήτον δύσκολο νὰ πληγωθῶ στὸ δεξιὸ ποδάρι. Δὲν ήτο καθόλου ενδιάμεστο πρᾶγμα.

Μὲ κύτταξε προσεκτικά:

— Λοιπὸν κοντεύετε νὰ γιατρεύθητε ἐντελῶς. Γιατὶ δὲν στέλλετε γὰρ πέροντε φάγι ἀπὸ τὸ σπίτι μας; Πῶς έζήσατε τόσον καιρό;

Μιλήσαις ἀκόμη λιγάκι. Έγω της εἶπα:

— Οταν ἐμπήκατε, τὸ πρόσωπό σας ήτο συγκινημένο, τὰ μάτια σας έλαμπαν, μοῦ διώκατε τὸ χροτάρι και τὰ μυρμήκια. Σηκόνω τὰ μάτια μου στὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ και στέκομαι συλλογισμένος, σὰν νὰ μὲ είχε φωνάξει κανένας: — «Ναί, ναί, έχομαι!» Έκει ψηλὰ κλωσσούσε ταῦγά του τὸ γεράκι και είξευρα πὸ τὴν έχε τὴ φωλιά του συλλογιζόμουν τὴς ψηλὲς κορυφὲς ποῦ κονδυλίζουν τὰ δρνια και τὸ πνεῦμα μου πετοῦσε μαχρυά.

Κατὰ τὸ μεσημέρι ξέλυσα τὴ βάρκα μου και τράβηξα μὲ τὸ κουπὶ έως τὸ μικρὸ νησάκι, ποῦ ήτον κοντὰ στὸ παράνυρο, κύτταξε σκεπτικὴ τὸν δρίζοντα μοῦ ἀποκριθήκητε! — Τίτοτε, Γκλάν. Έχει κανεὶς κάποτε τέτοιες ίδες.. Σᾶς δυσάρεστε αὐτό; Ακοῦστε ένα πρᾶγμα και νὰ μὲ θυμάσθε: ήπιάρχουν ἀνδρῶποι ποῦ γιὰ νὰ δώσουν ένα μικρὸ πρᾶγμα, ήποφέρουν πολὺ ἄλλοι έξ έναντίας δίνουν τὸ πάν μ' εύκολια. Ποιὸς δίνει τὸ περισσότερο;.. Η ἀρρώστεια σας δρμας σᾶς έκαμε μελαγχολικόν. Πῶς τὸ καταφέραμε ἀλήθεια νὰ μιλήσωμε τόσο σοβαρά;

— Ξειφνα γυρίζει, μὲ τὸ πρόπωπο φωτισμένο ἀπὸ χαρά :

— Κάμετε μιὰ ώρα άρχιτερα νὰ γιατρεύθητε έντελῶς. Θὰ ξαναϊδωθῶνμε. Μοῦ ἀπλωσε τὸ χέρι. Ξειφνα μοῦ ήλθε ή ἀπόφασις νὰ μὴ της δώσω τὸ δικό μου. Μὲ τὰ χέρια ἀποπίσω, ὑποκλίθηκα βαδύτατα και τὴν εύχαριστησα μὲ τὸν χαρετισμὸν αὐτόν, γιὰ τὴν καλή της ἐπίσκεψη.

— Μὲ συγχωρείτε τὴς εἶπα ποῦ δὲν είμπορδν νὰ σᾶς συνοδεύσω. Ορχίζει νὰ βραδυάζῃ μιράζω μὲ τὸν Αίσωπο τὸ δεῖπνο μου και ξαναγυρίζει στὸ δάσος. Ενα γλυκὸ ἀεράκι χαίδενει τὸ πρόσωπο μου: Εύλογημένη ή ζωὴ και ή γῆ και ο οὐρανός, εύλογημένοι κ' οι ἔχθροι μου. Και τοῦ μεγαλειτέρου έχθρου μου δὲν τοῦ θέλω κακὸ αὐτὴ τὴ στιγμὴ νὰ σκύψω και νὰ τοῦ δέσω τὸς ιμάντας τῶν υποδημάτων του.

— Απὸ μιὰ βάρκα τοῦ κ. Μάκ, φθάνει ως ταῦτισ μου ένα ναυτικὸ τραγούδι. Ο σκοπός του δι γνώριμος χύνει τὸν ήλιο στὴν ψυχὴ μου. Ξαναγυρίζει στὸν μᾶλο, περνῶ μπροστά στὴς καλύβες τῶν φαραώδων και γυρίζει στὸ σπιτάκι μου. Αρχίζει νὰ βραδυάζῃ μιράζω μὲ τὸν Αίσωπο τὸ δεῖπνο μου και ξαναγυρίζει στὸ δάσος. Ενα γλυκὸ ἀεράκι χαίδενει τὸ πρόσωπο μου: εύλογημένο νὰ ήνε ποῦ πέταξε νὰ

Κ

Η πρώτη μου ήμέρα στὸ δάσος.

— Ήμουν εύτυχης και ἀδύνατος. Ολα τὰ ζῶα μ' ἐπλησίαζαν και μ' ἐπύτταζαν καλά-καλά. Τὰ κοκκίνωλα πήγαιναν κ' ἐκάδοντο ἀπάνω στὰ φύλλα ή έσερνοντο στὸ χῶμα. Τί καλή συνάντησις.. Αἱ αἰσθήσεις μου ένωντο ἀμονικὰ μὲ τὴν γαλήνη της φύσεως, ξκλαια μόνος μου ἀπὸ μίαν ἀγάπη την ομέσα μου, ή ὑπαρξίας μου ὅλη ξλυνετε γλυκὰ ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Εὐεργειτικὸ δόσος, ἀγαπημένη μου πατούσια, ἀπ' τὰ βάθη της καρδιᾶς μου σὲ μακαρίζω: ή εἰρήνη τοῦ θεοῦ νὰ ήνε μαζί σου!.. Γυρίζω τὰ μάτια μου διοτρόγυρα, ξκλαια μόνος μου διοτρόγυρα, και τὰ μαρτιών με τὸν περιφέρειαν της φωνής μου πετοῦσε μαχρυά.

— Δέκατης προσεκτικά:

— Λοιπὸν κοντεύετε νὰ γιατρεύθητε ἐντελῶς. Γιατὶ δὲν στέλλετε γὰρ πέροντε φάγι ἀπὸ τὸ σπίτι μας;

— Αποκριθήκητε στὴν έφωτησι μου: τί σᾶς εἶπα, τὶ σᾶς έκαμα σήμερα, ποῦ τὰς δυσαρέστησες; Πέστε μου, γιατὶ μπορεῖ νὰ μοῦ χορηγείσης ἀκόμη λιγάκι. Έγω της εἶπα:

— Οταν ἐμπήκατε, τὸ πρόσωπό σας ήτο συγκινημένο, τὰ μάτια σας έλαμπαν, μοῦ διώκατε τὸ χροτάρι και τὰ μυρμήκια. Σηκόνω τὰ μάτια μου στην κορυφὴ τοῦ βουνοῦ και στέκομαι συλλογισμένος, σὰν νὰ μὲ είχε φωνάξει κανένας: — «Ναί, ναί, έχομαι!» Έκει ψηλὰ κλωσσούσε ταῦγά του τὸ γεράκι και είξευρα πὸ τὴν έχε τὴ φωλιά του συλλογιζόμουν τὴς ψηλὲς κορυφὲς ποῦ κονδυλίζουν τὰ δρνια και τὸ πνεῦμα μου πετοῦσε μαχρυά.

Κατὰ τὸ μεσημέρι ξέλυσα τὴ βάρκα μου και τράβηξα μὲ τὸ κουπὶ έως τὸ παράνυρο, κύτταξε σκεπτικὴ τὸν δρίζοντα μοῦ ἀποκριθήκητε!

— Τίτοτε, Γκλάν. Έχει κανεὶς κάποτε τέτοιες ίδες.. Σᾶς δυσάρεστε αὐτό; Ακοῦστε ένα πρᾶγμα και νὰ μὲ θυμάσθε: ήπιάρχουν ἀνδρῶποι ποῦ γιὰ νὰ δώσουν ένα μικρὸ πρᾶγμα, ήποφέρουν πολὺ ἄλλοι έξ έναντίας δίνουν τὸ πάν μ' εύκολια. Ποιὸς δίνει τὸ περισσότερο;.. Η ἀρρώστεια σας δρμας σᾶς έκαμε μελαγχολικούν. Πῶς τὸ καταφέραμε ἀλήθεια νὰ μιλήσωμε τόσο σοβαρά;

— Εξαφνα γυρίζει, μὲ τὸ πρόπωπο φωτισμένο ἀπὸ χαρά :

— Κάμετε μιὰ ώρα άρχιτερα νὰ γιατρεύθητε έντελῶς. Θὰ ξαναϊδωθῶνμε. Μοῦ ἀπλωσε τὸ χέρι. Ξειφνα μοῦ ήλθε ή ἀπόφασις νὰ μὴ της δώσω τὸ δικό μου. Μὲ τὰ χέρια ἀποπίσω, ὑποκλίθηκα

μὲ φθάσῃ! Τὸ αἷμα λαχταρίζει στῆς φλέβες μου ἀπὸ εὐγνωμοσύνης.

Οὐ Αἴσωπος σηκώνει τὸ πόδι του καὶ τὸ βάξει στὸ γόνατό μου. Ἀποκαμωμένος δπως εἶμαι ἀπὸ τὴν κούρασι, μὲ πέρονει δὲ πνος.

Τὸ σημαντρα κτυποῦν. . . Μήλια μακριὰ στὴ θάλασσα, ἔνα βουνὸ στέκεται δλόρθο. Παρακαλῶ τὸν Θεὸ γιὰ τὸν σκόλο μου, παρακαλῶ καὶ γιὰ τὸν ἁυτό μου. Μοῦ φαίνεται πῶς ἀνοίγει μιὰ πόρτα στὸ βουνὸ καὶ μπαίγομε μέσα, καὶ ὑστερα κλείνει ἡ πόρτα πίσω μας καὶ βροντοῦν τὰ μάνταλά της ἔσφινξομαι στὸν ὑπνο μου.

Οὐ οὐρανὸς εἶνε σὰν φωτιά, νὰ δὲ ἥλιος μιὰ δργιὰ κοντά μου ἡ νυχτιάτικη ἀτμοσφαῖρα καὶ τὰ θεμέλια τοῦρανοῦ ἀστράφτουν ἀπὸ τὸ φῶς. Οὐ Αἴσωπος καὶ ἔγω πᾶμε στὸν ἴσιο. ἡ σιγαλὰ μᾶς ζώνει δλότρόγυρα. — «Φθάνει δὲ πνος γιὰ σῆμερα, λέω στὸν Αἴσωπο, ἄριο δὲ πᾶμε κυνῆγι. δὲ ἥλιος κατακόκινος λάμπει μπροστά μας, δὲν ἐμπήκαμε στὰ σπλάχνα τοῦ βουνοῦ». . . Κάτι ἀλλοιώτικο νοιώθω μέσα μου, τὸ αἷμα ποχλάζει στὸ κεφάλι μου. Ζαλισμένος ἀκόμα καὶ ἀδύνατος, νοιώθω ἔνα φιλι στὸ στόμα μου. Κυττάζω γύρω μου ψυχή! Μελετῶ τὸνομά της Ἱελίνας. Τὸ χορτάρι ἀναδένεται μὲν ἀνάλαφρον ἦχο. . . ίσως εἶνε τὰ φύλλα ποῦ πέφτουν στὸ χῶμα, ίσως εἶνε περπατησίες. . . «Ενα ψιθύρισμα γλυκοταράζει τὸ δάσος — μὴν εἶνε τάχα ἡ ἀνάσα της Ἱελίνας; . . . Μιὰ φορὰ καὶ ἔναν καρδο περπάτησε κάτω ἀπὸ αὐτὰ τὰ δένδρα, καὶ καὶ γλυκομίλητη στοὺς κυνηγοὺς μὲ τοὺς πράσινους μάνδυες, μὲ τὰ ψηλὰ κυττάνα ὑποδήματα. — Καθότανε σ' ἔνα πύργο, μισὸ μίλι ἀποδῶ ἕδω καὶ τέσσερες γενεὲς ἀνθρώπων, ἄκουγε, σκυμμένη στὸ παράδυρό της, τοὺς ἥχους τῶν κυνηγετικῶν κεράτων. Κυνήγοι πλήθος κυνηγοῦσαν ἐλάφια, λύκους καὶ ὄρκοῦδες δλοι τὴν περίμεναν νάρθη. «Ενας ἀπὸ αὐτούς, ἔλεγε, εἶχε ἀγναντέψει τὰ μάτια της, ἀλλος εἶχε ἀκούσει τὴ φωνή της. — Μιὰ νύχτα ἔνας νέος, ποῦ δὲν τὸν ἔπιανε δὲ πνος, σηκώθηκε, ἔσκαψε ἔνα λαγούμι καὶ ἔφθασε δὲ τὸ δωμάτιο της Ἱελίνας· εἶδε τὴν κατασπορη καὶ βελούδενια κοιλιά της. «Ηταν δώδεκα χρονῶν ἡ Ἱελίνα δταν ἥλθε δ Δούνδας. Ηταν ἔνας Σκωτεῖος, ποῦ πουλοῦσε ψάρια καὶ εἶχε πολλὰ καράβια δικά του. Εἶχε καὶ ἔνα ἀγόρι. «Ηταν δεκάετη χρονῶν δταν εἶδε τὸν γυιὸ τοῦ Δούνδα. «Η πρώτη της ἀγάπη...»

Αἰσθάνομαι ἔνα βάρος στὸ κεφάλι, κλείνω

τὰ μάτια καὶ νοιώθω πάλι τὸ φιλι τῆς Ἱελίνας. . . Εἶσαι ἔδω, Ἱελίνα, τάχα καὶ εἶνε κρυμμένος δὲ Δίδερικ πίσω ἀπὸ κανένα δένδρο; . . . Μὰ τὸ κεφάλι μου γίνεται δλοένα βαρύτερο, δὲ πνος μὲ σέρνει στὰ κύματά του.

Μιὰ φωνὴ μοῦ μιλεῖ, σὰν κάποτε μουσικὴ ἀπὸ τὴν πούλια νάντηχῇ μέσα μου εἶνε ἡ φωνὴ τῆς Ἱελίνας.

«— Κοιμήσου καὶ ἔγω θὰ σου ἀνιστορήσω τὴν πρώτη μου ἔρωτικὴ νυχτιά. Θυμοῦμαι πῶς εἶχο ἔσχάσει νὰ μανταλώσω τὴν θύρα μου ἥμουν δεκάετη χρόνων καὶ ήταν ἀνοίξι. «Ενα ἀεράκι χλιαρὸ φυσοῦσε. Οὐ Δούνδας ἔφθασε σὰν τὸν ἀετό, ποῦ σχίζει τὸν ἄερα μὲ τὰ δυνατὰ φτερά. «Ενα πρωΐ, πρὶν βγοῦνε οἱ κυνηγοὶ ἀκόμα, τὸν ἀπάντησα. «Ητον εἶκοσι πέντε χρόνων καὶ ἔρχοταν ἀπὸ μακριὰ ταξείδια. Περπάτησα μαζί του στὸ περιβόλι καὶ στὸ περίπτατο ἀπάνω τὸ χέρι του ἀγγιές μὲ τὸ δικό μου καὶ ἀπὸ τότε ἀρχισα νὰ τὸν ἀγαπῶ. Δυὸ κόκκινα σημάδια, σὰν κοκκινάδια δέρμης, φανήκαγε στὸ μέτωπό του. Πῶς θάθελα νὰ τὰ φιλοῦσα, τὰ σημάδια αὐτά.

Τὸ βράδυ, σὰν τελείωσε τὸ κυνῆγι, τὸν γύρενα στὸ περιβόλι, καὶ ἔτρεμε ἡ καρδιά μου, μῆπως καὶ δὲν τὸν ενδῶ. Φώναξα μὲ σιγαλὴ φωνὴ τὸνομά του καὶ πάλι φοβόμονυ μὴν τύχη καὶ μὲ ἀκούση. «Εξαφνα βγῆκε ἀπὸ μέσα μὲτα τὰ σπάχγα μου; Συλλογιζόμουνα καὶ γελοῦσα. Τί ὡρὰ νὰ ήταν τάχα; Τὰ εἶχα καμένα, δὲν θυμόμονυ πιὰ τίποτε ἄλλο, παρὰ μονάχα πῶς εἶχα ἔσχάσει νὰ μανταλώσω τὴν θύρα μου.

Μπῆκε ἡ ὑπηρέτρια μου καὶ μοῦ εἶπε: — Τὰ λουλούδια σου δὲν εἶνε ποτισμένα. Είχα ἔσχάσει νὰ τὰ ποτίσω! — Τὸ φόρεμά σου εἶνε πσαλακωμένο.

Γελοῦσα ἀπὸ μέσα μου καὶ συλλογιζόμουν. — Πῶς τὰ κατάφερα καὶ τσαλάκωσα τὸ φόρεμά μου; «Ισως τὴν περασμένη νύχτα...

«Ενα ἀμάξι σταμάτησε μπροστὰ στὰ κάγκελα τοῦ περιβολιοῦ.

— Καὶ ἡ γατούλα σου δὲν ἔχει τίποτε νὰ φάῃ, ξαναεῖπε ἡ ὑπηρέτρια.

«Ἐγὼ έχω δικαίωμα τὰ λουλούδια μου, τὸ φόρεμά μου καὶ τὴν γατούλα μου καὶ φωνάξω.

— Μήπως εἶνε τὸ ἀμάξι τοῦ Δούνδα; Πέτου του πῶς τὸν παρακαλῶ νὰ δρίσῃ ἀμέσως. Τὸν θέλω γιὰ νὰ...

Μέσα μου ἔλεγα: τάχα θὰ φρόντιση πάλι νὰ μανταλώσῃ τὴν θύρα! «Εκτύπησε καὶ τοῦ ἀνοίξα. Γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσω ἔσυρα τὸ μάνταλο.

— Ἱελίνα! ἔβαλε μιὰ φωνή, καὶ μὲ φύλησε πολλὴν ὥρα στὸ στόμα. «Ἐγὼ μουρμούρισα.

— Δὲν σου μύνησα νἄρθρος.

— «Α! δὲν μοῦ μύνησες νἄρθρο. Νοιώθω πάλι πῶς λιγοθυμῶ καὶ τοῦ ἀποκρίνομαι:

— Ναι, σὲ παρειάλεσα νἄρθρης γιατὶ ἥθελα τόσο, μὰ τόσο πολὺ νὰ σὲ ξαναϊδῶ. . . Μεῖνε μιὰ στιγμὴ ἀκόμα.

ἀπὸ αὐτὸν, μὰ ἔκεινος δλο καὶ ἔσγυωνε κοντά μου. «Ἐγὼ καμήλωσα τὰ μάτια.

— Κρυώνεις, μοῦπιασε τὸ χέρι καὶ μοῦπε, ὅχ! πῶς κρυώνεις! Καὶ μὲ μηκάλιασε.

— Ήταν ζεστή ἡ ἀγκαλιά του. Μὰ ἔξαφνα ἔνας πετεινὸς ἐλάλησε.

— Ακοῦς, μοῦ εἶπε, τὸ λάλημα τοῦ δρνιθιοῦ. «Ωρα καὶ θὰ χαράξῃ ἡ ἡμέρα. «Ἐγὼ μουρμούρισα ψευδὰ σὰ λιγοθυμισμένη:

— Τάχα τὸν θάλητο λάλησε; Γιὰ παράκουσες; Τὰ δύο κόκκινα σημάδια ξαναφάνηκαν στὸ μέτωπό του. «Εκανα νὰ σηκωθῶ καὶ δὲν μ' ἀφίσε. Τότε καὶ ἔγω ἔσκυψα καὶ φύλησα τὰ δυό του γλυκά σημάδια καὶ τὰ μάτια μου ἐκλείσαν μοναχά τους.

Τὸ πρωὶ σὰν ἔσυπνησα, οἱ τοῖχοι τῆς καμαράς μου μοῦ φάνηκαν σὰν ξένοι, σὰν ξένα καὶ τὰ γοβάκια μου. Κάτι τι τραγουδοῦσε μέσα μου, μὲ τὸν ἥχο μιᾶς πηγῆς. Τί εἶνε τάχα τοῦτο τὸ γλυκὸ μουρμούρισμα, ποῦ νειώθω μὲς τὰ σπάχγα μου; Συλλογιζόμουνα καὶ γελοῦσα. Τί ὡρὰ νὰ ήταν τάχα; Τὰ εἶχα καμένα, δὲν θυμόμονυ πιὰ τίποτε ἄλλο, παρὰ μονάχα πῶς εἶχα ἔσχάσει νὰ μανταλώσω τὴν θύρα μου.

Μπῆκε ἡ ὑπηρέτρια μου καὶ μοῦ εἶπε:

— Τὰ λουλούδια σου δὲν εἶνε ποτισμένα. Είχα ἔσχάσει νὰ τὰ ποτίσω!

— Τὸ φόρεμά σου εἶνε πσαλακωμένο.

Γελοῦσα ἀπὸ μέσα μου καὶ συλλογιζόμουν. — Πῶς τὰ κατάφερα καὶ τσαλάκωσα τὸ φόρεμά μου; «Ισως τὴν περασμένη νύχτα...

«Ενα ἀμάξι σταμάτησε μπροστὰ στὰ κάγκελα τοῦ περιβολιοῦ.

— Καὶ ἡ γατούλα σου δὲν ἔχει τίποτε νὰ φάῃ, ξαναεῖπε ἡ ὑπηρέτρια.

«Ἐγὼ έχω δικαίωμα τὰ λουλούδια μου, τὸ φόρεμά μου καὶ τὴν γατούλα μου καὶ φωνάξω.

— Μήπως εἶνε τὸ ἀμάξι τοῦ Δούνδα; Πέτου του πῶς τὸν παρακαλῶ νὰ δρίσῃ ἀμέσως. Τὸν θέλω γιὰ νὰ...

Μέσα μου ἔλεγα: τάχα θὰ φρόντιση πάλι νὰ μανταλώσῃ τὴν θύρα! «Εκτύπησε καὶ τοῦ ἀνοίξα. Γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσω ἔσυρα τὸ μάνταλο.

— Ἱελίνα! ἔβαλε μιὰ φωνή, καὶ μὲ φύλησε πολλὴν ὥρα στὸ στόμα. «Ἐγὼ μουρμούρισα.

— Δὲν σου μύνησα νἄρθρος.

— «Α! δὲν μοῦ μύνησες νἄρθρο. Νοιώθω πάλι πῶς λιγοθυμῶ καὶ τοῦ ἀποκρίνομαι:

— Ναι, σὲ παρειάλεσα νἄρθρης γιατὶ ἥθελα τόσο, μὰ τόσο πολὺ νὰ σὲ ξαναϊδῶ. . . Μεῖνε μιὰ στιγμὴ ἀκόμα.

«Ἀποκαμωμένη ἀπὸ τὸν ἔρωτα, ἔκρυψα τὰ μάτια μου. «Ο Δούνδας μὲ κρατοῦσε στὰ χέρια του καὶ ἔγω μαζωνόμουνα σφιγτά ἀπάνω του.

— Μοῦ φαίνεται, εἶπε, τεντόνοντας ταῦτι του, μοῦ φαίνεται πῶς λακεῖ τὸν θάλητο.

— «Οχι, τοῦ εἶπα ἔγω ἀναμμένη, πῶς σου πέρασε ἀπὸ τὸν νοῦ πῶς λακεῖ τὸν θάλητο.

Τότε μοῦ φίλησε τὰ στήθη μου.

— Στάσου, μοῦ εἶπε, νὰ βάλω τὸ μάνταλο στὴν θύρα.

Τὸν ἔκρατησα.

— Τὸ μάνταλο εἶνε βαλμένο, μουρμούρισα...

Βράδυασε. «Ο Δούνδας μ' ἀφίσε. Κάποια μάγια κυλοῦν μὲ στῆς φλέβες μου. Στέκομαι δλόρθη μπροστὰ στὸν καρδέφτη μου καὶ δύο μάτια ἔρωτικὰ μὲ κυττάζουν κατάματα. «Ἀπὸ τὸ δικό μου, τὸ ίδιο μου βλέμμα νοιώθω πῶς μιὰ δύναμι κύνεται μέσα μου καὶ στριφογυρίζει γύρω στὴν καρδιά μου τὰ μάγια τῆς ἀγάπης. «Ω! Θεέ μου, ποτὲ δὲν εἶχα καμαρώσει τὸν ξαντό μου μὲ τέτοια μάτια. «Εσκυψα καὶ φίλησε ἔρωτικὰ τὸ στόμα μου μὲς τὸν καρδέφτη...

Αὐτή εἶνε ἡ πρώτη μου ἀγάπη, πῶς σου ἀνιστόρησα. «Άλλη φορὰ δὲν σου μιλήσω γιὰ τὸν Σούνεν Χερλούφσεν. Τὸν ἀγάπησα καὶ αὐτόν καθότανε στὸ νησὶ ποῦ βλέπεις ἐκεὶ κάτω τῆς ησυχῆς καλοκαιρινῆς νύχτες, τραβοῦσα μόνη μου κουπὶ καὶ πήγαινα καὶ τὸν εὑρισκα. Καὶ δὲ Στάμερ... αὐτὸς ήτον παπάς καὶ τὸν ἀγάπησα καὶ αὐτόν. Η καρδιά μου εἶνε γιὰ δλους».

Μὲς στὸν ὑπνο μου ἀπούσα τὸ λάλημα ἐνὸς πετεινοῦ στὸ Σίριλουνδ.

— «Χαρούμενός, ἀπλωσα τὰ χέρια καὶ φώναξα: «Ακοῦς, Ἱελίνα, γιὰ μᾶς ἐλάλησε τὸν θάλητο». Συντνω καὶ βλέπω τὸν Αἴσωπο στὸ πόδι. — «Εφυγε ἡ Ἱελίνα! κανεὶς δὲν εἶνε ἔδω!» εἶπα μόνος μου λιτητερά. Σὰν τρελλὸς γυρίζω στὸ καλύβι μου. «Ο πετεινὸς λαλοῦσε ἀκόμα ἀπὸ τὸ Σίριλουνδ.

Προστὰ στὸ καλύβι μου βρίσκω τὴν Εῦνα. Πηγαίνει στὸ δάσος καὶ κρατεῖ ἔνα σχοινὶ στὸ χέρι. Μιὰν αὐγὴ ζωῆς φωτίζει τὴν παρθένα, τὸ στήθος της ἀνεβοκατεβαίνει, δὲ ἥλιος τὴν χρυσώνει ἀπὸ τὴν κεφαλὴ ὡς τὰ πόδια.

— Μή νομίσετε... ἔκαμε νὰ εἰπῃ.

— Τί πραγματικά νὰ μὴ νομίσω;

— Πῶς ήρθα ἐπίτηδες γιὰ νὰ σᾶς ίδω. «Ετυχε καὶ πέρασα...»

Τὸ πρόσωπό της ἔγεινε κ

ΤΟ ΔΕΚΑΔΗΝΟΗΜΕΡΟΝ

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΖΩΗ

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ: «Οιδίπονς Τύραννος» του Σοφοκλέους, κατά μετάφρασιν του κ. Αγγέλου Βλάχου.

Αἱ μεγαλοπρεπεῖς, αἱ θεαματικαὶ καὶ πολυάδατα παραστάσεις διαδέχονται εἰς τὸ Βασιλικὸν Θέατρον ἡ μία τὴν ἄλλην. Μετὰ τὴν πολύριπτον Ὀρεστείαν καὶ τὸ Χειμωνάτικο Παραμύθι, ίδον τώρα καὶ δὲ Οιδίπονς Τύραννος. Ἐπιφυλάσσομαι νὰ γράψω διὰ τὸ Χειμωνάτικο Παραμύθι, — τὸ δποῖον δὲν ἡμπόρεσα ἀκόμη νὰ ίδω, διότι ἡμούν ἀσθενῆς τὰς ἡμέρας ποὺ ἐδόθη, — καὶ ζηχομαι εἰδὺς εἰς τὸν Οιδίποδα Τύραννον, ὑπὸ τὰς ζωηρὰς ἀκόμη ἐντυπώσεις τῆς ωραίας ἐκείνης πρώτης, τῆς ἀληθῶς ἀλλημονήτου.

Ἡτο ὀρισμένως ἡ τελειοτέρα παράστασις ἔξ δυον εἶδαμεν ἔως τώρα οἱ Ἀθηναῖοι. Δὲν είμαι ἀρχαιολόγος καὶ δὲν γνωρίζω ἀνὴρ πλούσια σημειογραφία ἡτο εἰς δλας τὰς λεπτομερείας ἀκριβής. Ἀλλ’ αὐτὸ δὲν μὲντοδίζει νὰ διμολογήσω, διτη ἡ σκηνὴ τοῦ Β. Θεάτρου, μὲ τάνακτοσά της, τοὺς γαυούς, τοὺς βαμούς, τὸν τρίποδας, μὲ τὰς πολυτελεῖς ἐνδυμασίοις τὸν ἥθοποιῶν, τὰ δπλα, τὰ σκεύη, κτλ., ἀπετέλει τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, καθ’ δλας τὰς στιγμάς, σύνολον ἐκτάκτου καλαισθησίας καὶ λαμπρότητος. Ἡ ἀπόλουσις τῶν ὀφθαλμῶν ἡτο τελεία, ἀπὸ τὴν στιγμὴν τῆς ἀνατολῆς, δταν ἔχρυσῳδὴ δὲνρανδ καὶ εἰσώρμησαν αἱ ἀκτίνες τοῦ Φοίβου, μέχρι τῆς δύσεως, μέχρι τῆς ἐσπέρας, δταν ἡ πτλωθῆ τὸ φεόν σκότος καὶ ἀνήφιησαν αἰδάδες, αἱ φωτίσασαι τραγικῶς τὴν ὁδύνην τοῦ Οιδίποδος.

Δὲν ἔχετε βέβαια τὴν ἀπαίτησιν νὰ σᾶς διηγήθω τὴν ὑπόθεσιν τοῦ δράματος. Εἰνε τόσον γνωστὴ ἡ ἴστορία τοῦ δυστυχεστάτου τῶν ἀνθρώπων! Ἀπὸ τάρχατα δράματα, δὲ «Οιδίπονς Τύραννος» εἰνε, νομίζω, τὸ σχετικῶς καταλληλότερον διὰ τὴν σημερινὴν σκηνήν. Ἀπλῆ πλοτικής πρὸς τοὺς χορηγούς, — τὴν δποῖαν τρέφουν δχι δλίγοι καὶ ἀπὸ τοὺς συγχρόνους εἰδωλολάτρους, ἀδιάφορον ἀν τὸ εἴδωλον των δὲν δνομάτεται πλέον Φοίβος Ἀπόλλων, — ἀρκεῖ ἵσως

διὰ νὰ θεμελιώσῃ τὴν ἐκ τοῦ δράματος συγκίνησιν. Τ’ ἀκατάληπτα δι’ ἡμᾶς χροικά εἰνε μικραὶ σχετικῶς παρενθέσεις εἰς τὴν γοργὴν ἐκτύλιξιν μύθον ἐντελῶς ἀνθρωπίνου, μὲ μίαν θαυμασίως ἡλιγιώδη πλοκήν, τὴν δποῖαν καὶ δὲ Σαρδοῦ θὰ ἔχηλεν καὶ δὲ Σκεβ. Διὰ τοῦτο οἱ θεαταὶ παρηκολούνθσαν τὸ ἔργον μὲ πνευτῶδες ἐνδιαφέροντας καὶ μὲ ισχυρὰς φρικιάσεις ἀπ’ ἀρχῆς μέχρι τέλους. Καὶ τὸ κορύφωμα τῆς συγκίνησεως ἡτο ἡ μεγάλη, ἡ ὑπέροχος ἐκείνη σκηνὴ, ἡ πρὸ τῆς καταστροφῆς μεταξὺ Οιδίποδος, Τοκάστης καὶ τῶν δύο γερόντων ποιμένων. Μετὰ τὴν φοβερὰν ἀποκάλυψιν, ἡ Τοκάστη, ἀλόφων, εἰσέρχεται εἰς τ’ ἀνάκτορα διὰ ναυτοπονήσῃ, δποὶ μετ’ δλίγον τὴν παρακολουθεῖ καὶ δὲ οἰκτρὸς Οιδίπους, διὰ νὰ τυφλωθῇ. "Ἄν τὸ δρᾶμα ἐκόπτετο ἔδω, ἀν ἐπιπτε τολμηρῶς ἡ αὐλαία, μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ τυφλοῦ Οιδίποδος, ἀν παρελείποντο δλωδίοιν ἡ ἐσντομεύοντο γενναίως οἱ θρῆνοι. τὸ ἀρροατήριον δὲν θὰ ἡσθάνετο οὔτε μίαν στιγμὴν ἀνίας, καὶ θὰ ἔφευγεν ἵσως μὲ τὴν ἀπάτην διτη παρέστη εἰς σύγχρονον τραγῳδίαν, γραμμένην μόνον ἐπὶ τὸ ἀρχαιοπρεπέστερον. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνία τῶν τελευταίων στιγμῶν δὲν ἡτο τόση, ὡστε νὰ καταστρέψῃ τὸ σύνολον τῆς ἐντυπώσεως, ἡ δποία διμολογούμενως ὑπῆρχε μία ἀπὸ τὰς ζωηροτέρας, τὰς παλμωδεστέρας, τὰς ἐκπληκτικωτέρας, ἔξ δυον ποτὲ ἀπεκόμισεν ἀρροατήριον ἀπὸ παράστασιν ἐλληνικήν.

Καὶ οἱ ἡθοποιοὶ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἐδειγμῆσαν ἀνάτεροι ἐσιτῶν. Δὲν μὲντοδίζειν ἡ τέχνη τοῦ Κρέσοντος, δταν ἡξενυρα διτη τὸν ὑπόδυται δὲν δημόγος. Μέγγουλας. Ἀλλ’ ἔπειτε γὰ κυττάξω ἐπανειλημμένως τὸ πρόδραμμα, διὰ νὰ βεβαιωθῶ διτη δὲ ἀψογός, δὲ λαμπρός, δ σχεδὸν τέλειος ἐκείνος Οιδίπους, ἡτο δὲ Φύρος. Διότι διμολογῶ διτη εἰνε ἡ πρώτη φορὰ ποῦ τὸν εἶδα νὰ παῖη τόσον καλά, — τί λέγω καλά; νὰ πλησίαζῃ χωρὶς ὑπερβολὴν τὰ σύνορα τῆς μεγάλης Τέχνης. "Ἐνας φύλος μου, πολὺ ἀνεπτυγμένος καὶ καλαίσθητος ἀνθρωπός, μοῦ ἔλεγεν εἰς τὸ διάλειμμα διτη δὲ Φύρος ἐπαιξε τὸν Οιδίποδα καλλίτερα καὶ ἀπὸ τὸν Μουνέ-Σουλλάν. "Ἴσως ἡ χρίσις εἰνε ὑπερβολική ἀλλὰ τὴν ἀν-

φέρω χρονογραφικῶς διότι μαρτυρεῖ τὸν ἐνθουσιασμόν, τὸν δποῖον ἐκροκάλεσεν ἡ ὑπόκρισις τοῦ κ. Φύρος. Καὶ αὐτὴ ἀπέσπασεν ἀναντιρρήτως τὰ θερμότερα ἐκ τῶν πολλῶν καὶ θερμῶν χειροκροτημάτων τῆς ἐσπέρας.

Ἐπίσης λαμπρὸν ἐπαιξεν δὲ Περιδῆς (Τελεοδίας), δὲ Τασσόγλους (Θεόρατων, δὲ Λούης (Ἐξάγγελος). Εἰμπορῶ νὰ εἴπω, διτη ὑπὸ τὴν Οιδίποδος ἀπετέλεον δλοὶ ἐν σύνολον ἀρχαιονικόν. Καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ Τοκάστη, τὴν δποῖαν πολλοὶ ηδραν ψυχρὰν καὶ τραχεῖαν, εἰς ἔμε δὲν ἔχαμεν αὐτὴν τὴν ἐντυπώσιν. Ἀπεναντίας εἰς στιγμάς τινας μοῦ ἐφάνη πολὺ εὐτυχῆς.

Προοδεύοντι τρόποι τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου, καὶ τίποτε ἄλλο. Τὸ ίδιον δὲ νὰ μετέφραξεν δὲ Σακελλαρόπουλος τὸν Βιργίλιον εἰς τὴν γλώσσαν ἐπάνω - κάτω τοῦ Βαρονίου. Ἀλλ’ ἀνὴρ ἡ θεματογραφία αὐτὴ δὲν ἔχῃ φιλολογικήν, ἔχει τούλαχιστον ἀξίαν πρακτικήν; Καὶ τοῦτο μοῦ φαίνεται ἀμφιβόλον. Διαβεβαῖω τὸν κ. Βλάχον διτη οἱ ἀρχοαταταὶ τοῦ — καὶ ἵσαν οἱ πλέον ἐγγράμματοι Ἀθηναῖοι, — δὲν ἐννόησαν οὔτε τὸ ἔνα τρίτον τοῦ «Οιδίποδος» τοῦ. "Ἄν τὸ δρᾶμα ἐκόπτετο ἔδω, ἀν ἐπιπτε τολμηρῶς ἡ αὐλαία, μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ τυφλοῦ Οιδίποδος, ἀν παρελείποντο δλωδίοιν ἡ ἐσντομεύοντο γενναίως οἱ θρῆνοι. τὸ ἀρροατήριον δὲν θὰ ἡσθάνετο οὔτε μίαν στιγμὴν ἀνίας, καὶ θὰ ἔφευγεν ἵσως μὲ τὴν ἀπάτην διτη παρέστη εἰς σύγχρονον τραγῳδίαν, γραμμένην μόνον ἐπὶ τὸ ἀρχαιοπρεπέστερον. Ἀλλὰ τὸν βραδυνὰν ποῦ ἤκουαν τὴν μετάφρασιν, τοὺς διέφευγαν δλόκηδοι φράσεις. Ράκη μόνον τῆς ἐννοίας συνελάμβαναν ἔδω κ’ ἐκεῖ. Εἰς τὴν κατανόησιν τοὺς ἐβοήθουν πολὺ περισσότερον ἀπὸ τὰς λέξεις, οἱ μορφασμοὶ καὶ αἱ χειρονομίαι. "Ἄν ἵσαν τυφλοί, δὲν θὰ ἐννοοῦσαν οὔτε ἐκείνο τὸ ἔνα τρίτον. "Ἄν ἵσαν κωφοί, ἵσως θὰ ἐννοοῦσαν καὶ κάτι περισσότερον. Αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα ἔχει δταν ἀπαγγέλλεται γλώσσα μηδιλουμένην. Αἱ γραπτῶς μόνον γνώριμοι λέξεις, καὶ τὰ μόρια καὶ τὰ λεξίδια, εἰς μίαν σύνταξιν καὶ παράταξιν στρουφήν, μοχθηράν, ἀπαγγελλόμενα, δστο καὶ μὲ πᾶσαν τὴν δυνατήν καθαρότητα, ἀποτελοῦν διὰ τὸν ἀσυνείδητον ἀρροατήν, — καὶ εἴμεθα δλοί, καὶ θὰ εἴμεθα αἰωνίως ἀσυνείδητοι, — ἀποτελοῦν λέγω ἔνα σύνολον ἥχου ἀγνώστου καὶ ἀκατανοήτου, ἔνα ἥχηρὸν κουρβάσισμα, τὸ δποῖον δ νοῦς ἀδυνατεῖ νὰ ξετυλίξῃ. Τὸ ίδιον ἐπάνω - κάτω, τὸ δποῖον αἰσθανόμεθα, δταν ἀκούωμεν νὰ δμιλήσατε οἰδηπήτε ένει γλώσσα, τὴν δποῖαν γνωρίζουμεν μόνον ἀπὸ βιβλία. "Ολοι, δσούς εἶδα καὶ ἡρώτησα τὴν ἐσπέραν τῆς πρώτης τοῦ «Οιδίποδος», αὐτὸ τὸ μικρὸν παράπονον είχαν. Εὑρισκαν τὴν μετάφρασιν γλαφυράν, ωραίαν ὑπέρο-

μένη τῶν πόλεων; "Οχι. Είνε γλῶσσα ἐντελῶς καὶ αὖθαιρέιως τεχνητή. Είνε ἵσως αὐτὴ ἡ ἀρχαία, κατερχομένη δλίγον βιαίως ἀπὸ τοῦ Σοφοκλέους εἰς τὸ Πολύβιον, ἡ εἰς τὸν Λουκιανόν, ἡ εἰς τὸν Χρυσόστομον ἐπιτέλους. Ἀλλ’ ἀκριβῶς δὲν είνε οὔτε τοῦ Σοφοκλέους ἡ γλῶσσα, οὔτε τοῦ Χρυσόστομου. Χείλη ἀνθρώπου δὲν δμίλησαν ποτὲ αὐτὴν τὴν λαλιάν. Δὲν είνε οὔτε ἀρχαία οὔτε νέα. Δὲν είνε γλῶσσα. Νάτη την εἰτῶ νεκράν; Ἀλλ’ οὐδέποτε ἔχησε. Νάτη την εἰτῶ μούμιαν; Ἀλλὰ μίαν φοράν καὶ ἡ μούμια ἡτο ἀνθρωπός. Ἐνῷ αὐτὴ οὔτε ἔτη γνή.

"Ασκησις ἀρχαιομαθοῦς διδασκάλου ἡ μετάφρασις τοῦ κ. Βλάχου, καὶ τίποτε ἄλλο. Τὸ ίδιον δὲ νὰ μετέφραξεν δὲ Σακελλαρόπουλος τὸν Βιργίλιον εἰς τὴν γλώσσαν ἐπάνω - κάτω τοῦ Βαρονίου. Ἀλλ’ ἀνὴρ ἡ θεματογραφία αὐτὴ δὲν ἔχῃ φιλολογικήν, ἔχει τούλαχιστον ἀξίαν πρακτικήν; Καὶ τοῦτο μοῦ φαίνεται ἀμφιβόλον. Διαβεβαῖω τὸν κ. Βλάχον διτη οἱ πλέον ἐγγράμματοι Ἀθηναῖοι, — δὲν ἐννόησαν οὔτε τὸ τρίτον τοῦ «Οιδίποδος» τοῦ. "Ἄν τὸ δρᾶμα ἐκόπτετο ἔδω, ἀν ἐπρόκειτο νάναγράσσουν τὴν μετάφρασιν, δλίγαι λέξεις αἴσιες θὰ τοὺς διέφευγαν, δλίγας φοράς θὰ προσέτρεχον εἰς τὰ Λεξικά, διότι γνωρίζουν ἀρκετὰ τὴν. ἀρχαίαν. Ἀλλὰ τὸν βραδυνὰν ποῦ ἤκουαν τὴν μετάφρασιν, τοὺς διέφευγαν δλόκηδοι φράσεις. Ράκη μόνον τῆς ἐννοίας συνελάμβαναν ἔδω κ’ ἐκεῖ. Εἰς τὴν κατανόησιν τοὺς ἐβοήθουν πολὺ περισσότερον ἀπὸ τὰς λέξεις, οἱ μορφασμοὶ καὶ αἱ χειρονομίαι. "Ἄν ἵσαν τυφλοί, δὲν θὰ ἐννοοῦσαν οὔτε ἐκείνο τὸ τρίτον. "Ἄν ἵσαν κωφοί, ἵσως θὰ ἐννοοῦσαν καὶ κάτι περισσότερον. Αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα ἔχει δταν ἀπαγγέλλεται γλώσσα μηδιλουμένην. Αἱ γραπτῶς μόνον γνώριμοι λέξεις, καὶ τὰ μόρια καὶ τὰ λεξίδια, εἰς μίαν σύνταξιν καὶ παράταξιν στρουφήν, μοχθηράν, ἀπαγγελλόμενα, δστο καὶ μὲ πᾶσαν τὴν δυνατήν καθαρότητα, ἀποτελοῦν διὰ τὸν ἀσυνείδητον ἀρροατήν, — καὶ εἴμεθα δλοί, καὶ θὰ εἴμεθα αἰωνίως ἀσυνείδητοι, — ἀποτελοῦν λέγω ἔνα σύνολον ἥχου ἀγνώστου καὶ ἀκατανοήτου, ἔνα ἥχηρὸν κουρβάσισμα, τὸ δποῖον δ νοῦς ἀδυνατεῖ νὰ ξετυλίξῃ. Τὸ ίδιον ἐπάνω - κάτω, τὸ δποῖον αἰσθανόμεθα, δταν ἀκούωμεν μόνον ἀπὸ βιβλία. "Ολοι, δσούς εἶδα καὶ ἡρώτησα τὴν ἐσπέραν τῆς πρώτης τοῦ «Οιδίποδος», αὐτὸ τὸ μικρὸν παράπονον είχαν. Εὑρισκαν τὴν μετάφρασιν γλαφυράν, ωραίαν ὑπέρο-

χον, σόφην, νόμιμον, εὐλαβεστάτην — ἀλλ' ἀκατάληπτον. Καὶ τὴν ἥθελον «δυὸς τρία οκαλοπάτια παρακάτω».

Τότε δὲ οἱ Οἰδίποις θὰ ἐννοεῖτο. 'Αλλ' ὅς ὑποθέσωμεν δὲ τι καὶ τῷα ἐννοήθη εἰς τὴν ἐντέλειαν, καὶ δὲ οἱ ἀρχαιομαθεῖς ἀκροσταὶ καμμιᾶς λέξεως, καμμιᾶς φράσεως δὲν ἔχασαν τὴν ἐννοιαν. 'Ας ὑποθέσωμεν δὲ τοι δῆλοι, δταν ἡκουαν «νἀπωθῶσιν», εἰς τὴν ἀρχὴν μετέφραζαν «νὰ ποθοῦν», ἀλλ' ἀμα ἡκουαν καὶ τὸ παρακάτω: «ἔκ τῶν οἴκων των», ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πρώτην λέξιν καὶ τότε μετέφραζαν δρθῶς: «νὰ διώχνουν ἀπὸ τὰ σπίτια των», καὶ δὲ οὕτω ἡκουοσαν, μετέφρασαν καὶ ἐννόησαν όλον τὸ δρᾶμα, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. 'Ερωτῶ: ἀρκεῖ τοῦτο; 'Η βραδεῖα καὶ κοπιώδης κατανόησις εἰνε ἵκανη νὰ ἐγγίσῃ τὸ αἰσθῆμα, νὰ προκαλέσῃ τὴν συγκίνησιν; Εἰς τὸ δρᾶμα, εἰς τὴν ποίησιν ἐν γένει, ἀρκεῖ νὰ ἐννοοῦμεν τὰς λέξεις, ή πρέπει καὶ νὰ τὰς αἰσθανόμεθα; Καὶ δταν, διὰ νὰ αἰσθανθῶμεν μίαν λέξιν ή μίαν φράσιν, πρέπη ἀμέσως νά την μεταφράσωμεν, ή φράσις, ή λέξις αὐτῇ εἰνε κατάλληλος διὰ ποίημα, διὰ δρᾶμα; Καὶ εἰνε κατάλληλος διὰ τὴν σκηνὴν ή γλώσσα τοῦ κ. Βλάχου, ή δποία ἀποτελεῖται μόνον ἀπὸ τοιαύτας λέξεις καὶ φράσεις, ἐκτὸς μιᾶς, τοῦ «δπισθάγκωνα»; Καὶ δταν μία μετάφρασις ἔχῃ ἀνάργητη δευτέρας, ἐνδιαδέτου μεταφράσεως, ή πρώτη δὲν εἰνε ἀνόητος ματαιοπονία; Περίεργον, πολὺ περίεργον, μὰ τὴν ἀλήθειαν! Τόσον λογικὰ πράγματα, καὶ νὰ μη θέλουν ἀκόμη νά τα ἐννοήσουν τόσον λογικοὶ ἀνθρώποι, — ὥς δ κ. Βλάχος!

Τί τα θέλετε! Ἡ ἐντύπωσις τῆς παραστάσεως τοῦ «Οἰδίποδος» ὑπῆρχε ζωηροτάτη. Καὶ διμως τὸ ἔργον ἐφάνη, ἐμαντεύθη μᾶλλον, ὡς ἀνάμεσα ἀπὸ κρύσταλλον θαυμόν, ψυχρόν, ἀχνισμένον· διποτὲ διατάσσεται τὴν φύσιν ἀπὸ τὰ παχυσκέπαστα γυαλιά τοῦ χειμῶνος. Ἡτοῦ μετάφρασις. Φαντασθῆτε τώρα τί ἐντύπωσιν ἡμπορούσε νὰ κάμῃ τὸ σοφόκλειον ἀριστουργῆμα, ἂν μετεφράζετο εἰς τὴν γλῶσσαν, τὴν διποτὰν διαιλούμενην, ἐννοοῦμεν καὶ αἰσθανόμεθα.

Πολὺς λόγος ἔγινε κατ' αὐτὰς περὶ βεβηλώσεως τῆς γλώσσης. Ὁμοιογά δὲ ποτὲ ἔξως τώρα δὲν εἶχα ἐννοήση καθαρὸν τί σημαίνει γλώσσης βεβήλωσις. Πῶς εὔμπορεῖ νὰ γίνη τέτοιον πρόδγμα; "Οταν δύως ἥκουσα καὶ ἀνέγγωσα τὴν μετάφρασιν αὐτὴν τοῦ κ. Βλάχου, κάτι ἥχισα κ' ἔγώ νὰ ὑποτεύωμαι, καὶ τώρα είμπορῶ νὰ εἴπω δὲ τὴ θεία γλώσσα τοῦ Σοφοκλέους ὑπέστη κάτι πολὺ νακόν, τὸ δποῖον πι-

θανὸν νὰ είνε καὶ βεβήλωσις. Ἀν. δ. «Οἰδίπονς Τύραννος» παριστάνετο εἰς τὸ πρωτότυπον, κατὰ τὸ σύστημα τοῦ κ. Μιστριώτου, οἱ ἀκροαταὶ δὲν θὰ ἔννοοῦσαν βέβαια περισσότερα ἀλλὰ θὰ ἔλειπε τούλαχιστον τὸ κακόν, τὸ διποίον πιθανὸν νὰ είνε καὶ βεβήλωσις.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ

ἢ χοροὶ τῆς Δέυκαν.

Ενα μακρινὸν τραγοῦδι, ποῦ πονετικὰ ἀκούεται μέσα εἰς ζωηροὺς ἐδῶ κ' ἐκεῖ τόνους τῆς μαζούρκας, ἦτον δ ποδότος χορὸς τῆς μοναδικῆς φύττες βραδυᾶς τῆς. Δέγκαν εἰς τὸ Δημοτικὸν Θέατρον. Λεπτὸς πρασινωπὸς χιτών καλύπτει μόλις τὸ σῶμα της, πτυχώνεται ἐλαφρὸς κάτω ἀπὸ τὸ στήθος καὶ εἰς τὴν μέσην, καὶ κατεβαίνει ἔως τὰ γόνατα.

Τίποτε τὸ τεχνητὸν εἰς τὸν χρόδον αὐτόν.
Εἶναι ἡ εἰκὼν μιᾶς ζωῆς ποῦ θέλγεται ἀπὸ
τὸ ὁραῖον, ζωγραφισμένον μὲν φανταστικῶς
λεπτὰ χρώματα. Εἶναι αἱ ἀναπάλσεις τοῦ πό-
θου εἰς τὰς ὄποιας δίδει τὸν ρυθμὸν ὁ πό-
νος. Εἶναι τὸ ἔξαφνικὸν ἐνπνημα τῆς χαρᾶς
ποῦ θέλει νὰ χυθῇ μέσα εἰς μίαν ψυχὴν πο-
νεμένην, ἡ ὄποια τραγουδεῖ διὰ νὰ στιχεῖ τὴν
θλίψιν τῆς ἡ στολίζει μὲν θνητή μίαν σθυσμέ-
νην ἐλπίδα.

Ἡ τέχνη τῆς σὰν ξωὴ ἀληθινή καὶ σὰν ζωῆς ὁπτασία, ἔμπνευσμένη, ὑπέροχος. Βαδίζει ἐπάνω εἰς τὴν γῆν καὶ φτερουγίζει μέσα εἰς ἕνα κύρσιον συναισθημάτων καὶ σκέψεως. Δὲν χορεύει πινεῖται. Οὕτε κινεῖται ζῇ. Ἀλλ' οὔτε ζῇ. θέλει νὰ ζήσῃ. Ἡ ίδεα τῆς ζωῆς, ἡ ἀριστος ἀλλὰ καὶ ἀπτή, ἡ πραγματικὴ ἀλλὰ καὶ ὀνειρώδης, σὰν ωῖα δένδρου ἀλλὰ καὶ σὰν πέταλον ἀνθους.

·Η· «Εἰσαγωγὴ» — Prélude ut mineur,— είναι κάτι ἔξοχως ὀραῖον καὶ ὑψηλόν. Εἰς τὰς πρώτας συγχορδίας τοῦ κλειδοκυμβάλου, μὲ τὰς δύοπίας ξεσπῆ ἡ λατρεία πρὸς τὸ θεῖον, ἡ καλλιτέχνις μὲ θαυμασμόν, μὲ ἔκστασιν χαρᾶς ἐμπρὸς εἰς τὸ μεγαλοπρεπὲς θέαμα, ὑψώνει τὰ χέρια πρὸς τὸν οὐρανόν. Μὲ μίαν ἐλαφρὰν ἄκομη κίνησιν πρὸς τὰ ἄνω θέλει νὰ φτάσῃ τὸ μυστήριον ποῦ κρύπτεται εἰς τὸν βυθόν, ἐκεῖ πέραν, τὸν ἀφραστὸν. Αὐτὴ ἡ κίνησις, δχι τοῦ σώματος, ἀλλὰ τῆς ψυχῆς, ἀφομοιώνει τὴν καλλιτέχνιδα πρὸς μίαν σκέψιν. Δὲν βλέπεις ἐμ-

τρός σου τὴν εἰκόνα τῆς λατρείας ἀλλ' αὐτὴν τὴν λατρείαν, ποῦ τὴν περιβάλλουν αἱ γραμμαὶ τοῦ γυμνοῦ σώματος, αἱ δοπῖαι δὲν ἐνθυμίζουν τίποτε τὸ γῆινον καὶ οὐδένονται ἀπὸ τὴν πνοὴν μιᾶς ἴδεας, ἀπὸ τὴν δύναμιν ἐνδὸς συναισθήματος. Κάτι δπως αἱ μιρρφαὶ τοῦ Πυθί-δε-Σαβαν πεν δμιλοῦν εἰς τὸ πνεῦμα καὶ ὑποβάλλουν μιὰν σκέψιν ἀπόκοσμον. Διὰ μίαν στιγμὴν συγκοινωνεῖ μὲ τὸν ἄϋλον κόσμον τὰ μάτια ἀνοίγουν θαυματούντα ἀπὸ τὸ μεγάλειον. Καὶ ἡ ψυχὴ κλίνει καὶ πάλιν πρὸς τὴν γῆν καὶ τὸ σῶμα κυρτώνεται ἐμπρός εἰς τὸ ἀνέφικτον τούτης τὴν προσευχὴν της, προσευχὴν υποταγῆς, εἰς σιγανοὺς ἔχους, σεμνή, ταπεινή. Οἱ τόνοι διοένειν ψευψυχούν. 'Ἄλλ' ὁ πόνος ὁ αἰώνιος δὲν κοιμᾶται δὲν χάνεται τὸ δραματικὸν καὶ πάλιν ἀνατείνει τὸ σῶμα τρός τὸ ἀπειρον ἡ αἰωνία νοσταλγὸς ὑπὸ τοὺς ζωηροὺς τόνους τῆς τελειωταίας συγχορδίας.

Είτε τήν «Είσαγωγήν» σι μίνευρ, ή φοβι-
σμένη καὶ ἀνήσυχος ψυχὴ τοῦ μουσουργοῦ
ἀποδίδεται μὲριμνικωτάτας κινήσεις. Ή ἐπα-
νάληψις τοῦ σι προσδίδει εἰς τὴν σύνθεσιν
πολὺ τὸ θλιβερόν. Είναι ή προσωποίησις τῆς
σύγχρονου ψυχῆς, ή δοκία ἀναζητεῖ ἔνα χαμέ-
νον ὄνειρον. Προσπαθεῖ ή καλλιτέχνις γὰρ συλ-
λαβῇ τὴν φευγαλέαν εἰκόνα, ή δοκία ἑ-
τερούγει διαρκῶς ἀπὸ τὰ λεπτά της δάκτυλα, καὶ
τρέχει δλοένα ἐν φ τὴν διακόπτει δ ἐπάναλαμ-
βανόμενος τόνος, πένθιμος, σὰν κλάμα. Ή
μελαγχολικὴ ψυχὴ τοῦ Chopin εἶναι χυμένη
ἄλοκληρος εἰς τὴν μικρὰν ἀντὴν εἰσαγωγῆν,
πενελπίς κατ' ἀρχὰς ἐνδόφερ τρέχει κατόπιν τῆς
τοθεινῆς δπτάσιας, ἀπαρηγόρητος εἰς τὸ τέλος
ὅταν ενδίσκεται εἰς τῆς ἀπελπισίας τὸ σκοτάδι,
κουρασμένη, χωρὶς ζωὴν, χωρὶς δύναμιν νὰ ἔξα-
πολουνθῆσῃ τὸ ἄχαρι αὐτὸ ταξίδι. Οἱ τελευ-
ταῖοι τόνοι ἀσθενεῖς, ἀψυχοι, σὰν ἀτονα σκο-
τεινὰ χρώματα, ζωγραφίζονται ἀριστοτεχνικώ-
κατα ἀπὸ τὴν Δέγκαν.

Μὲ τὴν «*Polonaise*», ὅπου δὲ ὀνειροπόλος καὶ μελαγχολικὸς μουσικοῦργὸς ἀναφαίνεται γε-
νάτος ἀπὸ ζωὴν καὶ συνένος, ἡ Λέγχαν μᾶς
δῶκε, σύμφωνα μὲ τὸ μουσικὸν θέμα, δια-
ρροειτικὴν συγκίνησιν. Καὶ ἵτον ὑπέροχος. Εὐ-
θὺς μὲ τὴν ἐμφάνισιν τῆς, ἐμπνέει τὴν πολε-
ικὴν ἰδέαν μὲ τὸν πατακόνικον χιτῶνα τῆς.
Η μουσικὴ ἀρχῆς εἰσιγαλά, μὲ τὴν πρόσκλησιν
ῶν πόλεμιστῶν, καὶ προχωρεῖ γοργὰ ὄλοένα,
ὡς ὅπου ξεσπᾶ εἰς ἀληθινὴν μέθην πολέμου·
«Τικείδων» καὶ ἡ «Ορέστεια» εἶναι δίδυμα
ἀδελφία. Ἐχοειδέστο ἡ ἀμερικανὶς καλλιτέχνης
κατὶ πολὺ περισσότερον ἀπὸ τὴν μελέτην τῆς
μικρᾶς ἐν Ἀθήναις διαμονῆς τῆς, διὰ νὰ ἥμ-
πορεσῃ νὰ συγχωνεύῃ τόσον ἀφιστάμενα πράγ-
ματα, ἐνούμενα μόνον μὲ τὸν ἀδράτον δεσμὸν
τῆς παραδόσεως, τὰ διοῖα διὰ νὰ συνηπάρ-
ξουν ἔχουν ἀνάγκην ὅχι μόνον τῆς μεγάλης
τέχνης ἀλλὰ καὶ τῆς πλήρους καὶ βαθείας αὐ-
τῶν γνώσεως.

Τό Ειδύλλιον του Μόσχου «Παγ και Ἡχώ» ήτο τὸ ἐπιτυχέστερον μέρος τῆς βραδυᾶς αὐτῆς.

Η χάρις τῶν κινήσεων εἰς τὴν μίμησιν ἀρχαίων προτόπων, τὰ δποῖα ἡθάνατη καὶ ἀπέδωσε τελείως ἡ Δέγκαν, ἥτο μοναδική. Καμιαὶ ἐπιφύλαξις ἔδω. "Ολον τὸ εἰδυλλιακὸν ἄρωμα, τὸ δποῖον ἡσθάνθημεν ποτὲ μὲ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἀρχαίων, ἔχθη ἄφθονον ἐν τῆς σκηνῆς μὲ τὴν ὠραιάν αὐτὴν εἰκόνα ποῦ ἔχετυλισσετο ἐμπρός μας χαρωπῇ καὶ φαιδρὰ ἡ περιπαθής.

Καὶ διὰ νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ ἀτυχές μέρος τῆς ἑστέρας αὐτῆς δὰ ἐσθμούσουλεύαμεν τὴν ἀμερικανίδα καλλιτέχνιδα νὰ μετέβαλλε τὸ ἔνδυμα τοῦ χοροῦ ποῦ κατήστισε ἀπὸ ἔλληνόταδας—ἀχαρι, κράμα χωρικῶν καὶ μοναχῶν δοκίμων—δ ὁποῖος ἐσώθη ἀπὸ τὸ κωμικὸν χάρις εἰς τὴν Ἰδέαν τοῦ νὰ ψάλουν τὸν ἔλληνον ὅμνον.

ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Γερμανικὴ Σχολὴ. "Ἐναρξεῖς τῶν ἀνακοινώσεων.

Κοι ἐφέτος, ὡς πάντοτε, αἱ συνεδρίαι τῆς Γερμανικῆς Σχολῆς, καθ' ἀς γίνονται αἱ ἐπιστημονικαὶ ἀνακοινώσεις, ἥρχισαν κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν γενεθλίων τοῦ Βίγκελμαν, τοῦ πρώτου ἰδρυτοῦ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης, ἥτοι κατὰ τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην, 26 Νοεμβρίου. Παρίσταντο αἱ Α. Α. Β. Ὑψηλότητες ὁ Διάδοχος, καὶ δ ἀριγκηψ Νικόλαος, ὀσαύτως δὲ καὶ πολλοὶ τῶν ἐπισήμων ἀλλοδαπῶν καὶ καὶ ἡμετέρων. Ὁ διευθυντής κ. Δαἰροφελδ λαβὼν τὸν λόγον ἐμνημόνευσε πρῶτον τοὺς κατὰ τὸ πάρελθον ἔτος ἀποθανόντας ἑταίρους τῆς σχολῆς, ἥτοι τὸν Φὸν Πρότ, τὸν πρώην διευθυντὴν Καΐλερ καὶ τὸν περίφημον Θεόδωρον Μόμμεσεν, ἀνακοινώσας προσέτι δτι ἡ σχολὴ τοῦ Δημητροῦ, δπερ ἐκεῖνος ἀνεκάλυψεν, ἀλλὰ δυστυχῶς ἐντείνας ὑπερμέτρως τὰς διανοητικὰς αὐτοῦ δυνάμεις πρὸς μελέτην τῶν ἐξ αὐτοῦ προερχομένων ἐπιγραφῶν ὑπέστη φρενοπάθειαν, ἥτις ἥγαγεν αὐτὸν εἰς τὸν τάφον αὐτόχειρα. Ἀκολούθως ἐξέθεσε τὰς κατὰ τὸ παρελθον ἔτος ἐργασίας τῆς σχολῆς, ἥτοι τὰ ἐκδοθέντα δημοσιεύματα, τὰς διαφόρους ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν ἀνατολὴν περιηγήσεις τῶν ἑταίρων καὶ τὰς ἐκτελεσθείσας ἀνασκαφὰς ἐν Περγάμῳ, Λευκάδῃ, Κῷ, Μιλήτῳ καὶ Θήρᾳ. Περὶ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Περγάμου καὶ τῆς Λευκάδος εἴ-

πεν δτι μέλλει ἀλλοτε νὰ ἀνακοινώσῃ τὰ κατ' αὐτὰς λεπτομερεστερον, ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲ ἡρκέσθη νὰ ἐπιδειξῃ μόνον διαφόρους φωτογραφίας καὶ νὰ ἀναφέῃ δτι ἐν Περγάμῳ ἀνεσκάφη ἀρχαίον μεγαλοπρεπὲς γυμνάσιον κείμενον κατὰ τὴν κλιτὸν τοῦ λόφου τῆς ἀκροπόλεως αὐτῆς, ἐν Λευκάδῃ δὲ ὑποκάτιον παλαιῶν ἐλληνικῶν ἐρειπίων ἀνεκαλύψθησαν ἄλλα ἐρείπια παλαιοτερα τῆς ὑπὸ τῶν Δωριέων καταλήψεως τῆς νήσου, ἀτινα δύνανται νὰ ἀνήκωσιν εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Ὀδυσσέως, ἀλλὰ δὲν ἀνεσκάφησαν ἀκόμη εἰμὴ κατ' ὀλίγον. Παρετήρησεν δμως δτι ἡ γνώμη αὐτοῦ περὶ τῆς Λευκάδος, δτι αὐτὴ εἶνε ἡ διμηρικὴ Ἰθάκη, στηρίζεται μόνον εἰς τὸ κείμενον τοῦ Ὁμήρου, δὲν πρόκειται δὲ νὰ λυθῇ τὸ ζήτημα διὰ τῶν ἐνεργούμενων ἀνασκαφῶν. Διὰ τὸ προσεχὲς ἔτος δ Ὄλλανδος Γκράκωπ δ ἡρηγῶν τὴν δαπάνην τῆς ἀνασκαφῆς τούτης παρέσχε καὶ ἄλλο χρηματικὸν ποσόν. Ινα ἐνεργηθῶσιν ἀνασκαφαὶ καὶ ἐπὶ τῆς σημερινῆς Ἰθάκης, τὰς δποῖας θὰ διευθύνῃ δ συμπατριώτης αὐτοῦ κ. Φόλγραφ, ἑταῖρος τῆς Γαλλικῆς σχολῆς. Η ἐν Θήρᾳ ἀνασκαφὴ ἐνεργεῖται δαπάνῃ τοῦ γνωστοῦ βαρδών Πίλλερ φδὸν Γαλεριγγεν, ἀνεσκάφη δὲ κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος παλαιόν τι νεκροταφεῖον, περὶ τοῦ δποίου ἐδημοσιεύθη δηδη ἐκτενής μελέτη ὑπὸ τοῦ κ. Προφύλ.

Μετὰ ταῦτα ἔλαβε τὸν λόγον δ κ. Καββαδίας ἐκθέσας λεπτομερῶς τὰ κατὰ τὴν ἀνασκαφὴν τοῦ ἐν Σάμῳ περιφέρμου ναοῦ τῆς Ἡρας, ἥτις ἐπεγείρησεν ἡ Ἀρχαιολογικὴ Εταιρία. Ὁ ναὸς οὗτος ἥτο δ ἀρχαιότατος καὶ μέγιστος τῶν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἐλληνικῶν ναῶν, ἀνασκαφαὶ δὲ ἐνηργήθησαν ἐν αὐτῷ καὶ ἄλλαι πρότερον, ἀλλ ἡσαν πᾶσαι ἀνεπαρκεῖς, ὥστε μέχρι τοῦδε ἐπεκράτουν ἐσφαλμέναι γνῶμαι περὶ τῶν διαστάσεων καὶ τοῦ σχεδίου αὐτοῦ. Καὶ ἡ παροῦσα δὲ ἀνασκαφὴ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Εταιρίας δὲν ἀπεκάλυψεν ἀλόμη εἰμὴ μικρὸν μόνον μέρος αὐτοῦ. Ἐν τούτοις ἀπεδείχθη δτι εἶχε μῆκος 112 μέτρων καὶ πλάτος 56, δὲ ἀριθμὸς τῶν κιόνων αὐτοῦ ἥτο κατὰ μὲν τὰς μικρὰς πλευρὰς 24, κατὰ τὴν ἀνατολικὴν 8 καὶ κατὰ τὴν δυτικὴν 9. Σειραὶ δὲ κιόνων ὑπῆρχον κατὰ μὲν τὰς στενὰς πλευρὰς τρεῖς κατὰ δὲ τὰς μικρὰς δύο. Η ἀπόστασις τῶν κιόνων ἀπ' ἄλληλων κατὰ μὲν τὸ μέσον τῶν στενωτέρων πλευρῶν καὶ ἴδιως τῆς ἀνατολικῆς ἥτο μεγίστη (ἥτο ὑπὲρ τὰ 8 μέτρα) πρὸς τὰς γωνίας δὲ μικροτέρα σχεδὸν κατὰ 2 μέτρα. Τῶν δὲ μικρῶν πλευρῶν οἱ κίονες ἀπέχουσιν ἀπ'

ἄλληλων πρὸς μὲν τὰς γωνίας περισσότερον, κατὰ δὲ τὸ μέσον δικυρότερον. Τοῦ θριγκοῦ δὲν εὑρέθη οὐδὲν μέρος, ὥστε φαίνεται δτι ἥτο ξύλινος. Οἱ δὲ κίονες εἶνε ὀρθόβδωτοι καὶ ἔχουσι βάσιν, ἀλλὰ τὰ εὑρεθέντα κάτω μέρη τῶν κιονοκράνων πείθουσι τὸν κ. Καββαδίαν διὰ δὲν εἶνε ιωνικά, ἀλλὰ δωρικὰ ἴδιόρυθμα, ὥστε ἐπικυροῦσται ἡ μαρτυρία τοῦ Βιτρούβίου, καθ' ἥν δ ναὸς οὗτος ἥτο δωρικός. Ἐν τούτοις ταῦτα δὲν εἶνε ἀκόμη ἀποδειγμένα.

Συνεδρία τῆς 10 Δεκεμβρίου.—Κατὰ τὴν ἔναρξην τῆς συνεδρίας δ διευθυντὴς τῆς σχολῆς κ. Δαϊροφελδ ἀνήγγειλε τὸν κατ' αὐτὰς συμβάντα πρόσωρον θάνατον τοῦ ἐν Κιέλφ τῆς Πρωσίας καθηγητοῦ Λ. Μιλχαίφερ, παλαιοῦ ἑταίρου τῆς σχολῆς διακριθέντος ἵδια διὰ τὰς ἐν Ἀττικῇ τοπογραφικὰς μελέτας αὐτοῦ καὶ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ἐν Τεγέᾳ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς, τὸν δποῖον ἔπειτα ἀνέσκαψεν ἡ Γαλλικὴ σχολὴ. Κατὰ σύμπτωσιν δμοῦ μετὰ τῆς ἀναγγείλας τοῦ θάνατον αὐτοῦ ἐκομίσθη εἰς Ἀθηνᾶς καὶ τὸ τελευταῖον τεῦχος τοῦ γερμανικοῦ χάρτου τῆς Ἀττικῆς, πρὸς ἐκπόνησιν τοῦ δποίου.

Μετὰ τὴν θλιβερὰν ταῦτην ἀναγγείλαν δ κ. Δαϊροφελδ ἐξέθεσε τὰ κατὰ τὰς ἐν Περγάμῳ ἀνασκαφὰς τῆς σχολῆς ἀνακαλυψθέντα κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, περιγράψας τὴν πληρότερον ἀποκαλυψθένταν ἀγοράν, ἥτις ἀνεκαλύφθη πρὸ δύο ἔτην, μεγαλοπρεπὴ τινὰ οἰκίουν κείμενην παρατελένδως τῆς ὁγορᾶς ταῦτης, τὸ ἐν μέρει μόνον ἀνασκαφὲν μεγαλοπρεπῆ γυμνάσιον καὶ τὰ κατὰ τὴν κορυφὴν τῆς ἀκροπόλεως μεταξὺ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ μεγάλου βωμοῦ ἀνακαλυψθέντα ἐρείτια. Ἐκ τούτων τὸ σπουδαιότατον ἥτο τὸ γυμνάσιον, ἐκτισμένον κλιμακοειδῶς εἰς τρεῖς βαθμίδας ἐπὶ τῆς λίαν ἀποτόμως ἀνυψούμενῆς πλευρᾶς τοῦ βραχώδους λόφου, ἐφ' οὐ ἐκείτο δ ἀρχαία πόλις.

"Ἀλλὰ πέραν τούτου... μουσεῖον, μουσεῖον χριστιανικόν, δὲν ὑπάρχει.

"Υπάρχει ἀπλῶς σκευοφυλάκιον ἴδιαιτέρα αἴθουσα στεγάζει εὐάριθμα ἀντικείμενα· ἀλλ ἡ πληθυς; Ἡ πληθυς εἶναι σκορπισμένη εἰς τὰ διάφορα μουαστήρια καὶ τοὺς διαφόρους ναούς.

"Ἐκ τούτων πολλὰ ἔγλωττως καὶ δις οἰκείους θησαυροὺς φυλάττουσιν οἱ ἴδιοκτῆται, καὶ διαβλέπει τις, εἰς τὴν ξηλότυπον αὐτὴν στοργήν, δλην τὴν εἰς τὰ πάτρια ἀφοσίωσιν καὶ ἀντιπαρέχεται ἄποδατος.

"Αἰῶνας δλους ἡδυνήθησαν νὰ διαφυλάξωσι τὸ κειμήλια τῶν, δις τὰ διαφυλάττωσι, καὶ δ Θεὸς δις τοὺς διαφυλάττη.

Λεοπίον, τῶν ποταμῶν Κερυνίτου, Ἐρυμάνθου καὶ Ἀροανίου, τῶν δρέων Λαμπτείας Κερυνείας καὶ Σκόλλεως καὶ τοῦ μεταξὺ Ἐλίκης καὶ Κερυνείας κειμένου ιεροῦ τοῦ Ἡρακλέους. Πρὸς Ἑπαρίθμων τούτων εἶχεν ἐπίχειρησε δ κ. Βίλελμ περιήγησιν τίνα κατὰ τὴν δποίαν ἀνεκάλυψε καὶ τινὰ τέως ἀγνωστα τερά. Δυστυχῶς τὸ σπουδαιότερον ἐξ αὐτῶν εἶναι καταστρέψει ἀρχαιοκαπτῆροι λαθραίως ἀνασκαφαντεῖσιν αὐτό.

ΧΑΡΙΤΩΝ ΦΙΛΕΤΑΙΡΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΚΩΝ ΠΟΛΕΩΣ

Δ ἐν ἡξενύφω διατί, διεξιγνωσθεῖσιν καὶ τὸ Βατικανόν.

Πρὸς τὸ Φανάριον, δποὶ ἔστησε τὴν ἔδραν τοῦ θεοφίων Πατριαρχείου, δποὶ εἰς τὸ δημόφων τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ, ἐμπρὸς εἰς τὴν κατάμαυρον εἰκονοστάσιον του, ἐμπρὸς εἰς τὴν αὐτοκράτορὸν παμμακάριον, μὲ τὴν ἴδιόρυθμον βιζαντινὴν μελφδίαν, μὲ τὰς χρυσοῦφεις βαρυτίμους στολὰς τοῦ ἀνωτέρω πλήρους, νομίζει τις δτι εὑρίσκεται αἴῶνας δλους μακρὸν τῆς πραγματικότητος. Καὶ δτι περιμένει νὰ τὸν υμιάση με βαρύτιμον υμιατήριον αὐτοκράτορὸν ἔστεμμένος. Καὶ δταν συμπέσῃ, δ Πατριαρχὴς δ Οἰκουμενικός, δ πάτηρ καὶ κηδεμών, νὰ ἔχῃ τὴν σεβασμὸν καὶ αὐτοκράτορὸν μορφὴν καὶ τὸ ἀέτειον βλέμμα Τικακεῖμ τοῦ Γον, καὶ νὰ εὐλογῇ τὸ πλήθος φέρων τὴν Τιβεριάδα στολὴν, δποὶ χειρες ἀβραὶ φαναριωτισῶν ἡγεμονίδων, ἐκέντησαν τὴν Τιβεριάδα θάλασσαν μὲ θαυμασίαν τέχνην καὶ καλαισθησίαν πρὸ δύο περίπου αἰώνων, νομίζει τις δτι εὑρίσκεται εἰς μουσεῖον χριστιανικόν δποὶ δλα ζῶσι περὶ τοῦ κανονῶνται καὶ δρῶσι.

"Ἄλλα πέραν τούτου... μουσεῖον, μουσεῖον χριστιανικόν, δὲν ὑπάρχει.

"Υπάρχει ἀπλῶς σκευοφυλάκιον ἴδιαιτέρα αἴθουσα στεγάζει εὐάριθμα ἀντικείμενα· ἀλλ ἡ πληθυς; Ἡ πληθυς εἶναι σκορπισμένη εἰς τὰ διάφορα μουαστήρια καὶ τοὺς διαφόρους ναούς.

"Ἐκ τούτων πολλὰ ἔγλωττως καὶ δις οἰκείους θησαυροὺς φυλάττουσιν οἱ ἴδιοκτῆται, καὶ διαβλέπει τις, εἰς τὴν ξηλότυπον αὐτὴν στοργήν, δλην τὴν εἰς τὰ πάτρια ἀφοσίωσιν καὶ ἀντιπαρέχεται ἄποδατος.

•Αλλ' οὐ πάροχονσιν ἄλλοι, ἀντὶ πινακίου φα-
κῆς πωλοῦντες τὰ πρωτόκοιά των, ἀγνοοῦν-
τες διὰ οἱ ἀγορασταὶ δὲν προσπορθίζονται τὰ
κειμηλιά των ἀπλῶς διὰ λόγους ἀρχαιολογι-
κούς καὶ ἐπιστημονικούς.

Ιωακείμ δὲ Γ'. δὲ διαβλέπων τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ καὶ γνωρίζων μετὰ τὴν διάγνωσιν νὰ εὑρίσκῃ τὸ φάρμακον, ἀπεφάσισεν, ὡς πληροφοριούμεθα, τὴν ἴδρυσιν χριστιανιῆς βιβλιοθήκης καὶ μουσείου.

Πρὸ δὲ λίγων ἔτι ἡμερῶν, ὁ Ἱερολόγιοι τάς τε καὶ Βαρδάκος δευτερεύων, ἐκόμισεν ἀντικέιμενα ἀνήκοντα εἰς τὴν ἐν Ἡπείρῳ μονῆν τῆς Θεοτόκου τοῦ Σωστίνου. Ἀμφια τινὶ ἀνάγονται εἰς τὸν 15ον αἰώνα. Τὰ ἐπιμάνικα δὲν εἶναι πορφωτά καὶ εἶναι πολὺ μεγαλοπρεπέστερα τῶν συνήθων.

Εἶδε νὰ στεγασθῶσι τὰ χριστιανικὰ κειμῆ-
λιά μας εἰς οἰκον εὐπρόσωπον. Καὶ τότε θεως
καὶ οἱ ξηλοτύπως ἀγαπῶντες τοὺς θησαυρούς
των, νὰ τοὺς ἐναποθέσωσι μόνοι των αὐτο-
προσαιρέτως εἰς στέγην πατριωτέον.

Καλλιτεχνικὸν σταθμὸν διὰ τὴν πόλιν μας,
σημειώνει τὸ ἔργαστήριον, τὸ κομψὸν καὶ ἀπέ-
ριττον, τῆς δεσποινίδος Θαλείας Φλωρᾶ πλη-
σίον τῆς ἀγγλικῆς πρεσβείας.

Τὸ ἐργαστῆριον αὐτό, μὲ τὰ τόσον ἐκφρα-
στικὰ προσχεδιάσματα, μὲ τὰ ἡμιτελῆ ἔργα τὰ
ὅποια μυωῦσι καὶ τοὺς ἀμυνήτους εἰς τὸν τρό-
πον τῆς ἐργασίας τῆς καλλιτέχνιδος, ἔχει πολλὰ
νὰ ἐπιδεῖξῃ καὶ πολὺ νὰ ἀπασχολήσῃ τὸν καλ-
λιτέχνην.

Τὴν προσοχὴν ἐπισύρει γυμνὸν παιδάκι, τὸ διποῖον ἀπεκουμήθη δπως δπως ἐπὶ τοῦ σοφᾶ, μὲ τὸν βαρὺν τῆς ἡλικίας καὶ τῆς κοπώσεως ὑπνον. Δὲν ἔχει μόνον ἀλειστοὺς τοὺς δρυθαλμούς, δῶλον τὸ γυμνὸν ἐκεῖνο σῶμα κοιωῖται.

Μία κεφαλή γελᾶ ἔνα γέλωτα ἀνοικτόκαρδον, μεταδοτικόν, καὶ ἀπέναντί της μία ἄλλη κεφαλή, μὲ πορφυροῦς διφθαλμούς, μὲ χείλη σαρκώδη, μὲ κυμάδων ζωῆς καὶ νεοτητος, γελᾶ καὶ ἔμεσον.

Ο διαπρεπής ιατρός κ. Φλωρᾶς ἀναγινώσκει μὲ τὴν συνήθη αὐστηρὰν στάσιν του.

"Ανδη, διαρικά, διάφροδα τοπία, τὰ δύοια δύως λέγουν οἱ εἰδικοί, τὴν ἀναδεικνύουν πολὺ καλήν τοπιογράφον. Ιερεὺς σεβάσμιος ἀναγνώσκει τὴν ἐφημερόδα του, προσπαθῶν μὲν δυσκολίαν νὰ ἔμβαθμνῃ εἰς τὸ νόημα, ἄλλος ιερεὺς μὲν μορφὴν λαρὰν μειδιᾶ.

Μικρὸν ἀνάγλυφου τῶν τριῶν Χαρίτων ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν τοῦ κ. Σώχου. Ἀλλὰ καὶ δὲ κ. Σῶχος εἶναι ἔδω παρόν, γελῶν τὸν γέιτοντα μικροῦ ἀθύουν παιδιοῦν ὃς νὰ ἐγνώριζεν ἡ καλλιτέχνις πόσον τὸν ἀγαπῶμεν, ἀπεργυστάλλωσε τὴν συμπαθῆ μορφὴν τοῦ νήπιου μας.

Καὶ ἡ δεσποινὶς Ἀσπριώτου μὲ τὴν λινὴν τοδιάν της ἐργάζεται πρὸ ἡμῶν, πάντοτε ἐργατικὴ καὶ ἐνθουσιῶσα.

“Η Ἀννα Κομνηνή, πορφυρογέννητος, καὶ τούτοια, φέρει τὸν διπλοῦν ἀκτινώτον τῆς, καὶ έχει ἡρεμίαν βυζαντίνης ἀγιογραφίας, ὅλλα καὶ μετωπὸν ἔμπνευσμένον.

Τοὺς γυμνοὺς ὕμινς, τοὺς τορνευτὸὺς βρα-
ίονας, τὰ προσβλέπει, μὲ βλέμμα παραπονε-
μένον, μίσος βυζαντινὴ ἀγιογραφίᾳ, τοῦ ἀγίου
Ιωάννου, παλαιὰ σητόβρωτος μὲ τοὺς χρωμα-
τισμούς τῆς τοὺς ἀμαυροῦντος.

Με ήμισθεστα γράμματα ὡς ψίθυρος λιπο-
ψυχῶν, λέγει «Μετανοεῖτε καὶ προσεύχεσθε»
ὅς θέλων νὰ συνετίσῃ τὴν πέριξ ζωὴν καὶ κί-
νησιν τῶν συγκατοίκων τοῦ.

Τὸ ἔργαστήριον ἔγινεν ἦδη τὸ κέντρον τῆς
ἐν Κονιστίπολει καλλιτεχνικῆς ζωῆς.

ΘΡΑΚΟΠΟΥΔΑ

ΠΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ФІЛОЛОГІА

ΑΙΙΕΘΑΝΕ πρὸ δὲ μερῶν ἐν Βιέννῃ ὁ γνωστότατος δημοσιογράφος καὶ λόγιος Θεογένης Λεβαδᾶς, ὃ επὶ σειρῶν ἐπών διευθύνεις Τελείω, τὸ πολυτελέστα-
τον εἰκάσιον ἀλητηρίου περιοδικὸν τῆς Τεονέστας.

Ο Ειβαδός θεωρείται βαθύτατος ἐλληνιστής, δια-
κεκομένος θεολόγος και πολυγνώστης, πολεμιστής δὲ
ἀνεύδραστος εἰς τὸ γλωσσιστό ζῆτημα, διό το δόποιν
ἄλλοτε διεξήγαγε σφροδρότατον ἄγωνα μὲ τὸν ἐπίσιν
παταίδιν. Δημήτοιον Βεονάδάκνη.

Υπέμαχος τῆς κλασικῆς μορφῆς τῆς γλωσσῆς, φιλοτεῖται πάντοτε στρουφνός, καὶ πολλάκις τελείως ἀκατανόητος. Οὐδὲν παραχωρεῖ εἰς τὸν φυσικὸν νόμον τῆς γλώσσης· οὐδὲ παραδέχεται τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀνάγνωσης, ήτις μεταβάλλει, τοσοποιεῖ, ἀλλοιώνει, διαπεθεῖται· οὐδὲ ἔστω, τὰ πολιάρια ἐπιβάλλουσα τὴν δύναμιν καὶ τὴν

σούν της.
Ο Δειναδάς πολυγραφότατος, ἐπίδης ἀπειδών διορθων τὰ διποια ἑδμασίευσος πολιτικῶν καὶ φιλολογικῶν, ἐπιφυλλίδων γλωσσολογικῶν καὶ γραμματικῶν περιέλεισε καὶ εἰς τόμους πάμπολλα ἔργα γνωστότερα τῶν ιποίων είνε η Λογική τοῦ Βεκκίου, τὸ Περὶ τῶν Συμβόλων τῆς Πλατεώς, η Ἐλαιαγνή εἰς τὴν μελέτην τῆς ποιησεως, τὸ Περὶ τῆς ἐπὶ τῆς ἴστοριας σπουδαιότητος καὶ ὀφελείας, ἡ τοῦ Ἰνδίου εἰδύννον περὶ Κερδήκας μεταφράσεις καὶ ἄλλα ἀκόμη οὐχί τον γνωστά.

Θεαγένης Αειβαδᾶς.

Ο Λειψαδᾶς διορισθεὶς διευθυντής τῆς Ἑλληνικῆς
χολῆς Τεφρέστης τὸ 1869 νομίζουμεν, διεπαιδαγώγη-
εν δόκιληρον γενεάν καὶ μὲ τὴν ξῶσαν του διδασκα-
λον.

Ἐν Βίεννη ὅπου είχεν ἀποσυρθῆ ἐσχάτως ἀπέθανε
ζεδὸν 80οῦτης, τὸ πλειστὸν δὲ τῆς μεγάλης τοῦ περι-
οίας ἐκληροδότησεν εἰς ὁγανοειρὰ καὶ φιλανθρώ-
πα καταστήματα τῆς ιδιαιτέρας του πατρίδος Κεφαλ-
ηνίας.

Ο κ. Φιλέας Λαμπτέγκ γράφων εἰς τὸ γαλλικὸν περιοδικὸν «Le Bœffroi» περὶ τῆς νεοελληνικῆς οἰκήσεως, ἀναφέρει τοὺς κ. Κωστῆν Παλαιμᾶν, Πέδρον Βασιλικόν, Λάμπτρον Πορφύραν καὶ Μιλτιάδην αλακάστον καὶ μεταφράζει συγχρόνως δύο ποιήματα ὑπὸ κ. Παλαμᾶ καὶ Πορφύρα. Ο. κ. Λεμπτέγκ ἀνευρεῖ τοὺς εἰς τοὺς ἔλληνας πόητάς τὴν ἐπίδρασιν τῆς αλλικῆς φιλολογίας, ὅποι τὴν ὁποίαν τείνουν μὲ σθέτες ν' ἀπαλλαγοῦν βαδίζοντες πρὸς τὴν φιλολογικὴν ὑπονομίαν. Τὸν κ. Παλαιμᾶν ὄνομαζε ἔλληνα Σουλούρουδονδόμ, δο όποιος ἐδιάβασε τὸν Ἀγρύ Ρενιέ ἢ τὸν αμαίν. Εἰς τὰ ποιήματα τοῦ κ. Βασιλικοῦ διαφαίνεται ἡ ἐπίδρασις τῆς γερμανικῆς ὁμώληξ. Ο κ. Πορφύρας ἀκολουθεῖ τὴν ἀληθινὴν ἐλληνικὴν παράδοσιν σαρκόνων εἰς τοὺς στίχους του τὸ ἀρ्थιστον ὄνειρον εἰς συγχρόνου ψυχῆς. Τοῦ κ. Μαλακάση τὰ «Σιντελμίτα» παραδομοίσει μὲ τὰς ποιήσεις τοῦ "Λύτρα χωρὶς τῶν καυστικῶν εἰώνων τοῦ γερμανοῦ ποιητοῦ. Ή "Ωρες του" προσθέτει εἰνὲ γεοελληνικοτέρας ἐμτνεύ-
σες.

Καθηγητής τοῦ πανεπιστημίου κ. Γ. Χατζιδάκις ἔδημοσιεύει φυλλάδιον «Περὶ τῆς γενέσεως καὶ ὡρῆς τῆς γλώσσης» ὃπου ἐξετάζει τὴν ὁρχὴν καὶ ἐξέ-
ιν τῆς γλώσσης μέχρι τοῦ ὑψίστου σημείου τῆς
παττεύεως αὐτῆς πρὸς ἀπόδοσιν διαφόρων συνασθη-
τῶν καὶ ἐννοιῶν. Ἰδού ὅλιγα ὀρχεῖα τεράπονα γνῶμαι
ὅπερι τῆς γενέσεως τῆς γλώσσης, τὰς ὄποιας εὐρίσκο-
νται εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Χα-
τζιδάκι.

Επίσημεν δια μόνος δ ἀνθρώπος ἐκ πάντων τῶν ἄλλων ἐπὶ τῆς γῆς πλασμάτων. Εχει γλώσσαν τὸ χάρισμα ἢ ποτὲ τοῦτο τὸ χαρακτηρίζον καθόλου τὸν ἀνθρώπων κέκαψε μεγάλην ἐντύπωσιν εἰς αὐτὸν εὐδόντος διότι ηχοισιν ὑπὸ σκέπτηται, ποδὶ πάντων δέ ἔφαντε εἰς αὐτὸν παράδοξος ή ποικιλία τῶν γλωσσῶν. Διατί τός μὲν ἀλλαγής τυπούλογικὸς λειτουργίας, οἷον τὸ βλέπειν, τὸ ἀκούειν, τὸ περιπατεῖν κ. τ. λ. ἐκτελοῦν τὰν πάντας οἱ ἀνθρώποι τοιούτοις καθόλους εἰπεῖν, διότι δὲ λαλεῖν διαφράγματοῦ ποτέ πρόσφρογαν οἱ ἀνθρώποι ἔκεινοι καὶ μᾶλιστα πάντων δοσι, ὅπως οἱ Ἐβραῖοι παρεδέχοντο τὴν ἔξιντον τοῦ ἀνθρώπου γένεσιν καὶ καταγωγὴν τοῦ ἀνθρώπου γένεσιν. Διὰ ταῦτα ἐπεξιόντανά ἔμφαντες εἰς τὴν πονηρύλασιάν καὶ δὴ οἱ μὲν κατεπικοι τῆς Ἀντεραλιας ἡρμῆνυεσαν αὐτὴν εἰπόντες διτεραῖα τις. Ήτις κρατούσσα φρέδον εἴηρχετο νυκτὸς καὶ οὐσθυνε τὸ πέρι. ἀπέδανε καὶ οἱ διάφοροι λαοὶ κατερρόχθισαν τὸ πνεῦμα αὐτῆς καὶ δοσι μὲν ἡλθον πρώτοι καὶ ἔφαγον τὰς σάρκας αὐτῆς ἐλάλησαν εἰδὺς λαθοσαν, δοσι δὲ ἦλθον βραδύτερον, ἔφαγον πάλιν ἐν τῷ θρόπαι ἔγκατοι καὶ ἐλάλησαν ὀλίγον διαφράγματος δοσι δὲ ἥλθον τελευταῖοι καὶ ἔφαγον τὰ ἐν τῇ αὔτῳ κοιλίᾳ ὑπολειπομένα ἐλάλησαν πολὺ διαφρόωσαν. Οἱ δὲ ὄγροι τῆς Βορείου Αμερικῆς εἰπον διτοὶ οἱ ἀνθρώπων πάλιν ποτὲ μιαν μόνην γλώσσαν λαλούντες, σύντως ἔφοιξαν ἐπὶ τοιν κακουργήματι τῶν τέκνων αὐτῶν, διστε δέν ἤδυναντο τοῦ λοιποῦ νὰ οινεννοῶνται καὶ διεσκεδάσθησαν. Οἱ δὲ κατοικοι τῆς ἐν Ρόσιά Εσθωνίας διηγοῦνται, διτοὶ δὲ Γέροντες ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ πυροῦ λέβητα πλήρη οὐδατος καὶ ἐπὶ τοῦ παραλασμοῦ εἰς τῶν κινητεσσον τοῦ ζεοντος οὐδατος ἔδωκεν εἰς τοὺς λαούς, τοὺς δοποίους προσεκάλεσε, τὰ ιδιωτόντα εἰς ἔκστασιν ἥψη καὶ ἔθιμα, τὸ δόνμα, καὶ τὴν γλώσσαν.

Οι Εσύνων οιπίνες προσκαλεταις υπο τον Ιερονόμον, ζεφαυον πρόστιον ευθυμιον και ζωηροι πτολι τον θύδωρον πάρχοιση να ζέην. Ξλαβον τηγ γλώσσαν αύτον τον Γέρωντος, διο και λέγονται «ο πρόστιος αὐτοῦ λαός», και τρόπος τούτοις είναι Διηγηλαμένοι τῶν Ιδιωτήτων ἑκείνων, αύτινες ἔγενοντο βρέλληνγα εἰς τὸν θεόν και ἔχοις εἰς τὸν πλησίον. Παρὰ δὲ τοῖς Εβραίοις, επειδὴ οὐδόντι πάρετηρηθῆ διτὶ η μεγάλη σημανία τῆς λόγωσης ἔγκειται πρὸ πάντων ἐν τουτῷ, διτὶ δὲ ἀνθρωπος ηδυνήθη να ὄνομάσῃ τὰ πέριξ αὐτοῦ αἰσθητὰ και νοητὰ πράγματα και οὐτω πατεῖ τὸ ἐνόν καταστῆσην ἀντὶ χρήσιμα ξανθῷ. Ηνόμενος δις εἰτεῖν κύριος αὐτῶν, διο τοῦτο παρ' αὐτοῖς η ὄνοματόθεστα παρίσταται δις τὸ κατ' ἔξοχην ἔργον τοῦ λαλοῦντος ἀνθρώπου. «Καὶ ἤραγε (οἱ θεός πάντα τὰ θηρία τοῦ ἄγρου αὐταὶ πάντα τα πετενά τοι οὐρανοῦ) πρὸς τὸν Ἀδάμ, δεῖτε τι καλέσει αὐτὸν καὶ πλανᾶτε ὃ δὲν ἔκαλεσεν αὐτὸν» Ἀδάμ υπῆρχε ἔδωαν, τοῦτο διόποια αὐτῷ και ἔκαλεσεν Ἀδάμ τον κύριον πάσι τοῖς πτήνεσι και πάσι τοῖς πετενοῖς τοῦ ὄντρουν και πάσι τοῖς θηροῖς τοῦ ἄγρου». (Γενεσ. Β'. 9—20). Ἐν τούτοις οὐδὲν ἀληθῆς λέγεται περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς γλώσσης η γλώσσα οὐτιζεν εὐθὺς δις ἐπλανθήθη ὁ Ἀδάμ, οἱ ἀνθρώποι ἐκείνοι εἰσήνοι δὲν ήδοναντο νὰ τοήσωσι τὸν ἀνθρώπον ἀγλασσον και ἀλαον. Διάτο τοῦτο οὐθὺς δις ἔκαλεσεν δὲ θεός τὰ ὄλογα ζῷα, ἣντι αὐτὰ περὶ τὸν Ἀδάμ, ἵνα τὰ ὄνομάριον εἰ και δὲ Ἀδάμ ήν τοι μόνος, διότι μετά ταῦτα πλάστεται ή Εβα. ἥν διανθρώποις διαγνωσθεῖται δις σάρκα εἰ τῆς σαρκὸς και στοτοῦν ἐκ τῶν διστῶν αὐτοῦ, ήτοι δις ίσην και δομοίαν, μόρτιμον και μόνην σύντροφον αὐτοῦ. Τὰ ζῷα είχε πρότερον ονόμασει, ἀλλ οὐδὲν αὐτῶν ἔξελεξεν δις πιντροφον αὐτοῖς. Φυσικὸν και λογικὸν συμπέρασμα δις τοιαύτης τοῦ ἀνθρωπίνου γένους δημιουργίας είναι δὲ ἐν τοῖς ἔξης λεγόμενον «και ἡ πάσιν η γῆ κείσος ν και μία φωνὴ πάσιν» και φυσικὸν ἐπίσης ητο να πικειρήσωσι να ἐρμηγεύσωσι τὸ πολυγλωσσον τῶν αὐτῶν, πρὸς δὲ ἐφεύρον τὴν παρογκούιαν και τὴν και ταύτης σύγχυσιν τῶν γλωσσῶν (Γενεσ. ΑΙ'. 10).

AΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΟΜΕΝ ἀπὸ τὸν Φιγαρό διλίγα
γέα ποιήματα τοῦ Ιωάννου Μωρεάς διαχρονό-
μενά διὰ τὴν κλασικήν των ἀπλότητα καὶ τὸ αἰσθημα.

*Dépouille de l'allée où j'ai marché souvent,
Feuilles mortes, tendres feuillages,
Qui suivait mon regard quand, portés sur le vent,
Vous mêliez de l'or aux nuages ;*

*L'Automne et sa douceur vont s'alanguir là-bas,
Dans les sous-bois, le long des grèves,
Et l'ancien souvenir ramènera mes pas
Aux lieux où se plisaient mes rêves.*

*O feuilles, que me fait, non plus que le carmin
Des fleurs, votre pâle sourire ?
Mon âme et la douleur sur le sombre chemin
Passent et n'ont rien à se dire.*

*La rose du jardin que j'avais méprisée
A cause de son simple et modeste contour,
Sans se baigner d'azur, sans humer la rosée,
Dans le vase, captive, a vécu plus d'un jour.*

*Puis, lasse, abandonnée à ses pâles fatales,
Ayant fini d'éclore et de s'épanouir,
Elle laisse tomber lentement ses pétales;
Indifférente au soin de vivre ou de mourir.*

*Lorsque l'obscur destin passe, sachons nous taire.
Pourquoi ce souvenir que j'emporte aujourd'hui ?
Mon cœur est trop chargé d'ombres et de mystère;
Le spectre d'une fleur est un fardeau pour lui.*

*Lorsque, se lamentant comme auprès d'une tombe,
Dans le creux du vallon
Passait, tout vêtu d'or, par la feuille qui tombe,
Le tragique Aquilon,*

*Qu'a-t-il dit au rameau qui balançait encore
Un beau fruit, une fleur,
Au soleil de novembre, à la tardive aurore,
À mon cœur, à mon cœur ?*

*J'allais dans la campagne avec le vent d'orage,
Sous le pâle matin, sous les nuages bas;
Un corbeau ténébreux escortait mon voyage,
Et dans les flaques d'eau retentissaient mes pas.*

*La foudre à l'horizon faisait courir sa flamme
Et l'Aquilon doublait ses longs gémissements;
Mais la tempête était trop faible pour mon cœur,
Qui couvrait le tonnerre avec ses battements.*

*De la dépouille d'or du frêne et de l'érable
L'Automne composait son éclatant butin,
Et le corbeau toujours d'un vol inexorable
M'accompagnait sans rien changer à mon destin.*

*Par ce soir pluvieux, es-tu quelque présage,
Un secret avertissement,
O feuille, qui me viens effleurer le visage
Avec ce doux frémissement ?*

*L'Automne t'a flétrie et voici que tu tombes,
Trop lourde d'une goutte d'eau;
Tu tombes sur mon front que courbent vers les
[tombes
Les jours amassés en fardeau.*

*Ah ! passe avec le vent, mélancolique feuille,
Qui donnais ton ombre au jardin !
Les songes où, maintenant mon âme se recueille
Ouvre les portes du destin.*

JEAN MOREAS

ΣΥΛΛΟΓΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΥΛΗΣ*

Χιωτὶς Ζακύνθου

— Ἀγγελόπα - Ἀγκυρά - Ἀγγούρι - Ἀγιόκλημα -
Ἀγλάστρας - Ἀγράματη - Ἀγρηλῆ - Ἀγριαδό -
Ἀγριογυρία - Ἀγριοβλάσταρα - Ἀγριόδυνασμο -
Ἀγριοκάλαμο - Ἀγριοκάρδαμος - Ἀγριοκυναρία -
Ἀγριόκυπρο - Ἀγριολεπτα - Ἀγριοφρύδια - Ἀγρι-
στένιο - Ἀγριοσπάνακο - Ἀγριοσύνατο - Ἀγριοτραγα-
φύλαι - Ἀδάνατος - Ἀιγάντες - Ἀκάτειο - Ἀλεξαν-
τρίνος - Ἀλιφασκή - Ἀλιλούνια - Ἀλογορά - Ἡ Σαρίχα
- Ἀλοή - Ἄλιοντασδος - Ἀμάραντος - Ἀμπέλι - Ἀμ-
πενολαδόρριζα (ἡ Σκόλιμπρο) - Ἀμυγδαλή - Ἀνε-
μοφύλι - Ἀνιδός - Ἀντφάλα - Ἀντίδι - Ἀπτήνανο -
Ἀπιδία - Ἀσκονδοβάθροφίας (ἡ Σφραγγογυνής) -
Ἀρμπακανέλλα - Ἀρμπαδόρριζα - Ἀρμποιδίδας - Ἀργα-
ρατζής - Ἀσκλέπια - Ἀστρόλευκα - Ἀστάχη - Ἀστρο -
Ἀσφάκα - Ἀνίκος - Ἀφροδιζάνη - Ἀριφία

— Βαγιά - Βαλερίνα - Βανδλία - Βασιλίδης - Βά-
τος - Βελούδηνα - Βεδεμπού - Ἡ Δεμπούνο - Βερτζότο -
Βερυκουκιά - Βιγνόνια - Βλῆτα - Βοϊδόγλωσσα - Βιο-
λέττα - Βορβοί - Βορβολούσουδα - Βράδη - Βυσσινιά.

— Γαρζώνι - Γαρουφαλά (πολλῶν εἰδῶν καὶ χρω-
μάτων) - Γαρουφαλίνη - Γατζία - Γιονιλιά - Γκάγκολη -
Γλυκάνισο - Γλυκοφρύδικο - Γλυκόρροιζο - Γουρουνο-
πόδι - Γρούβες.

— Δάφνη λευκή καὶ ἐρυθρά - Δεμπισύνη - Δεντρο-
λίβανο - Δεντρομολόχα - Διαδάκα - Διατσέντα - Δια-
σμος - Δωδενάνη

— Ελαφρόδινο - Ἐληά - Ἐρα - Ἐτηδό - Εύκαλυφτος.
— Ζαφουράνα.
— Ἡλίος - Ἡμεροδέντροι.
— Θάλασσα διαφόρων εἰδῶν καὶ χρωμάτων -
Θρόπυρη.

— Τιτισκός.

— Κάλα - Καλάμι - Καλαμόρριζας - Καλόχορτο - Κα-
μέλια - Καρέντριο - Καυπανέλλα - Κάπταρι - Καραβόλι
- Καρδαμούλα - Καρυδία - Καρυοφύλλι - Καυκαλίδα -
Καύκος - Κλαντιόνους - Κοκκάρι - Κοκκινογυνιά - Κόκ-
κορος - Κολέος - Κολιτσίδα - Κομντορία - Κοπελλού-
λαις - Κοραλίνα - Κορδελλίνα - Κορομηλά - Κουκεά -
Κουκουναρία - Κούλιμιντρος - Κουνουτίδι - Κούρκουτος-
λια (ἡ Βορβολούσουδα - Κοντσούλοιδας - Κοντσού-
πη - Κουφολάχανα, ἡ Κουφολαχανίδαις) - Κραμπή -
Κρεμμύδι - Κρήνης (τριῶν εἰδῶν λευκοί, μέλανες καὶ
φαραδοντοί) - Κυδωνία - Κυπαρίσσια.

— Λαγόχορτο - Λαδούροι - Λάπτα - Λατάνια - Λαμ-
ανοβλάσταρα - Λεβάντα τριῶν εἰδῶν Λεβαντίνα - Λε-
βιθόχορτο - Λειχηνόχορτο - Λευούρη - Λεύκα - Λιβανό-
χορτο - Λιάδη - Αινάρι (ἀνθος καὶ θάμνος) - Λοίζα -
Λοτία - Λουλούδι - Λούνατασδος - Λυγαριά - Λύκος.

— Μαγόλια - Μαγούσανη - Μάνταλα - Μανταρονία -
Μαντζουράνη - Μαντραγάλη - Μάτα - Μάραθος - Μαρ-
γαρίτα - Μαρούλι - Μελισσόφυλλο - Μελισσόχορτο - Με-
λιτζάνα - Μελιτινή - Μενιτάρι - Μερτία - Μερτούλα -

* Ιδε τεῦχος Ιουλίου σελ. 636.

Μηλιά - Μή μου ἄπτου - Μολόχα - Μολοχάνθη - Μο-
ρατζίδια - Μοσχή - Μόσκο - Μοσκολάχανο - Μουζε-
λά - Μονορόχορτο - Μπάμια - Μπαμπακούλι - Μπα-
στονάχαλα - Μπελάντινα - Μπελόμενα - Μπεριά-
να - Μπιγκόνια - Μπικιάνη - Μπίνιος - Μπικοχομάτιλε -
Μποκεβήλη - Μπόσο - Μπούρτζινιας - Μπουρνελιά.

— Νεράγκαθο - Νερατζία - Νεσπολιά - Νιάλια -
Νιτζεράνια - Νιγκολούσουδα.

— Σιλαγγούρια.

— Ορβίας - Ούγια - Ορτενσία.

— Πανός - Παπαρούνα - Παραπούλια - Πατούσα -
Πατριόν - Πενγκάλα - Πεντάνευρο - Πεονία - Πετόνι -
Πεσγαμότο - Περιπλοκάδι - Περσιμούλο - Πενκός -
Πικραργυρία - Πικραμηνόβαλα - Πικράδα - Πικρο-
δάφνη - Πικροφράδικο - Πιπεράια - Πιπεριά - Πιπεριόνος -
Πιτούνια - Πλατομαντύλα - Πλεμονόχορτο -
Πολύπαρτο - Πολυτρίχη - Πράσο - Πρασούλιδα - Πρι-
νάρι - Προβατούλαις - Πρόφταμο.

— Ραδίνη - Ραδικέτα - Ραδικοβιλάσταρα - Ράμνος -
Ρατανίτσα - Ράπανο - Ρεβίθια - Ρέσεντα - Ρίγανη -
Ρίζα μαρτιάτη - Ρίζαρι - Ρόδα - Ροδακινία - Ροΐδια -
Ρόνιολα - Ρούβα - Ρούνα - Ρουμάνα - Ρουμανούλα.

— Σανγκούνιά - Σαρίχα - Σαρκοθόρρι - Σέλινο -
Σεμπερίβια - Σέσπολο - Σκαριολάχανο - Σκινός - Σκόρδο -
Σκυλλούρα - Σπανάκι - Σπερδούλι - Σπιουνέλα -
Σπληνόχορτο - Σπόδακοντα - Στανδόρχορτο - Στα-
φίδα - Σταφιλινός - Στεκουλόρροιζα - Στενεψόχορτο -
Σύγγενοφ - Συκιά - Συνάπι - Σφαλαρίδα - Σφαράγγια -
Σφραγγούνια.

— Τέα - Τζανερία - Τζαντσαρινή - Τζιτζινάρια -
Τζοχός - Τοῦ πατά τ αὐτή - Τοῦ Χριστοῦ τα πάθη -
Τρανταφυλλά πολλῶν εἰδῶν) - Τεμφύλλι - Τσετέ-
κια - Τοιγαρίδια - Τσουκνίδα - Τσοντσουμίδα.

— Φασουλά - Φέρουλα - Φίκος - Φίλανθος - Φιορ-
νταρόμερο - Φλουσκόνια - Φονής - Φούξια - Φουρκούσ-
κιά - Φραουλή - Φρυγανίδα - Φτελά - Φυτόσπορο.

— Χαμολεύνη - Χαμωμήλη - Χελωνόχορτο - Χερο-
βότανα - Χρυσάνθεμο.

— Ψειρόχορτο - Ψητό.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Χ. ΖΩΗΣ

ΘΕΑΤΡΟΝ

ΜΕΤΑ τὸ θέατρον τῆς Οράγγης, ὅπου «ἡ Ιπριγ-
νεία» κατὰ παράφρασιν τοῦ Μωρεάς ἡρεῖ ἀληθι-
νὸν θρίαμβον καὶ δύος μὲ πολλῆς ἐπιτυχίας. Τὸ δρόμα
εἶναι ἀπλουστάτης ἐπονέστως ἀγροτικῶν θῆσῶν. «Ἐνας
ζωρόπορος ἄγαρτος μίαν νεοτάτην κόρην χωρικήν, τὴν
ὅποιαν πρόκειται νὰ νυμφευθῇ». Εἴδαντα παρουσιά-
ζεται ἡ παλαιά του ἀγάρτη ἡ δοταὶ τὸν κάμνει νὰ
λησμονήσῃ τὴν νέαν. Η πτωχὴ μητρὶ θυσιάζει τὸν
ἔρωτα της εἰς τὴν ἀντίπαλον της: «Ἄν το πρόκειται
νὰ εἴη μαζί σου τὴν εὐτυχίαν του σου τὸν δίδω
διότι τὸν ἀγαρτό». Καὶ δταν ὁ ἀστοτος μητρὶ τῆς
λέγε: «Μαζί σου θὰ ήμουν εὐτυχισμένος καὶ δύως
είμασται ἀναγκασμένος νὰ φύγω». Εἰκείνη τοῦ ἀπαντᾷ μὲ
τὸ συγκινητικά αὐτή λόγια: «Ἡ γυνὴ ποὺ μᾶς κά-
μνει νὰ υποφέρωμεν εἶναι πιὸ δυνατὴ ἀλλά εἴκεινη
ποὺ παρηγορεῖ... Πήγωνε... Θὰ σ' ἀγαπῶ πα-
τοτινά». Αν δέν μὲ λησμονήσῃς θὰ είμαι εὐτυχισμέ-
νη. Ο Σιλβιάν, ὡς Ἀγαμέμνων, ἔπαιξε μὲ τὴν συγκίνη-
σιν τερέων διόπιστε ταύτη εἰς τὴν αἰσθητικήν της.

Τὴν παράστασιν τῆς «Ιφριγνείας» περιέβαλε τὸ κοι-
νόν μὲ ἀπιστοφάτων συμπαθείας, σεβασμού μάλιστα,
γράφει ὁ Μπρισόν εἰς τὸν «Χρόνον». Ο Μωρεάς ἀγα-
κάται παρ-δύων τῶν συναδέλφων του χωρὶς διάκρισιν
ἀρχῶν ἡ σχολή. Εσκόριος εἰς τὸ έργον αὐτὸν τὴν
τριψεροτήτα την μιστικήν συγάλινην, διόπιστε ταύτη
την φρεσκάτην εἰκόνην την οποίαν δέλλιον μένει ἀκόμη γνω-
στή. Τὸ τέλος εἴκεινη τοῦ θρίαμβου τοῦ μητρού την ζωγρά-
φων της πρωτηνής ερωμένης τοῦ μητρού της. Ή τοῦ
ἀπιστοφάτων μετά τὸ παραστίνων Σαλόν, δημοσιεύει-
σαν ἡδη εἰς τὰ «Παναθηναϊκά Αρένα». Ήδην μὲ δραστι-
σμού καὶ μὲ τεχνοτροπίαν ἡ δοταὶ παρὰ τὸ ἐπιμέ-
λημένον καὶ λεπτοπόλων ἀναδεικνύει τὴν εἰκόναν τηγανη-
τής. Μία «Κεφαλή τοῦ Εἰνεργείας» διόπιστε την
ποίησιν του κυανού, τοῦ δικηγορικοῦ βή-

ΕΙΣ τὸ θέατρον οἰκίων Καλαμάρα ἐπὶ τῆς οδοῦ
Σταδίου ηνοίει πρὸ μητρού της ἐκθεσίες Λεντι-
γάκων. Η ἐκθεσίς περιλαμβάνει ἔργα ξένων ζωγρά-
φων. Τινῶν ἔξι αὐτῶν ἡ φήμη ἔχει περάσει τα δύμα-
της πατρίδος των δέλλων τὸ δύναμο μένει ἀκόμη γνω-
στὸν εἰς μητρόφυλλον κύπελλον βεβαίως. Μεταξὺ τῶν
καλλιτέρων ἔχουν διαχριτούμεν τοῦ Ιουλίου Λεφέβρου
την «Ηελιάν» ἀπό τὸ παραστίνων Σαλόν, δημοσιεύει-
σαν ἡδη εἰς τὰ «Παναθηναϊκά Αρένα». Ήδην μὲ δραστι-
σμού καὶ μὲ τεχνοτροπίαν ἡ δοταὶ παρὰ τὸ ἐπιμέ-
λημένον καὶ λεπτοπόλων ἀναδεικνύει τὴν εἰκόναν τηγανη-
τής. Μία «Κεφαλή τοῦ Εἰνεργείας» διόπιστε την

ματέρας. Η σύνυγος του Μαριάννα τὸν ἀγατῆ, ἀλλ' εἶναι
καὶ φιλοδοξοῦ καὶ δέλλει νὰ αἰσθανθεῖ τὴν συγκίνησην της
συναδέλφων της. Ο Δαρλαὶ δέλλει

χει δ ὁ ζωγράφος ἀμέσως προσπέτει εἰς τὰ μάτια ἡ ἄποικη σφραγίς τοῦ "Ἐννεο", ἢ ὅποια συγχινεῖ και προδίδει αἰσθητή λεπτοτάτην και εὐγένην. Ἐφόκνιται καπότιν τὸ ἔργα τοῦ Raybet, τὸν Ζιέμι τοῦ Rochegrosse – ὥραιος χωματικός μὲ τὰ κάπτως πάντοτε παράδοξα θέματά του και τὰς παραδόξους θέσεις τάς δ.

ποιας δίδει εἰς τὰ μοδέλα του, ἐνδιαφέροντα ὅμως – καὶ ἀλλα τὰ ὅποια βέβαια ἀδικοῦνται ἀπὸ τὴν συσσώ- ρευσιν καὶ συμπύκνωσιν τόσων εἰκόνων τῆς μιᾶς τό- σον κοντά εἰς τὴν ὄλλην.

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Διασκεψία περὶ φυσικής Τεχνης Σλαβίας ἡγε-

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Ο ἀμερικανὸς καθηγητής Τζαίμης Σλανάκεο ἀνέ-
κοινώσεις εἰς τὴν μορφολογικὴν ἑταῖριαν τῶν Η-
νωμένων Πολιτειῶν σπουδαῖας παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν
ἀρουραίοις. Κατὰ τὸν ἀμερικανὸν ἐπιστῆμανος οἱ ἀρου-
ραῖοι δὲν εἶναι τυφλοί, ὅπως γενικῶς νομίζεται ἀπλῶς
τὰ δργανά τῆς ὁράσεως εὐδίκονται εἰς ἐκφυλισμόν
καὶ τὸ ἔδων δὲν ἡμαρτοῦν νὰ τὰ χρησιμοποιήσῃ. “Ολα
τὰ μέρη τοῦ ὄρθραλμού τῶν ἀρουραίων παρουσιάζον-
ται ἀκριβῇ εἰς τὸ σύνολον τοῦ δργάνου τῆς ὁράσεως
ἄλλα κανὲν δεν διατηρεῖ ἀκεραίαν τὴν σύνταξιν του
καὶ αἱ διαστάσεις ἔχουν κατὰ πολὺ συμκρινθῆ. Οἱ
ἀρουραῖοι λοιπὸν πάσχουν ἀπλῶς ἀπὸ ἀτροφίαν ὅπι-
κην απὸ τὴν ὃποιαν ἡμιπρότειν νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ ἡ
ἐπιστήμη.

ΚΑΤΑ τὸν ἵατρὸν Περούέῳ, καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Τουλούζης, οἱ φευγατισμοὶ εἶνε
ἀπλῶς αὐτοδηλητηρίασις. Ἡ δοχὴ τῆς εὐδόξεται εἰς
τὴν ἔξασθενσὸν τοῦ ἐπιθήλιου, κατὰ τὴν όποιαν οἱ
τοξῖναι αἱ περισχώμαναι ὡς τὰ οὖδα ἔξερχονται μεγά-
κας μόνον. Οὐ καὶ Περούέῳ ἔκαμε πειράματα ἐπὶ δύο
κονκλων καταστρέψας τὸ ἐπιθήλιον τῆς οὐρογήθρας.
Πρὸς θεραπεύεν τῶν φευγατισμῶν, δικαθηγητὴς ὑπο-
δεικνύει μίγμα φρινῶνδες μεταξὺ ἄλλων τῆς ἐκ τοῦ
ριπερ cubeda ἔσαγομενήν φριτῆν — τὸ δοτοῖσιν ἔδωκε
πολὺν εὐχάριστα ἀποτελέσματα.

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

H γαλλίς συγγραφεὺς Ραχίλδ, τῆς ὁποίας τὴν σύνεργοσίαν ἐξήτησε ἔνα βελγικὸν περιοδικὸν διὰ τὴν ἔκδοσιν ἐκτάκτου τεύχους, ἔγραψε τὰ ἐξῆς διὰ νὰ δημοσιεύσθων, κάτω ὅπο την εἰκόνα της:

Οἱ λόγοι ἔχουν τὴν μανίαν τῆς εἰκόνος: οἱ ὁδαῖοι διὰ νὰ ἐπιδειχθοῦν, οἱ ἀστροφοι διὰ νὰ κερδήσουν μὲ τὴν φωτογραφίαν, καὶ δλοι χάνουν, ἐπιδεικνύμενοι, τὸ γοντρὸν τῶν μυστριών.

«Μίαν, ήμεραν ἐπίστομον, ἔσταμάίτησα εἰς τὴν προθήκην ἐνὸς χαρτοπολείου καὶ ἤνουσα ἐναν τὰ λέγη ἐμπιτευτικῶς εἰς φύλον του : «Νά, ἡ φωτογραφία του δολοφόνου καὶ τοῦ θύματος του». Ομιλούσε διὰ τὴν ίδικήν μου φωτογραφίαν καὶ ἐνὸς ἀγράστου εἰς ἐμὲ κλειδώκυμβαλιστού, αἱ όποιαι ἡσαν τοποθετημέναι τυχαίως κοντά-κοντά. Τότε είχα τὰ μαλλιά μου κοντά καὶ μοὺ ἔδιναν ἀγρίαν δύνιν· δὲ κλειδώκυμβαλιστής, ποὺ είχε μαλλιά μαρουά, ἐφάνετο ὅξιος ἐλέουν. Εκεῖνος δὲ ποὺ ἔδινε τὰς πληροφορίας εἰς τὸν φύλον του ἥτο τελείως καλῆς πίστεως.

«Ποτέ μήν επιδεικνύσσθε εἰς τὸ πλήνος, ἀν θέλετε νὰ φυλάξετε τοῦ ὄντερον τὴν γοντελάν. Μένοντες ἄγνωτοι, μένετε πάντοτε θεοί».

ΕΙΣ τὴν Γαλλίαν τὸ βιβλίον διέρχεται ἐποκήνη κρί-
σεως. Αἱ εἰσπράξεις τῶν ἐκδότων καὶ τῶν συγ-
γραφέων εἶνε πατώθεραι ἀπὸ προηγούμενα ἔτη. Μία
εἶλεγα ποτὲ διὰ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐγένετο εἰς τὰ
1850. Μόλις φωνέται 45 ἔτον, νιστέρα ὅπο μίσην ζωὴν
τόσης ἐντάσεως σωματικῆς καὶ ψυχικῆς.

Τὸ γραφεῖον του, ἔνα μικρόν, γυναικεῖον γραφεῖον, μὲ δόλιας φωτογραφίας γυναικῶν, γραφεῖον τακτικόν, χωρὶς τόμους βιβλίων, χωρὶς χαρτιά σκορπισμένα πετόντα, χωρὶς κεφύμαν απαξίειν φιλοιογικὸν γραφεῖον, χρωστήριστικὸν τοῦ συγγραφέως, μεταξὺ τῆς ψυχῆς τοῦ ὄντοιον καὶ τοῦ λευτοῦ χάρτου δὲν μεσολαβεῖ ἀπόλυτως τίνοτε. Ἐνα διατολικὸν παραβάν, μεταξὺ τοῦ γραφεῖον καὶ τῆς θύρας, χρησιμεύει ἵσως νάπομονών περισσότερον τὸν συγγραφέα εἰς τὸ ἔργον του. Εἰς τὸ βάθος ἔνα κλειδοκάμψιαλον. Εἰς τὸ προηγουμένον ταξεῖδι τοῦ «Βατούνδη»—δπως μ' ἐπληροφόρησεν δ. φίλος μου νάυπτηγός κ. Παυλίδης—δὲν ὑπῆρχε τὸ κλειδοκάμψιαλον αὐτό, ὥπτο τὸ ἄλλον κυβερνήτην. Τὸ σκιώφως τῆς μικρᾶς αιδούσθυς μοῦν ἀποκρύπτει τὰλλα ἀντικείμενα, εἰκόνας, ωάπτους, κομψοτεχνήματα ἀνατολικῆς τέχνης.

Εἰς τὸ τελευταῖον φύλλον τῆς «Οἰκονομικῆς Ἐλλάδος», δ. κ. Σ. Λοβέρδος συνεχάπτης τῶν «Παναθηναϊών δημοσίευν ἐνδιαφέρουν μόδηρον περὶ τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος. Εἴσεται εἰς ἐν ἀρχῇ τὴν διαφορὰν μεταξὺ τῶν δρόμων. «Φόρος ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος καὶ φόρος ἐπὶ τῶν εἰσοδημάτων τοῦ πρώτου ὄντος προσωπικοῦ καὶ τοῦ δευτέρου πραγματικοῦ φόρου. Εκδέτει τὰς δυσκολίας τὰς δοκίας. δ. διεργητικῶν τέλειος οὗτος φόρος, παρουσιάζει εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τούς, τὸν τρόπον μὲν τὸν διπολὸν κατενίκησιν τὰς δυσκολίας αὐτᾶς κράτῃ τινὰ ἐφαρμόσαντα τὸ είδος τοῦτο τῆς φορολογίας καὶ ταπαλλήγει ως ἀκολούθως ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τοιούτου εἰδούς φορολογίας εἰς τὴν Ἑλλάδα.

«Η Ελληνική Κυβέρνησης προσβαίνουσα εἰς φροδολογικήν μεταρρύθμισιν δέον νά ἀποβλέπῃ πρός τὸν πόρον ἐπὶ τοῦ εἰσοδημάτου νά προετοιμάζῃ τὸ ἔδαφος τῆς ἑφαρμογῆς αὐτοῦ διὰ τῆς βαθμαίας ἀποδοχῆς τοῦ φόρου-ἐπὶ τῶν εἰσοδημάτων, ἔως ὅτου καὶ τὰ ὄπιγμά σις οἰκονομικά περιελθουν εἰς σταθερότερον σημεῖον καὶ ἡ κοινωνικὴ ἀγωγὴ ἀνυψώσῃ τὸ πολὺ πλῆθος τῶν φοροδόλογοις μενόν εἰς φωτεινοτέραν ἀντιληψιν εὑδαθήσοντος. Ἰνα ὅντα ενῷη κατάλληλον ἔδαφος εὑδαικουμένως ὁ φόρος οὗτος τῆς ἰσότητος καὶ τῆς δικαιοσύνης».

Ἡ «Πατρὶς» τοῦ Βουκουρεστίου δημοσιεύει ἐξ οπανικῆς ἐφημερίδος τὴν εἰδήσιν ὅτι ἡ Ἰστανίνια θάλασσα ἔργοτάσσῃ ἐπισήμως τὸν προσεχῆ Μάιον τὴν τριακοποστήν ἑτερηρίδα τῆς ἐκδόσεως τοῦ «Ἀδὼν Κιχώτου» τοῦ Θεοφάνεως. Εἴς την ἔργητην ἀπόδιδεται χαρακτῆρας ικανογενειακῆς πανηγυριθεως τῶν λατινιῶν λαῶν, λέγει ἡ Ισπανικὴ ἐφημερίς.

Τῆς οὐρητής θέλει προηγηθῆ διὰ λαμπρᾶς ἀνατυπώσεως τοῦ ἔργου τοῦ Θεοβαντὲς ἡ Ἰστανική Ἀκαδημία. Η Κυβέρνησις θὰ μποβάλῃ πανηγυρικῶς εἰς τὴν ἐπιφύσιον τῆς Βουλῆς εἰδικόν νόμον διατάσσοντα τὰ τέλην ἑστότων τῆς ἀμφιερέθνος. Ἐν πρώτῃ μηδίᾳ πρόκειται νῦν προσκληθῆσαι τὰ Ἰστανομερικανικά Κράτη, ὅπως μετάσχωσι φιλολογικοῖ καὶ καλλιτεχνικοῦ διαγωνισμοῦ, ἐπὶ τῇ ἀπονομῇ δὲ τῶν βραβείων θὰ προστραγήσωσι τοὺς βραβευθῆσομένους ὁ Γουέρρα Τουγκαύδο, ὁ Ζουάν Μαρζάγάλλ, ὁ Φρεδέρικο Μιστράλ, ὁ Εδμόνδος Δεαμίτζι καὶ ὁ Λαντοφ Φράνσ, τῆς Ἰστανικῆς περιοριζομένης νῦν στέψη διὰ τῆς χειρὸς τοῦ βασιλέως τὴν προτομήν τοῦ Θεοβαντές.

"Ερχονται κατόπιν αἱ ἐπίσημοι καὶ λαϊκαὶ ἑορταὶ. Η ἀριστοκρατία θὰ μετάσχῃ διὰ λαμπρῶν ἀγώνων. Χοροὶ μετημφιεσμένων, ὅποιοι μορφάς ἀποτελειστικῶς τὸν ἥρωαν τοῦ 'Δόν Κιχώτου', συμπόσιοι μὲ μόνον ἑδερατικοὶ ἀναρρεόμενοι εν τῷ 'Δόν Κιχώτῳ'. Πομπὴ ἐγκαθίδων καὶ ξενώνων ἀντιπροσώπων εἰς τὸ μνημεῖον τοῦ Θεοβαντές, μεγαλοπρεπῆς Ιστορική πανηγυρικὴ πομπὴ ἔκθεσισίουσα τὴν ἐποχὴν τοῦ Θεοβαντές, νυκτερινὴ

γηγάντειος πομπή, μετά καλλιτεχνικῆς, ἀκριβοῦς καὶ
ήδους ἀναπαράστασεως πάντων τῶν χροσώπων καὶ
εισοδίων τοῦ ἄθανάτου βιβλίου

Πρός τούτοις ἔκθεσις τοῦ Θεοβαντές, μετ' ἀναπα-
στάσεως σημηνῶν τινῶν τοῦ «Δὸν Κυψών». ὑπὸ τῆν
ὑδύνων Ιωαννῶν ζωγράφου καὶ εἰδικαῖ ἐκτακτοί¹
πραστάσιες ἐν τῷ «Ιστονικῷ Θεάτρῳ». Εἰς τινας
τῶν πρόσκειται νόο προσκλητῆρι ἐπισήμως ὁ μέγας
επτανῶς τραγῳδὸς «Ἐρβίνη», ἵνα παραστήσῃ ἐπὶ τῆς
ώθης σκηνῆς τῆς Ιστονίας τὸ πρόσωπον τοῦ Δόν
χωτού. Οἱ πολῖται «Ἀλκαλά» ἐν ᾧ ὡς γνωστὸν ἐγεν-
θη ὁ μέγας Ιστονός ποιητής, πρόσκειται νά δομα
η λακάλα τοῦ Θεοβαντές.

Τέλος πρόκειται νὰ ληφθῇ πρόνοια ὑπὲρ τῶν ἀποχωρῶν τῆς πνευματικῆς ἐργασίας, ἀνιδρουμένου καλλήλου καταστήματος, φέροντος τὸ ὄνομα τοῦ Θεο-
ινῆς.

Εἰς τὸν «Φιγαρώ» ὁ κ. Μπρονά δὲ Λαμπροφῆ δη-
σιεύει ὡραίον ἀρθρὸν ὃπο τὸν τίτλον : «Θεωρία
μονομαχίας». Κατὰ τὸν συγγραφέα ἡ ἐφαρμογὴ¹
μου κατὰ τῆς μονομαχίας θὰ πάρουσισθε σημαντι-
κές πρακτικές διαχειρίσεις. Εἰς ἔκαστην κοινωνίαν ὃ-
ρχουν κανόνες εἰς τὴν διάτοξιν καὶ τροποτοιόησιν
ν ὅποιων ὃ νόμος πρέπει να περιορισθῇ παρακό-
υθῶν τὰ ἔδματα ήσθιν συμβῆ νὰ ἔχῃ τὸν τολμηρὸν
οποῖον νὰ τὰ προλάβῃ εἰς τὴν ἐνέργειαν των πρέ-
πει νὰ γίνῃ τοῦτο μὲ προσοχῆν καὶ ἐπιτύλανταν ἔξαι-
τικήν, ἀλλως θὰ ἐπέτρεψε τὴν κατακραυγὴν τῆς
ινῆς γνώμης καὶ τὴν καταστρῆτηγμῶν τῶν διατά-
ων αὐτοῦ. Εἰς τινας περιτίθεσι μάλιστα, δπως εἰς
ν προκειμένην, θά είχεν ως θιλιβεράν τοντέπειαν
δροῦμη τῶν παραβάτων του μεταξὺ τῶν ἐκλεκτῶν
η ἐπικανῶν πολιτῶν. Αστυνομία ἐνεργοῦσα κατὰ
ν λαϊκού αἰσθητικού ὄποιειται εἰς ἀμεσον ἀνικα-
τητα. Καὶ η ἀποτελεσματική καταστολή ἀδικημά-
των τῶν ὄποιων τὰ ἔχην εἶνε τόσον ἐλαφρός, τῶν ὅ-
ιων τὸ θύμα συγήνεται καὶ συνήργησε, τῶν ὅποιων
ἔνοχοι, ἀθωαύμενοι ἐν τῶν προτέρων ὃπο τῆς
ινῆς γνώμης, παραμένουν εὑπόπληκτοι καὶ ισχυροί,
τε πολὺ ὀβεβαία καὶ ὄποιειται εἰς ἀνυπεξιθλήτους
σπολίας.

Νόμος κατά τῆς μονομαχίας ἐν μόνον ἀποτέλεσμα
ἔχῃ, νά κάμη τὴν μονομαχίαν λαθραίαν ἀντὶ δη-
σιαν ὅπως εἰνε μὲ τὴν σημερινὴν ἀνόχην καὶ θά-
ντερήσοντα τὴν ἔγγυήσεων τῆς κανονικότητος
ἴσοτητος, τὰς ὅποιας ἔχουν αἱ πράξεις· αἱ δυντε-
ύμεναι ὑπὸ τῶν γενικὸν ἐλεγχοῦν καὶ τὴν προσοχὴν,
ν θε περιορίσῃ τὴν χρήσιν τῶν ὅπλων. ἀλλὰ θά-
ν καταστήσῃ μυστικωτέρων καὶ σοβαροτέρων.

Αλλὰ καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν κατὰ τὴν δόσιν ἡ ιδρασίς του θὰ οὐδέτελε σματική, ὁ νόμος κατὰ μονομαχίας δὲν θὰ ἔφερε τὴν βελτίωσιν τῆς δησίας τάξεως η τὴν ἐκανονισμὸν της ἡμιτηκῆς. Θὰ πασσεῖν ίσως τὸν τρόπον καὶ τοὺς κοινόνες τοῦ ἀγῶνος δὲν θὰ κατήργει δύως αὐτὸν τοῦτον, διότι ἔπειτε δῶτον νὰ ἔξαλειψῃ τὰς κακάς συντθείας καὶ τὰς σεις τῆς κοινωνίας η νόμομακρονή ἐτῶν κόπτων τοὺς ενισαιτήτους, ἀνεξαρτήτους καὶ ἀποφασιστικούς πολίτας. Εφ' ὅσον τὰ δύο αὐτά στοιχεῖα συνυφουν αἱ συγκρούσεις θὰ ἐπαναλαμβάνωνται. Ή νάντησις εἰς τὸ πεδίον τῆς τιμῆς δὲν γεννᾷ τὴν λοιπείαν, ἀλλὰ τὴν προκοπεῖται η προσβολὴ οὔτε διπλανούμενοι τὸν μονομάχον, ὅλη ἡ κραδία

ΟΑΙΓΩΣΤΙΧΑ

Τὸ ἐκδοτικὸν κατάστημα Π. Δ. Σακελλαρίου ἀναγλει τὴν προσεχῆ ἐκδόσιν τοιμήνου περιοδικοῦ Νέος Ἑλληνονόμων· συντασσομένου ὑπὸ τοῦ καθητῶν τῆς ἴστοριας κ. Στυρ. Αάμπτον. Ο «Νέος Ελ-

ληνομνήμων» θά περιέχῃ όλην ιστορικήν, φιλολογικήν και παλαιογραφικήν, τὴν δότιαν δ. κ. Λάμπρος συνέλεξε εἰς διαφόρους βιβλιοθήκας και άρχεια και η ίδια δότια μέρει μὲν εἰς τὴν ἀρχαιότητα ίδιως δὲ εἰς τὸν χρόνους τῆς βυζαντιακῆς ἀρχῆς καὶ τοὺς μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Κλωνσταύτινου πόλεως.

«Η Μίς Δέγκαν κατά τὴν τελευταίαν τῆς παράστασιν εἰς τὸ Βασιλικὸν Θέατρον ἀνήγγειλε ἀπὸ σκηνῆς τὴν προσεχῆ ἰδρυσιν χορευτικῆς σχολῆς ἐν Αθήναις.

Τὸ Ιταλικὸν περιοδικὸν Διεθνῆς Ζωῆς δημοσιεύει μετάφρασιν τοῦ παραμνθοῦ «Τὸ ξερὸ δαβέλλε τῆς Δότιας Αλεξανδρας Παπαδοπούλου, τὸ ὅποιον εἰκε δημοσιεύθη εἰς τὰ «Παναθήναια». Τὴν μετάφρασιν ἔφιλοτέχνησεν ὁ συνεργάτης μας κ. Γουλιέλμος Δαμιάνος.

Παρεπιδημεῖ εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ γάλλος μαθιστοφιογάρος Πέτρος Λατί. Χαρακτηριστὸν τοῦ γάλλου συγχροφέως και τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ τοῦ κ. Νικοβάνα θά δημοσιεύσωμεν εἰς προσεχῆς τεῦχος.

Μεταξὺ τῶν σταθμῶν τῆς Καστέλλας παρὰ τὸ Φαληρὸν και τοῦ ἀτμητιοδρόμουνος Ἀγελώου, εἰς 50 μιλάνων ἀπόστασιν γίνονται δοκιμαὶ τοῦ ἀσυρμάτου τηλεγράφου.

Υπὸ τῆς «Νέας Σκηνῆς» ἐπαίχθη δἰς μέχρι σήμερον ἐν Σμύρνῃ δ. «Τρίτος», τὸ δίπρακτον δράμα τοῦ κ. Γρ. Σενοπούλου και ἡρεσε πολέ.

Ο ἐν Σμύρνῃ Πανιάνιος Σύλλογος προσχρύτει τὸν Δ'. ποιητικὸν διαγωνισμόν του (λιοντίν). Τὸ σύνολον τῶν στίχων ἐκάστης συλλογῆς δρᾶται εἰς 200 τὸ ἐλάχιστον και εἰς 400 τὸ ἀνώτατον δριον. Η γλώσσα διφίνεται ἐλευθέρα εἰς τὸν ποιητήν. Τὰ χειρόγραφα είναι δεκτά μέχρι 30 Ιανουαρίου 1904.

Τὸ πρώτον βραβεύον ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀργυροῦν στέφανον και τὸ δεύτερον ἀπὸ στέφανον δάφνης.

Ο Σπέ. σερ ἀπέθανε 83 ἔτῶν Τὰς τελευταίας ἡμέρας προσεκάλεσε μουσικὸν ὁ δόποις ἔπαιξε εἰς τὸ παράπλευρον δωμάτιον διάφορα τεμάχια εἰς τὸ πάνω, ίδιως τὸ ἀγαπητὸν εἰς τὸν Σπένσερ «Ἄβε Μαρία» τοῦ Γκούνου.

Προσεχῶς θά ἐκδοθῇ ἡ αὐτοβιογραφία τοῦ Σπένσερ, τὴν δόποιαν πόδι διλύων ἔτῶν εἴκεν ματαροφεύσει εἰς τὸν γραμματέα τοῦ.

Ο Ανδρέεφφ γράφει «Τὴν Ζωὴν τοῦ Βασιλείου Φιβεσίκη. Εἶναι, ὡς λέγεται, τὸ καλλίτερον ἔργον τοῦ ρώσου συγγραφέως.

Οι Ιάπωνες ἴστροι οι Οκουγιάμα, «Ἐντο και Κιταζάτο ἀνεκάλυψαν τὸν ὄρρον τοῦ ἀσθματος.

Εἰς τὸ παιδιστὸν Μελόδραμα, δ. «Φάσοντο» ἔξακολου, θεῖ νά ἀποφεγῃ τὰς μεγαλειτέρας εἰσιτράξεις.

Η λογοκρισία τοῦ Λορδίνου ἀπηγόρευσε εἰς τὴν Δούζες τὴν παφάστασιν τῆς «Νεκρᾶς Πόλεως» τοῦ Δ'. Ανγόστιο Η «Νεκρᾶ Πόλις» ἔχει δοῦλη ἥδη εἰς τὴν Ιταλίαν τὸ Παρίσιο τὴν Αντερίαν, τὴν Γερμανίαν και τὰς Ήνωμένας Πολιτείας.

Κατὰ τὰς στατιστικὰς τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν τῆς Γερμανίας, 55 % ἐπὶ τῶν κληροτῶν ἥδυντιθησαν νά καταταχθοῦν εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ. Οἱ λοιποὶ ήσαν ὀνίκανοι πρός τοῦτο, ἐνεκαὶ ίδιως τῆς καταπληκτικῆς αὐξήσεως τῶν ἀσθενειῶν τῆς καρδίας.

Ο δόκτωρ Στράκερ ἀποδίδει τὸ κακὸν εἰς τὴν κατάχρησην τοῦ ολονευμάτου κατά τὴν ἐφημικὴν ἡλικίαν, εἰς τὴν πνευματικὴν ὑπερκόπων και. διὰ τὰς ἐγαπατικὰς τάξεις, εἰς τὴν ἀνεκάρπεταν τῆς τροφῆς. Ο ζεῦς ἄλλως τε τὸ ἔθνικὸν ποτὸν τῶν Γερμανῶν, προδιαδέτει ιδιαιτέρως εἰς τὰς ἀσθενείας τῆς καρδίας.

Ο καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ ι. Τουρίνου Πένο προτείνει τὴν ἀπλοποίησιν τῆς λατινικῆς διὰ νά χοησιμεύσῃ ὡς γλωσσα διεθνῆς!

Η οἰλια ὅπου ἐγεννήθη δ. Λίκενς παρὰ τὸ Πορτομονδή ἡγαράσθη ὑπὸ τῆς δημιαρχίας διὰ τὴν πελλήθη εἰς μουσεῖον τοῦ μεγάλου ἄγγλου συγγραφέως.

Εἰς τὸ Παρίσιο Ρώσσος Ἐβραῖος φοιτητής ἀπεπιόθη νά δολοφονήσῃ τὸν γνωστὸν Γερμανὸν συγγραφέος Μάξι Νορδίου, πυροβολήσας δίς. μὲ πιστόλη.

Τὴν 17 Ιανουαρίου 1904 θά ἐορτασθῇ ἡ εἰκοσιπενταετηρίς τοῦ φιλολογικοῦ σταδίου τοῦ Ρώσσου συγγραφέως Ἀντιωνίου Τσέχοφ. Ἐκτὸς τοῦ περιοδικοῦ και καθημερινοῦ τῶν τὰ συμμετέχονταν διάφορα σωματεῖα φιλολογικὰ και ἐπιστημονικά.

ΠΡΟΤΟΜΗ ΤΟΥ ΣΩΛΩΜΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

τῆς πρωτοβουλίας τῶν «Παναθηναϊών»	—	ἀδείᾳ τοῦ Υπουργείου —
· · ·	· · ·	· · ·
· · ·	· · ·	· · ·
· · ·	· · ·	· · ·

· · ·

· · ·

· · ·

Δρ. 4.505.20

NEA BIBLIA

ΒΟΗΘΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΣΚΑΛΟΥ διὰ τὰς ὁδογραφικὰς ἀσκήσεις ὑπὸ I. Τσικοπόλου — Βιβλοθήκη τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου ἀρ. 57. — Έν Αθήναις ἐν τῷ τυπογράφειον Π. Δ. Σακελαρίου 1903.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ὑπὸ Αδόλφου Γάσπαρη μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὑπὸ Αγγέλου Βλάχου. Τόμος δεύτερος. Η Ιταλικὴ λογοτεχνία τῶν χρόνων τῆς ἀναγέννησεως. Τόμος B. Τεύχος πέμπτον. Έν Αθήναις, τόποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1903.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΓΑΛΩΣΣΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΕΝ ΕΛΛΑΣΙ ίππο Γ. Ν. Χατζιδάκη μετατύπωσις ἐκ τῆς ἐφημερίδος «γεννών». — Αθήναι 1903, τυπογραφεῖον Π. Δ. Σακελλαρίου.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ὑπὸ Γ. Ν. Χατζιδάκη — μετατύπωσις ἐκ τῆς «Νέας Ήμέρας». — Τεργεστη, τυπογραφεῖον τοῦ πνευματικοῦ Λούδη, 1903.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΙΠΠΟΦΟΡΒΕΙΟΥ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ὑπὸ X. Καναβάτογλου στρατιωτικοῦ πτηνιάτρου και N. A. Κορδέλλα. ἀνθυπαλλήκοντος. — Αθήναι 1903.

ΤΟ ΓΑΛΩΣΣΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ παράστημα «Κριτικῆς». Αθήναι 1903, τυπογραφεῖον Π. Λεωνῆ σελ. 16, λεπτά 20.

Η ΒΑΣΙΩ ΒΑΛΑΝΤΩΜΕΝΗ διήγημα ὑπὸ Σωτηρίου Κ. Κορτσά. Αθήναι 1903, τυπογραφεῖον Ανεστη. Κονσταντινίδου σχ. 16ον σελ. 95 δρ. 1.